

OLVASMÁNYTÖRTÉNETI DOLGOZATOK

VII.

EVA SELECKÁ MÁRZA

A KÖZÉPKORI LŐCSEI KÖNYVTÁR

SZEGED, SCRIPTUM KFT.

1997

OLVASMÁNYTÖRTÉNETI DOLGOZATOK VII.

OLVASMÁNYTÖRTÉNETI DOLGOZATOK

VII.

Szerkeszti

MONOK ISTVÁN

Felsőoktatási segédanyag

ISSN 1215-5640

ISBN 963 8335 38 6

EVA SELECKÁ MÁRZA
A KÖZÉPKORI LŐCSEI KÖNYVTÁR

SZEGED, SCRIPTUM KFT.

1997

Készült a
Juhász Gyula Tanárképző Főiskola Művelődéstörténeti Intézete és az
Universitatea „1 decembrie 1918” Alba Iulia
együttműködése keretében

Szerkesztette
MONOK ISTVÁN

A szerkesztő munkatársa
SIMON MELINDA

Fordította
KRÁLIK ALADÁR

37748
József Attila Tudományegyetem
Magyar Irodalomtörténeti Tanszék
Könyvtára
6722 Szeged, Egyetem u. 2-6.

Megjelent a
MŰVELŐDÉSI MINISZTERIUM FELSŐOKTATÁSI PÁLYÁZATOK
IRODÁJA
TÁMOGATÁSÁVAL

SZTE Egyetemi Könyvtár

J000604152

TARTALOMJEGYZÉK

Bevezetés	7

A lőcsei könyvgűjtemény helye a Batthyáneum állományában

Gróf Batthyány Ignác megvásárolja a Középkori Lőcsei Könyvtárat	9
A Batthyáneum katalógusai és a szepességi eredetű könyvek történetének irodalma	14
Szepességi eredetű kódexek Szlovákiában, a budapesti könyvtárakban és a Batthyáneumban	17

A középkori szepességi és lőcsei könyvgűjtemények

Történelmi viszonyok	27
A 24 Szepességi Plébános Testvérületének könyvtára	29
A lőcsei Szent Jakab-templom könyvtára	31
A lőcsei Szent György kápolna könyvtára	33
A Szent Miklós és Szent Katalin oltár könyvei	34
A kórház kápolnájának könyvei	35
A lőcsei plébánia könyvtára	36
A lőcsei könyvtár	36
A lőcsei városfalakon kívüli Szent Erzsébet-templom könyvtára	37
Szepességi könyvtulajdonosok	37

A ma is meglévő kéziratok és nyomtatványok

Kéziratok jegyzéke	45
Ősnyomtatványok jegyzéke	79
XVI-XVII. századi nyomtatványok jegyzéke	101
A Budapesten és Szlovákiában őrzött szepességi eredetű kéziratok és ősnyomtatványok jegyzéke	118

Elenchus librorum qui in Bibliotheca Ecclesiae Leutschoviensis Sancti Jacobi reperiuntur circa 1790

121

Mutatók

Korabeli szerzők mutatója	135
Tulajdonosok névjegyzéke	138
Az írnokok (kódexmásolók) névmutatója	140
A nyomdahelyek és nyomdászok névmutatója	142
Személy- és helynévmutató a bevezető tanulmányhoz	147
Rövidítve idézett szakirodalom	151
Rövidítések jegyzéke	154
Zusammenfassung	155

BEVEZETÉS

A sorozatunk első füzetében megfogalmazott célokkal, a sorozat választott profiljával szembeesítve csaknem valamennyi füzet témájának kiválasztása magyarázatra szorul.

Legelőször is a választott időhatár, a korai újkor értelmezése, majd ennek az időhatárnak a betarthatósága. A jelenlegi dolgozat nagyobb részt a Mohács előtti időszakra vonatkozóan hordoz tanulságokat, ugyanakkor a dokumentumok egy része a XVIII. századból származik, abból az időszakból, amikor a Lőcsei Középkori Könyvtár utótörténetének legnagyobb fordulópontja érkezett el: Batthyány Ignác megvásárolta, és Gyulafehérvárra szállíttatta a könyveket. Tervezett VIII. füzetünk egy XIX. századi forrást dolgoz fel, jóllehet a könyvtár (a szegedi alsóvárosi ferences bibliotéka) XV. századi alapítású, állománya pedig az első ismert katalógus elkészültéig (1852) és még kerek egy évszázadig ugyanazon a helyen volt, nagyobb veszteségek nélkül gyarapodott.

Meg kell indokolnunk ugyanakkor annak a jelenségnek a jogosultságát is, hogy egy alapvetően levéltári forrásokat feltáró kutatási program mentén elindított tanulmány-sorozat a possessor-bejegyzések tanulságait összegző elemzéseket, katalógusokat ad ki.

Harmadszor szót kell ejtenünk arról is, hogy a szomszéd országokban írt könyv-, könyvtár- és olvasmánytörténeti könyvek magyarul való megszólaltatásakor miért nem kérjük a szerzőket nézőpontjuk részbeni megváltoztatására, arra, hogy ne saját nemzetük, hanem a Kárpát-medence történetét írják.

Eva Selecká Márza könyve – Stredoveká levočká knižnica. (Középkori Lőcsei Könyvtár). Martin, 1974. – kapcsán mindhárom eddigi probléma előkerült. A szerző a legkiválóbb szlovák szakemberektől tanulhatott, elsősorban Jozef Telgársky volt a mestere, de ismerhette a szlovák filológia, könyvészet, könyvtudomány olyan nagy alakjait is, mint Július Sopko, vagy Imrih Kotvan. Házasságkötése után költözött Romániába, férje Jacob Márza, a Batthyáneum igazgatója volt hosszú

évekig. Az az érdeklődés tehát, amely egyetemista korában a Lőcséről Gyulafehérvárra került könyvanyag felé fordította figyelmét, sorsává vált és lehetőséggé: a helyszínen, korlátlan lehetőségek között dolgozhatott a könyvanyaggal. A lőcsei levéltári anyag találkozott az elszármazott kódexekkel és nyomtatványokkal, továbbá a gyulafehérvári kiegészítő forrásokkal. Könyvének magyar kiadása tehát nem csupán formálisan, humanista szóhasználattal „javított és átdolgozott kiadás”. A cíMLEÍRÁSI, a besorolási szokásokon, amelyeket a szlovák szerző követ, nem változtattunk, kiegészítettük viszont néhány olyan hivatkozással, amelyet a nemzetközi gyakorlat megkövetel (IndAur, VD 16 stb.)

A tanulmány magyar változata a Kárpát-medence könyvkultúrájának egy nagyon fontos fejezetét mutatja be sajátos szepességi nézőpontból. Így jó kiegészítése annak a képnek, amelyet Jakó Zsigmond Batthyány Ignácról, a koncepciózus tudományszervezőről írt. Ugyanakkor talán joggal merül fel a kérdés, hogy a modern, pontos kézirat, és ősnymtatvány leírások után (Szentiványi Róbert, Július Sopko, Kulcsár Péter, Imrih Kotvan, Csapodi Csaba) miért kell ismét, egy másik csoportosításban katalógust kiadni. Egyrészt azért, mert ezeknél a szerzőknél Eva Mārza a helyszíni munka előnyeivel élve néhány részletben többet tud, ismeretei a könyvek mai állapotáról tájékoztatnak. Fontosabb azonban hangsúlyozni azt a tényt, hogy a kódexek és ősnymtatványok leírása, de legfőként a leírások csoportosítása az olvasmánytörténet, a könyvtárak keletkezése és használata szempontjából történt. A XVI–XVII. századi anyag ilyen bemutatása pedig eddig még nem történt meg.

Monok István

A lőcsei könyvgyűjtemény helye a Batthyáneum állományában

I.

Gróf Batthyány Ignác megvásárolja a Középkori Lőcsei Könyvtárat

A Kárpát-medence könyvkultúrája történetének jelentős fejezetét alkotja a szepességi-lőcsei gyűjtemények keletkezése és fejlődése. A kódexek, később a nyomtatott, főleg liturgikus rendeltetésű könyvek gyűjtéséről a legrégebb értesülésünk 1273-ból, Muthmer prépostnak a Szepesi Káptalanban őrzött végrendeletéből származik.¹ A középkori gyűjtemények alapját képező kézírásos könyvek részben a Kárpát-medencéből, de leginkább külföldről származtak.

A Középkori Lőcsei Könyvtár gazdag múlttal rendelkezik, több fejlődési szakaszon ment át, melyeket azonban nehéz volna időadatokkal pontosan elkülöníteni egymástól. Az *első időszakban* világi magán-személyek tulajdonában vagy szepességi plébániákon keletkeztek kisebb gyűjtemények. Jól követhető a könyvek vándorlása egyik tulajdonostól a másikig. Külön említésre méltó az a jelenség, hogy gyakorta a könyvek a magánszemélyektől a plébániai könyvtárakba kerültek. A *következő időszakban*, a XVI. század elején, valószínűleg Johann Henckel lőcsei humanista közreműködésével sok magántulajdonban lévő, vagy plébániai könyvtár egy közgyűjteménybe került, melyet *Középkori Lőcsei Könyvtárnak* lehet nevezni. Ezt a könyvgyűjteményt a lőcsei Szent Jakab-templom egy arra a célra berendezett helyiségében tárolták, és a XVI. század folyamán is gyarapodott. A *harmadik fejlődési korszakban*, vagyis 1613-tól 1780-ig a könyvállományt ugyanitt őrizték. A könyvek használatáról nem maradtak fenn adatok, az állomány újabb kötetekkel nem szaporodott.² A későbbiekre vonatkozólag sem maradtak fenn levéltári dokumentumok, ezért a Középkori Lőcsei

---

¹ HRADSKY 1901. 299-300.; MIŠIK 1896.

² ŠOAL Nr. 565/1790.

Könyvtár történetének megírását célzó kísérletünk csak a szóban forgó szepességi eredetű könyvek exlibriseire, tulajdonosi bejegyzéseire és a lapjaikon található kézírásos feljegyzésekre támaszkodhat.

Az utolsó fejlődési szakasz a neves könyvbarátnak, gróf Batthyány Ignácnak, későbbi erdélyi római katolikus püspöknek a nevével függ szorosan össze. Batthyány Klobusiczky Péternek, a Szepesi Káptalan kanonokának közvetítésével kapcsolatba lépett a lőcsei városi tanács-csal, és felajánlotta a lőcsei Szent Jakab-templomban lévő könyvgyűjtemény megvételét.³

* * *

Gróf Batthyány Ignácot (1741–1798) a magyar, a román és a szlovák történetírás mindmáig az ő nevét viselő jelentős kulturális intézmény alapítójaként tartja számon. Legfőbb életcélja egy újabbkori Athén létrehozása volt. Erdélyi püspökké való kinevezése után székelyére, Gyulafehérvárra költözött. Ekkor elhatározta, hogy magas egyházi hivatalából folyó kötelességeinek teljesítése mellett egy olyan tudományos társaságot fog támogatni, melynek a tárgyi és a szellemi kultúra emlékeinek gyűjtése, megóvása és tanulmányozása lesz a feladata. A Batthyáneumban őrzött numizmatikai, természetrajzi, szakrális gyűjtemények, papi ornátusok, képek és más műtárgyak mindmáig fennmaradtak. Batthyány gyűjtőszenvédélye azonban főleg a könyvek megszerzésében mutatkozott meg. Sok könyvet Rómában töltött diákévei alatt vásárolt. Tájékozódását segítette, hogy VI. Pius pápától engedélye volt arra, hogy a vatikáni könyvtárban és levéltárban kutasson.

Tanulmányai végeztével első állomáshelye Esztergom lett, onnan Egerbe került, ott kezdett nagyobb mennyiségben könyveket vásárolni. Távoli helyekre is személyesen ment el könyvekért, így jutott el Szepesváraljára, Bártfára, Kassára, de más jelentősebb városokba is. Nagyarányú könyvszerzésre viszont csak erdélyi püspökké való kinevezése, azaz 1780 után kerülhetett sor.⁴ Gyűjteményeit Gyulafehérváron

---

³ ŠOAL Nr. 494/1790; Nr. 562/1790.

⁴ VARJÚ 1899. 134–175. A szerző feltételezi, hogy Batthyány Ignác a könyvgyűjtemények tulajdonosaival először még 1766 körül tárgyalt, amikor Egerben működött.

a II. József rendelete alapján megszüntetett trinitárius rend templomának épületében helyezte el, így jött létre a mai napig fennálló Batthyány Könyvtár.⁵ Erdélyben is vásárolt könyveket és Anton Christoph Migazzi bécsi bíborostól megvette annak nagyértékű, kódexekben gazdag könyvgyűjteményét is.⁶

A könyvtár nemcsak Batthyány életében, hanem halála után is gyarapodott, 1824 körül az állomány 18.200 kötetnyi volt. Később elérte az 58.500 könyvtári egységet, ám ennek a mennyiségnek jelentős része 19. századi adományokból származik.⁷ A Batthyáneum ma a bukaresti Nemzeti Könyvtár (a volt Központi Állami Könyvtár) fiókjintézete. Az állományban 1.268 kódex található. A legértékesebbek a *Codex Aureus*, a *Codex Burgundus*, de a *Missale Pisoniense* és az 569 ősnymotatvány is felbecsülhetetlen értéket képvisel. A túlnyomó többséget a XVI–XIX. században nyomtatott 63.600 kötetnyi könyv alkotja. A könyvtárhoz levéltár is tartozik, melyben ugyan nincs meg a Középkori Lőcsei Könyvtárra vonatkozó levelezés, de megtalálható a lőcsei könyvtár katalógusának egy másolata, amely a Lőcséről Gyulafehérvárra való szállítás előtt készült.⁸

---

⁵ VESZELY 1861. 92.; BITAY Árpád: Az Alba Julia román katolikus székesegyház és környéke. Alba Julia, 1936. 6.; BIBL. Batthyáneum.; Şerban, Ioan: Despre architectura fostei biserici trinitariene (azi Bibliotheca Batthyáneum) din Alba Julia. (A gyulafehérvári trinitárius templom építészetéről.) Apulum, XIII(1975) 373–385.; Ugyanó: Edificiul Batthyáneum la sfîrşitul secolului al XVIII-lea. Addenda la un studiu privind architectura fostei biserici trinitariene. (A Batthyáneum felépítése a XVIII. század végén. Adalék a trinitárius templom építészetéről szóló tanulmányhoz.) Apulum, XVII(1979) 477–487.; Márza, Iacob: The Batthyáneum Alba Julia. The book Collector 24. Winter, 4(1975) 558–564.; Ugyanó: O poartă spre Europa. Bibliotheca Batthyáneum. Ţara dintre cetăţi şi riuri. (Európa kapujában. A Batthyáneum-könyvtár. Ország a vár és a folyó között.) (Bucureşti) 1984. 139–148.

⁶ JAKÓ Zsigmond: A Batthyáneum-könyvtár történetéből. I. A Migazzi-gyűjtemény megszerzése. Könyvtári Szemle (Bukarest) 1969. 125–129.

⁷ BIBL. Batthyáneum. 8–10.

⁸ Márza, Eva–Márza, Iacob: Catalogul cărţilor de la Levoča. (Contribuţie cu privire la fondul de provenienţă slovacă din Biblioteca Batthyáneum Alba Julia). (A lőcsei könyvek katalógusa. Adalék a Batthyáneum-könyvtár szlovák részének megismeréséhez.) Apulum, XIII(1975) 387–404. Bár a Batthyáneumban a lőcsei könyvtár eladá-

A lőcsei katalógus egy példánya a lőcsei Állami Levéltárban is megvan, Boris Bálent közlésében nyomtatásban is megjelent.⁹ A lőcsei és gyulafehérvári másolatok szerint a Szent Jakab-templomból 412 tételben leírt könyvmennyiséget adtak el. Az egész lőcsei könyvállományt pontosan azonosítani nem tudtuk, mert csak külső formai jegyekre (a könyvek kötése és a gerincükön lévő lőcsei címke), vagy a kódexekben és ősnymtatványokban található tulajdonosi megjegyzésekre támaszkodhattunk.

A gyűjteményt a Gyulafehérvárra szállítás előtt a lőcsei városi tanács gondozta a Szent Jakab-templomban. Nem tudjuk, hogyan szerzett tudomást róluk Batthyány Ignác. Szerencsés körülmények folytán a lőcsei állami levéltárban fennmaradt azonban Batthyáynak és utódjának, Mártonffy Antalnak a lőcsei városi tanáccsal folytatott levelezése.

Batthyány Ignác első lépése után Lőcse országgyűlési képviselői kérték a városi tanács döntését. Ha a tanács a könyveket hajlandó eladni, ugyanezek a képviselők írásos meghatalmazást kértek a Batthyány püspökkel való szerződés-kötésre, továbbá kérték a könyvek katalógusát és az eladási ár megállapítását. A lőcsei városi tanács megbízta négy tagját azzal, hogy lépjenek kapcsolatba a Szent Jakab-templom papjával.¹⁰ Krenn plébános 1790. augusztus 25-én benyújtotta a könyvek jegyzékét, melyet a tanács az említett képviselőkhöz továbbított egy olyan engedély kíséretében, mely szerint a könyvtári állomány 2000 rénus forintért eladható. A megengedett alsó alkuhatár 1.500 forint volt. Az eladásból származó pénzbevételt a Szent Jakab-templom orgonájának javítására akarták fordítani.¹¹

---

sát illető levelezés nem maradt fenn, a gyulafehérvári Római Katolikus Káptalan Levéltárban 3 lőcsei levelet őriznek: 103. csomag, 940/2. 1790. aug. 26.; 947. 1790. márc. 17.; 978. 1798. jún. 2. Viszont a Batthyáneumban fennmaradt a lőcsei könyvtár katalógusának egy másolata, melynek címe szintén „Elenchus librorum qui in Bibliotheca Ecclesiae Leutschoviensis S. Jacobi reperiuntur” Lásd: *Varia opuscula et collectione historica Ignatii Comitis Batthyány. ff. 959-966. Sign. X-69.*

⁹ BÁLENT 1956.

¹⁰ ŠOAL Nr. 494/1790., 562/1790.

¹¹ ŠOAL Nr. 565/1790.

1797-ben a könyvtár már nem volt Lőcsén, amit egy 1797-es dokumentum bizonyít.¹² Ebben a lőcsei városi tanács képviselői Révay János szepesi püspöknél bepanaszolták Batthyány erdélyi püspököt, mert nem fizette meg a vásárolt könyvek árát. Nem tudjuk pontosan mikor és hogyan szállították el a könyveket Lőcséről Gyulafehérvárra. 1790 és 1797 között nincsenek erre vonatkozó adataink.

Az 1798. évből a lőcsei könyvgyűjtemény adásvételét illetően gazdagabb levélanyagot ismerünk. A lőcsei Állami Kerületi Levéltárban fennmaradt annak az iratnak a másolata, melyben a város ismételten követeli Batthyány püspöktől adóssága megfizetését.¹³ Batthyány panasszal válaszol. Hiányolja a 24 szepességi pap matrikuláját, mely szerepel a jegyzékben, és nem hajlandó fizetni addig, amíg a hiányzó könyvet meg nem kapja.¹⁴ A lőcsei könyvjegyzék alapos tanulmányozása után¹⁵ megállapíthatjuk, hogy az általunk ismert példányon a 24 szepességi pap matrikulája nem szerepel. Másrészt ez a kódex a Batthyáneum állományában nem azonosítható.¹⁶

1798 júliusában Batthyány Ignác meghalt, végrendeletében nem tett említést Lőcse városával szembeni adósságának törlesztéséről.¹⁷ 1799-ben a városi tanács panasszal élt Magyarország Helytartótanácsánál,¹⁸ mely az adósságnak bírósági úton való behajtását javasolta.¹⁹ Ezzel a problémával kapcsolatos levélanyag 1800-ból maradt fenn. A

---

¹² ŠOAL Nr. 129/1797.

¹³ ŠOAL Nr. 16/1798.

¹⁴ ŠOAL Nr. 187/1798.

¹⁵ SELECKÁ 1974. A mellékletben idéztük a lőcsei könyvtár katalógusának másolatát, melynek címe szintén „Elenchus librorum qui in Bibliotheca Ecclesiae Leutschoviensis S. Jacobi reperitibulum.” Lehetséges, hogy a 24 szepesi plébános matrikulájának a 18. századból származó „Synopsis rerum Scepusiensium saeculi XVI, quas seniores fraternitatis XXIV civitatum regalium parochorum litteris consignabant”-ot kell tekinteni. Sign. E I 14. (90. szám a mi katalógusunkban).

¹⁶ A Batthyány által követelt kéziratot SOPKO 1982. sem ismeri (pp. 143–268.)

¹⁷ Batthyány végrendeletének eredetije a Batthyáneumban van. VESZELY 1861.; Batthyány Ignácraól legújabbán: JAKÓ 1991.

¹⁸ ŠOAL Nr. 394/1799.

¹⁹ ŠOAL Nr. 206/1799.

legkésőbbi irat a lőcsei követelés teljesítésének határidejét 1800. szeptember 10-ében írja elő.²⁰

A lőcsei Állami Levéltárban a lőcsei könyvgyűjtemény adásvételére vonatkozó további okmányok nem találhatók. Nem lehet tudni, hogyan oldódott meg a probléma. A legújabb kutatások alapján Jakó Zsigmond, aki tágabb összefüggésben a Batthyány püspöknek eladott lőcsei könyvtárról is tesz említést, valószínűtlennek tartja, hogy Lőcse városa nem kapta meg Gyulafehérvárról a neki járó pénzt, bár erről írásos bizonyíték nincs.²¹

Manapság ennek a kétszáz éves pernek csak mint érdekes történelmi adatnak van jelentősége. Vele kapcsolatban kedvező fejlemény az, hogy a világon szétszóródott, vagy elveszett megannyi könyvtárral szemben ez megmaradt, ráadásul egészben és egy helyen.

A Batthyáneum katalógusai és a szepességi eredetű könyvek történetének irodalma

A Batthyáneum történelmi értékű könyvállományáról betűrendes cédulakatalógus tájékoztat. A könyvtárnak saját számítógépes rendszere mindezekig nincs, de az állomány jelentősebb része szerepel a bukaresti Kulturális Minisztérium központi számítógépes nyilvántartásában.

A Batthyáneum legrégebb katalógusát Cseresnyés Antal könyvtáros 1824-ben állította össze, az akkori állomány 18.200 kötet volt.²² A katalógus eredeti formájában (bekötött könyv) maradt fenn.

Beke Antal 1871-ben kiadta a könyvtárban található kéziratok jegyzékét.²³ Beke listája az első nyomtatásban megjelent katalógus a Batthyáneum anyagairól. A kéziratok leírása rövidített formájú és nem teljes.

---

²⁰ ŠOAL Nr. 560/1800. Ugyanitt erre vonatkozik a Nr. 355/1798. dokumentum: Batthyány követeli a Szepességi Matrikulát; ugyancsak a Nr. 877/1799., melyben az Esztergomi Káptalan Lőcse városát Batthyány haláláról értesíti.

²¹ JAKÓ 1991. 88-90.

²² CSERESNYÉS

²³ BEKE

Még a 19. század közepén az eperjesi származású könyvtáros, a kódexek és régi nyomtatott könyvek szakértője, Csontos János a Batthyáneum 48 szepességi eredetű könyvét elemezte. Ismerte Beke „*Index manuscriptorum*”-át, ennek alapján azonosította a szepességi kódexeket.²⁴

Jozef Hradszky Csontos eredményeiből indult ki. A szepességi könyvvállomány problematikáját a 24 Szepességi Plébános Testvérelete történetének keretei között vizsgálta.²⁵

A régebbi szerzők közül a Batthyáneum könyvvállományának legjobb ismerője Varjú Elemér volt. Megírta a Batthyáneum történetét, és a Magyar Könyvszemle számaiban részleges jegyzékeket közölt az állományából.²⁶ Főleg a kódexek és az ősnymtatványok vonzották, az 1500 utáni nyomtatványokat csak érintőlegesen említi. Ő hívta fel a figyelmet a szepességi és lőcsei eredetű állományra is.

Szentiványi Róbert állította össze a kódexek legteljesebb katalógusát, *Catalogus concinnus librorum manuscriptorum Bibliothecae Batthyányanae* címmel.²⁷ A könyvek leírásában megjelölte eredetüket is, eredeti nyelven közölte a bejegyzések olvasatát, ezért kutatásaink első fázisában, vagyis magában a Batthyáneumban jó hasznát vettük.

Kulcsár Péter a Batthyáneum ősnymtatványainak speciális katalógusát állította össze, melyben Szentiványihoz hasonlóan feltüntette a könyvek eredetét is.²⁸ Ezt a katalógust is felhasználtuk a ősnymtatványok elsődleges azonosításakor.

A szlovákiai szerzők közül is többen kutatták a Gyulafehérvárt található, a mai Szlovákia területéről származó, így a szepességi könyveket. Ám 1918 után először Jozef Macúrek cseh szerző foglalkozott a cseh-szlovák-erdélyi történelmi kapcsolatokkal.²⁹ 1920 körül megláto-

---

²⁴ CSONTOSI 1880.

²⁵ HRADSZKY 1895.; HRADSZKY 1901.

²⁶ VARJÚ 1899. 1900. 1901.

²⁷ SZENTIVÁNYI 1958.

²⁸ KULCSÁR 1965.

²⁹ MACÚREK, Jozef: Prameny k dějinám československým v archivech a knihonách sedmihradských. (A csehszlovák történelem forrásairól az erdélyi levéltárakban és könyvtárakban.) Věstník Královské České Společnosti Nauk. (A Cseh Királyi Tudományos Társaság Közleményei.) 1924. 1-14.; MACÚREK 1926.

gatta a Batthyáneumot, és tanulmányában kiemelt néhány szepességi eredetű kódexet és nyomtatványt is. A felsorolt tételekről teljes leírást adott.

1953-ban Eugen Sabol jelentette meg az első szlovák nyelvű tanulmányt a Batthyáneumban lévő szepességi eredetű kódexekről.³⁰ Összefoglalta a magyarul író szerzők eredményeit, többek között a Batthyáneumban őrzött kódexekről is.

A Batthyáneum kutatásának új szakasza kezdődött a Knižnica (Könyvtár) című folyóiratban annak a dokumentumnak megjelentetésével, amely annak idején a lőcsei könyvszállítmányt a Gyulafehérvárra vivő útján kísérte.³¹ Az eredeti lőcsei katalógus alapján Boris Bálent elemzte a Gyulafehérvárra került Középkori Lőcsei Könyvtár jelentőségét.

Alžbeta Güntherová és Ján Mišianik az illuminált kódexekkel és ősnymtatványokkal foglalkozott. Ján Mišianik a helyszínen tanulmányozta az anyagot, és egy Güntherovával közösen készített albumban közzétette a Batthyáneumban talált, illusztrált kötetek leírását.³²

Főleg a szlovákiai könyvtárak ősnymtatványait kutatta Imrich Kotvan is.³³ Katalógusának első kötetében megemlíti a gyulafehérvári ősnymtatványokat, mint amelyek a mai Szlovákia területéről származnak. Második kötetének anyagát a Szlovákiához képest külföldi könyvtárakban gyűjtötte, kiadni azonban már nem volt ideje, ezt a művét lánya, Eva Frimmová fejezte be.³⁴

A középkorban a mai Szlovákia területén volt kéziratok képezik a „Szlovák eredetű középkori latin kódexek Magyarországon és Romániában” című katalógus törzsanyagát is.³⁵ Július Sopko a Batthyáneum kéziratait nagy szakértelemmel dolgozta fel.

A fentebb említett művekhez csatoljuk saját munkánkat is, mely eredetileg 1971-ben szakdolgozatnak készült, és habár némely részei

---

³⁰ SABOL 1953.

³¹ BÁLENT 1956.

³² GÜNTHEROVÁ–MIŠIANIK 1961.

³³ KOTVAN 1979.

³⁴ KOTVAN–FRIMMOVÁ 1996.

³⁵ SOPKO 1982.; Ugyanő: Stredoveké rukopisy na Slovensku. (Középkori kéziratok Szlovákiában.) Slovenská archivistika 2(1967) 71–93.

időhiány miatt gyengébbre sikerültek, 1975-ben Turócszentmártonban a Matica Slovenská kiadványaként nyomtatásban is megjelent.³⁶

A legutóbbi években Csapodi Csaba és Csapodiné Gárdonyi Klára külön sorozatban foglalták össze azokat az adataikat, amelyek az 1526 előtt a történelmi Magyarországon volt kódexekre és nyomtatott könyvekre vonatkoznak.³⁷ Ez a bibliográfiai összefoglalás az eddigi ismereteket nem egészítette ki, az egyes kódexek és ősnymotatványok leírása a megelőző bibliográfiákkal összehasonlítva nagyon lerövidített, nem igazán informatív. Katalógusunkban ezért nem hivatkozunk erre a bibliográfiára is.

Szepességi eredetű kódexek Szlovákiában, a budapesti könyvtárakban és a Batthyáneumban

A középkori Szepességből származó könyvvállomány példányai több állam számos könyvtárában található. E példányok legtöbbjéről azonban nem állíthatjuk teljes biztonsággal, hogy a XVI. század elején Johann Henckel alapította lőcsei könyvtárból valók. Lehetséges, hogy olyan könyvek ezek, melyek annak ellenére, hogy a Batthyáneum lőcsei példányainak tipikus bejegyzéseit hordozzák („... *domini Johannis Kesmargt*”; „*Liber magistri Casparis Polirer ...*”; „*Liber frnitat. 24 plebanor.*”), mégsem a lőcsei Szent Jakab-templom könyvtárából valók,³⁸ hanem sajátos körülmények folytán eredeti szepességi tulajdonosaik birtokában maradtak, vagy pedig tulajdonostól tulajdonosig vándorolva már a XVI. században elkerültek a Szepességből.

---

³⁶ SELECKÁ 1974.

³⁷ CSAPODI Csaba–CSAPODINÉ GÁRDONYI Klára: *Bibliotheca Hungarica. Kódexek és nyomtatott könyvek Magyarországon 1526 előtt. I. Főnmaradt kötetek. A–J. Bp., 1988. /A Magyar Tudományos Akadémia Könyvtárának tudományos közleményei. 23(98)/ Gyulafehérvár: pp. 393–442. Nr. 1594–1807. – a szerkesztő pótlása és jegyzete*

³⁸ A mellékletben közöljük a „Budapesti és szlovákiai könyvtárakban fellelhető szepességi eredetű kéziratok és ősnymotatványok” jegyzékét

A mai Szlovákiában mindeddig csupán egyetlen olyan ősnymotatványt találtunk, amely a lőcsei Szent Jakab-templomban tárolt könyvekre jellemző bejegyzést őrzött meg számunkra.³⁹

Magyarországon, a budapesti könyvtárakban 5 kódexet és 3 ősnymotatványt őriznek:⁴⁰ az Országos Széchényi Könyvtárban⁴¹ és az Egyetemi Könyvtárban.⁴² A szepességi provenienciájú ősnymotatványok szintén a Magyar Nemzeti Könyvtárban (OSZK) találhatóak.⁴³ Lehetséges, hogy a szlovákiai vagy más állam területén található könyvtárakban, amelynek katalógusát még nem adták ki, előfordulnak még további szepességi példányok, de a Szent Jakab-templom könyveinek adásvételére vonatkozó dokumentumok ismeretében azt kell hinnünk, hogy az egész állomány a Batthyáneumba került.

A Batthyáneum könyvállományában nem lehetett minden egyes lőcsei kötetet azonosítani, mert nem jelölték meg mindegyiket szepességi exlibris-szel, vagy bejegyzéssel. A lőcsei gyűjteményt nem különálló speciális készletként vették állományba, amiként a Migazzi bíboros könyvtárát sem. A Batthyáneum pedig származás szerinti katalógussal mindezideig nem rendelkezik. Néhány kötetet fordított irányú eljárással is próbáltunk azonosítani, az *Elenchus librorum*-tól a könyvtár betűrendes katalógusán át haladva, de ez sem vezetett eredményre. Az *Elenchus librorum* két helyen globálisan szól a könyvekről, de ez sem segített a probléma megoldásában.

A Batthyáneum lőcsei könyvtárának feldolgozásában elsősorban a kódexeket és inkunábulumokat vettük alapos vizsgálat alá. Érdekes eredményre jutottunk. A lőcsei könyvek gerincén nagyobb méretű címkét találtunk, rajta kézzel írott sorszámot és rövidített címet. Eme formális jegy segítségével jelentős számban sikerült meghatározunk

---

³⁹ A 37. jegyzetben idézett jegyzék 9. tétele.

⁴⁰ A 37. jegyzetben idézett jegyzék 1–8. tétele. Eredetileg SELECKÁ 1974. 142–150. oldalon a lőcsei állományból több kötetet tételeztünk föl. Újabb elemzés után számukat kilencben határoztuk meg.

⁴¹ BARTONIEK 1940.

⁴² MEZEY 1961.

⁴³ HORVÁTH 1895.

olyan kódexeket és inkunábulumokat, melyeket Szentiványi és Kulcsár nem tekintett szepességi eredetűnek. Ennek a ténynek a felfedezése nagyban hozzájárult ahhoz, hogy amint az katalógusunkból is kitűnik, XVI. és XVII. századi nyomtatványokat is azonosíthassunk.⁴⁴ Az összes megmaradt címke szövegét egy és ugyanazon kéz írta. Néhány címke részben vagy teljesen le van szakadva, de mindnek ugyanolyan az alakja, ily módon apró töredék is elegendő volt az adott könyv azonosításához.⁴⁵ Némely köteten, leginkább a kódexek első fedőlapján fekete tus-sal, középkori kézirással rájta van a könyv címe is.

Nem tudjuk, ki jelölte meg a lőcsei könyveket ezekkel a jellemző címkékkel, de az írásforma szerint feltételezhető, hogy a feliratok a XVIII. században kerültek rá a könyvekre. Talán a lőcseiek így jelölték meg az Erdélybe szállítandó köteteket.

Szólni kell a szepességi kötetek még egy külső ismertetőjegyéről, mégpedig a kötésről és annak díszítéséről. A könyvek kötésformájának rokonsága is segített a lőcsei könyvegyüttes azonosításában. A középkori, főleg kassai kódexek díszítéséről egyebek közt Július Sopko tesz említést.⁴⁶ A szerző bebizonyította, hogy a kassai és lőcsei kódexek domonkos könyvkötők munkái.⁴⁷

A lőcsei könyvegyüttes azonosítását a Batthyáneum közzétett katalógusai és az ismert bejegyzéstípusok alapján, továbbá a tipikus külső jegyek összevetésével több munkafázisban végeztük el.

A mi katalógusunkban használandó jegyzetek (rövidítések) kidolgozása után hozzákezdtünk a felkutatott adatok (szerzők és könyvcímek), valamint az eredeti lőcsei katalógus, vagyis az *Elenchus librorum* összehasonlításához.

---

⁴⁴ Szerencsés körülmények folytán a XVI-XVII. századi szepességi eredetű nyomtatványok ki voltak válogatva a Batthyáneum egyéb nyomtatványai körül, ami részben megkönnyítette azonosításukat.

⁴⁵ A könyvgerinceken lévő tipikus lőcsei címkéket így idézzük: „N ...”

⁴⁶ SOPKO 1978.

⁴⁷ A Batthyáneum kéziratai közt a kassai dominikánusok könyvei közül is van néhány darab. Nem valószínű, hogy a lőcsei könyvtárral kerültek ide, kivéve egyet (105. szám). Nincs rajtuk sem a tipikus címke, sem szepesi bejegyzés.

Az *Elenchus librorum* 412 tételt említ, ebből 158 kéziratos mű, 254 pedig ősnymotatvány vagy régi nyomtatvány. A katalógus elemzésének eredménye 53, rövidített címmel feltüntetett kódex, 105-nek viszont nincs feltüntetve a címe. A nyomtatványok közül 201 cím szerepel, melyekhez még egy olyan ősnymotatvány is tartozik, melyet részletezés nélkül 52 luteránus könyvvel együtt említenek („*Habentur et Libri Lutheranici* 52”).⁴⁸ Nyilvánvaló, hogy sok könyvet azokból, melyeket a mi kézirát- és ősnymotatvány-katalógusunk tartalmaz, nem lehet összehasonlítani az *Elenchus librorum*-mal. Az eredmény mégis az *Elenchus librorum*-ban 176 olyan tétel, mely megegyezik a Batthyáneum jelzeteivel, vagyis a *Középkori Lőcsei Könyvtár* köteteivel.

A Lőcsén és a Gyulafehérvárt őrzött *Elenchus librorum* lényegében egyforma. A XVIII. század második feléhez képest jól kidolgozott katalógus. A címében megnevezték a könyvtárat, amelynek állományát összeírták („*Bibliotheca Ecclesiae Leutschoviensis S. Jacobi ...*”), de az összeírás céljára nincs utalás. Az egyes könyvek leírása meglehetősen összefoglaló, többnyire a szerző nevét (rövidítve), a mű címét (szintén rövidítve), a kötet megjelenési adatait: a kiadás helyét és évét (néha hibásan) tartalmazza. A nyomtatványok között néhány kézirát is felbukkant. Az ősnymotatványok és a régi nyomtatványok fejezetekbe vannak sorolva, A-tól F-ig jelölt csoportokban, a további könyvek szaktudományok szerint vannak csoportosítva (*Canonistica, Theologi, Scripturistae et sancti Patres ac alii Morales, Philosophi, Medici, Rhetores, Poetae et Grammatici cum Historicis*). Az *Ex Manuscriptis* feliratú fejezetben a szerző neve és a mű címe szerepel, néha az évszám vagy a formátum, ritkábban a könyvlapok anyaga. Néha az írnok nevét is feltüntették. Bár a katalógus összeállítója nem volt mindig következetes, az innen nyert információk sokat segítettek a lőcsei katalógus és a Batthyáneum könyveinek összehasonlításában.

A katalógus végén néhány XIII–XVIII. századi történelmi adat található. A legutolsó feljegyzés 1739-re vonatkozik, amikor is Lőcsén kolerajárvány tört ki. Az utolsó helyen a 412-es számjegy szerepel, vagyis ennyi a katalógusba foglalt könyvek száma. A Szent Jakab-

---

⁴⁸ *Elenchus Librorum, Ex manuscriptis*, utolsó tétel (e kötet 132. oldal).

templom könyvtárhelyiségéből ide másolták a lőcsei plébánosok neveit, melyeknek listáját ott ma is látni lehet, mivel a helyiség eredeti állapotában máig fennáll.

Kéziratok

A lőcsei könyvtár kéziratai a Batthyáneum kéziratalományának egynyolcad részét teszik ki. A kódexeket, az ősnymtatványokat és más értékes ritkaságokat egy speciálisan kiképzett trezorban tárolják. Amint már említettük, a lőcsei kéziratok nincsenek elkülönítve az állomány egészétől. Többnyire csak formátumuk alapján kerültek valamilyen csoportba.

A kéziratos állomány első átvizsgálásakor Szentiványi katalógusát követve 63 olyan kötetről nyertünk értesülést, melyekben szepességi tulajdonosuk neve szerepel. Ezekhez sorolható 53 kötet, melyeket a Batthyáneum állományának közvetlen átvizsgálásakor azonosítottunk. Ebben a könyvgerinceken lévő tipikus lőcsei címkék és a könyvek kötésmódja volt segítségünkre. Ezek az utóbbi csoportba tartozó kódexeken is rajta vannak a szepességi tulajdonosok bejegyzései.

A kutatás tehát 116, a Középkori Lőcsei Könyvtárból származó kódex azonosítását eredményezte. Az *Elenchus librorum*-ban szereplő 158-nak tehát több mint kétharmadát sikerült azonosítanunk. A feltárt és a mi katalógusunkba foglalt kódexek közül 90-en található meg a lőcsei címke *N* sorszámmal. Néhány lőcsei címke töredékes és olvashatatlan, ezeket nem számítottuk bele az összlétszámba.

A mi katalógusunkba foglalt 116 kódex közül 49-et tudtunk az *Elenchus librorum*-mal szembesíteni. Ezeket mostani katalógusunkban *LM* (ex manuscriptis) és *L* (nyomtatványok és ősnymtatványok) betűkkel jelöljük. Az azonosított kódexek többsége, 43, az ex manuscriptis csoportba tartozik, a többi nyomtatott könyvek között szétszóródva található. Azok a kódexek is, melyeket nem sikerült az *Elenchus librorum*-mal azonosítani, bizonyíthatóan szepességi eredetűek (lőcsei címke, kötésmód, szepességi bejegyzés).

A lőcsei kódexek feldolgozása közben nem végeztünk kodikológiai elemzést. A kódexeket rövidített formában írjuk le. Viszont felhívjuk a

figyelmet az írnokokra, főleg azokra, akik a Kárpát-medencében vagy Csehországban dolgoztak, de a lengyel vagy német környezetből jöttekre is teszünk utalást.⁴⁹ Az első csoporthoz tartozók közül érdemes kiemelni olyanokat, akik a Szepességben, vagy egyenesen Lőcsén működtek: Ambrosius Mock Szepesolasziból (9. szám), Caspar Lamprecht Késmárkról (50. szám), Cristoph Petschmessing Lőcséről (30. szám), Sigismundus Senfftleben Podolinból, aki nemcsak írnok volt, hanem egy állományunkban lévő latin-német szótár szerzője is (88. szám). A Szepesség szülötte az a Johannes de Kesmark, akinek autográfja a mostani katalógus 29. számú kötete. Művét elegánsan illuminált iniciálék díszítik.

A lőcsei kódexek a XIII–XVI. századból datálódnak, nagyjából a XIV–XV. században írták le őket. Az egyetlen későbbi keletű írás a XVIII. századból való, a mi katalógusunkban „*Synopsis rerum Scepusium saeculi XVI*” címmel szerepel (90. szám). Incipitje: „Liber seu registrum fraternitatis venerabilium dominorum viginti quatuor plebanorum regalium in Scepus in se continens recepta, data, exposita, acta, ac omnia facta eiusdem laudabilis fraternitatis ordinatum per honorabilem dominum Laurentium Hyldebrandi de Wogendrössel pro plebanum in Igló et seniozem Fraternitatis cum suis consenioribus videlicet domino Valentino venerabili viro plebano in Váralja et domino Andree de Odorino et domino Stephano de Palmorum ab anno dominice incarnationis 1520.” A mi példányunk másolat,⁵⁰ és lehetséges, hogy éppen arról az úgynevezett *Matrikulár*ról van szó, melyet az első küldeményben a lőcseiek nem küldtek meg Batthyánynak. Erről a kötetről, mivel nincsenek benne bejegyzések, semmi érdemlegeset nem tudunk.

Művészi szempontból kódexeink díszítésükkel nem emelkednek ki, de azért akad köztük néhány értékes illuminált kötet.⁵¹

⁴⁹ SOPKO 1982. 143–268.; SOPKO, Július: *Stredoveké latinské kódexy v slovenských knižniciach – Codices Latini Medii Aevi bibliothecarum Slovaciae*. Martin, 1981. /*Stredoveké kódexy slovenskej proveniencie I. – Codices Medii Aevi qui in bibliothecis Slovaciae asservantur ac olim asservabantur. I./ 11–12.*

⁵⁰ SZENTIVÁNYI 1958. Nr. 14.

⁵¹ SABOL 1953.; GÜNTHEROVÁ–MIŠIANIK 1961.

Ósnyomtatványok

A Batthyáneum inkunábulumainak egyetlen nyomtatásban megjelent katalógusát Kulcsár Péter állította össze, amely azonban nem teljes. Az ósnyomtatványok első megközelítésekor ennek a katalógusnak geográfiai regiszteréből indultunk ki. 91 példányt azonosítottunk, azaz 75 könyvcímet, melyek némelyike 2–4 kötetet is jelent. A középkori, de a későbbi szokásnak is megfelelően, a 91 azonosított példány közül 19 kiadói vagy tulajdonosi kolligátum, melyekben egy vagy több hozzáadott mű van az alpművel egybekötve. Ezek némelyike 1500 utáni nyomtatvány.

A Kulcsárnál nem szereplő ósnyomtatványok és kéziratok azonosításában a lőcsei címkék és a kötésmód volt segítségünkre. 24 könyvön találtunk épen maradt címkét, rajtuk számot, de találtunk olyan kötetekeket is, melyeken sérült és olvashatatlan címke van.

Az általunk azonosított és az *Elenchus librorum*-ban fellelhető könyvcímek összehasonlításának eredménye 78 megegyező cím volt. A lőcsei címkével, szepességi bejegyzéssel ellátott, vagy az *Elenchus librorum*-mal összevethető könyvek kölcsönösen kiegészítik egymást, egy olyan tömböt alkotnak, melyről biztonsággal állíthatjuk, hogy a Középkori Lőcsei Könyvtárból való.

A szepességi könyvgyűjtemények ósnyomtatványainak listája arról tanúskodik, hogy az akkori értelmiség, a szepességi papság széles körű kapcsolatokat tartott fenn Európával. A XV. századi szepességi könyvtárakból csehországi nyomtatvány nem maradt fenn. Lengyelországból, Krakkóból származik egy nyomtatvány (185. szám, koll. 1.). Legnagyobb volt a behozatal Németországból és Olaszországból, nevezetesen Nürnbergből, Augsburgból, Kölnből, valamint Velencéből, Rómából és Milánóból. Bázélből és Lyonból két ósnyomtatvány származik. Az exlibrisből vagy más bejegyzésekből csak ritkán derül ki, milyen úton jutott a Szepességbe a könyv. Johann Henckel megemlíti ugyanakkor, hogy Padovából és Bécsből hozatott könyveket.

Gyűjteményünk legrégebbi nyomtatványa az 1472-ben Augsburgban Günther Zainer által kiadott Isidorus Hispalensis *Etymologia*-ja (159. szám). 1473-ból való a Guido de Baysio szerzette *Rosarium decre-*

torum (Strasbourg, Johann Mentelin). A címoldalán lévő metszet a pápát ábrázolja a bíborosok körében. Eugen Sabol rokonságot vél felfedezni a metszet és a XV. századi lőcsei táblafestmények között.⁵² 1500-ból több nyomtatvány is származik. Érdekes, hogy a szepességi papi és világi magánkönyvtárakban több volt a kódex, mint az ősnymtatvány, pedig a nyomtatott könyv az idő múlásával egyre olcsóbb lett. A fordulatot, tehát a nyomtatványok túlsúlyba kerülését először Johann Henckel könyvtárán figyelhetjük meg, aki könyveiben a beszerzés dátumául lőcsei káplánkodásának vagy nagyváradi működésének idejét jelölte meg.

Ősnymtatvány-gyűjteményünk díszített, illusztrált példányokban szegény. Piros, vagy kék nyomást, vagy néhány iniciálét találunk bennük. Legtöbbször ezek is színezetlenek maradtak.

Régi nyomtatványok

Mint már említettem, a szepességi papi és világi magánkönyvtárakat Johann Henckel a XVI. század elején Lőcsén a Szent Jakab-templomba, a hozzátartozó Szent György kápolna fölött erre a célra berendezett helyiségbe gyűjtötte össze. Ez a művelet valószínűleg hosszabb ideig tartott, de kezdetének és végének dátumát nem ismerjük. A középkori kódexek és ősnymtatványok mellett XVI. századi régi nyomtatványok is kerültek az így létrejött lőcsei könyvtárba.

Ebből a korszakból 68 kötetet tudunk a Batthyáneum állományában azonosítani. 65 kötet a XVI. századból való, kettőn nincs évszám, és a XVII. századból csak egy nyomtatvány származik. Hét kötet ezek közül kolligátum.

A lőcsei könyvtár eme részének elemzése alapján megállapíthatjuk, hogy az ide tartozó könyvek legjavát a XVI. század első évtizedében adták ki, néhányat a XVI. század első felében, kettőt pedig a század második felében. A legrégebbek Johann Henckel adományából származnak. A század első felében kiadott könyvekben gyakran felbukkan Georg Molner bejegyzése. Johann Henckel utolsó bejegyzésé-

---

⁵² SABOL 1953.

nek dátuma 1519, de ő néhány példányon a saját tulajdonosi bejegyzését sem keltezte. Georg Molner saját bejegyzéseit nem datálta, viszont kellő információt nyújt könyveinek kiadási éve. A lőcsei könyvtár gyarapításának befejezéséről tanúskodnak az olyan bejegyzések, mint pl. „*Ex Bibliotheca Leutschoviensis liber iste est Anno 1565 die 21 Aprilis*” (216. szám); vagy „*Parochiae Leutschoviensis*” egy 1611-es kiadású nyomtatványon (234. szám).

A könyvtár akkor gyarapodott a legjobban, amikor Johann Henckel Lőcsén működött, bár lehetséges, hogy a könyvtár gyarapodását elköltözése után is a szíven viselte. Nem tudjuk, hogy őtána ki gondozta a gyűjteményt, de annyi bizonyos, hogy az állomány gyarapodása a XVI. század végén megszűnt, és az 1611-es kiadású nyomtatvány (234. szám) csak esetleges szerzemény.

A Batthyáneum régi nyomtatványainak vizsgálatában csak a könyvgerinceken lévő lőcsei papírcímkéket vettük alapul, néhány esetben a lőcsei kötésmód volt a segítségünkre. A sajátos címkék, valamint a kódexekéhez és ősnymtatványokéhoz hasonló szepességi kötésmód alapján azonosított könyveken kívül még 40 régi nyomtatványt azonosítottunk az *Elenchus librorum* alapján. A nyomtatványok utolsó kategóriájába az olyanok sorolhatók, melyekben szepességi tulajdonostól származó bejegyzés található, és véletlenül bukkantunk rájuk a Batthyáneumban.

A XVI–XVII. századi Lőcsén volt nyomtatványok, az ősnymtatványokhoz hasonlóan, szintén Olaszországban, Németországban, Svájcban, esetenként Franciaországban vagy a Németalföldön jelentek meg, kiadásuk éve 1501 és 1611 közé esik. Az *Elenchus librorum*-ban még más XVII. századi nyomtatványok is szerepelnek, melyeket azonban a szepességi gyűjteményben nem találtunk. Figyelmet érdemel egy pergamenre nyomott kötet, melynek címe: *Rubrica Basiliensis Ecclesiae*. Gerincén ez a címke látható: *Rubrica Ecclesiae Leutschoviensis N 281* (245. szám). Ezt a misekönyvet ismeretlen nyomdász adta ki. A 179. oldalától kezdve kézzel van írva.

Külső megjelenésénél fogva tűnik fel 5 negyedretű könyv. Borításuk furcsamód meg van feketedve. Mindegyik Georg Molneré volt, bőrkötésük valószínűleg tűzvészben feketedett meg.

A Középkori Lócsei Könyvtár nyelvi összetétele meglehetősen egysíkú, latin. Csak a régi nyomtatványok között található négy német nyelvű, evangélikus szellemiségű mű. Mind a négy Németországban jelent meg a XVI. század közepén (235., 237., 251., 252. szám). Az első három Georg Molner könyvtárából való. Molner humanista felkészültségére utal, hogy a könyvtár egyetlen görög nyelvvel kapcsolatos kötete, egy Gessner féle görög-latin lexikon is tőle került a gyűjteménybe (224. szám).

A gyulafehérvári Batthyáneumban őrzött Középkori Lócsei Könyvtár, az anyagról a XVIII. század végén készített *Elenchus librorum*, ennek könyvkánonja, modern kifejezéssel szakrendje azt a benyomást kelti a XX. századi kutatóban, hogy a könyvtár fejlesztése és használata, használtatása tudatos tevékenység eredménye. A kódexek és ősnymtatványok hasonló kötésmódjára már Július Sopko is felhívta figyelmünket,⁵³ de még a XVI. század elején történt könyvtári és könyvtárosi munkára is utalnak jelek. Például az, hogy sok kötet fedőlapjára gót basztard betűkkel ráírták a címet. Jelentős mozzanat e könyvgyűjtemény ápolásában az a gondosság, amellyel a Gyulafehérvárra való szállítást előkészítették (cimkék és az *Elenchus librorum* összeállítása).

Munkánk következő részében a szepességi papi könyvtárak keletkezésével, tulajdonosaikkal, majd a kis bibliotékák egyesítőjével, Johann Henckellel, és az egybevont könyvtár történetének további alakulásával fogunk foglalkozni. E munkánkban elsősorban a tulajdonosi bejegyzésekből meríthető információkra fogunk támaszkodni.

---

⁵³ SOPKO 1978. 80-81.

II.

A középkori szepességi és lőcsei könyvgyűjtemények

Történelmi viszonyok

Lőcse város története a XIII. század negyvenes éveiiig nyúlik vissza.⁵⁴ Alapításától kezdve kiváltságos helyzetet élvezett a többi szepességi város között.⁵⁵ A történeti adatok 24 szepességi várossal beszélnek, melyek városszövetséget alkottak.⁵⁶ A szepességi városszövetség alapján 1248 után megalakulhatott a 24 Szepességi Plébános Testvérsége, a „*Fraternitas Plebanorum XXIV Civitatum Regalium Terrae Scepusiensis*”.

A szövetséges városok és plébániák névsora gyakran változott. Példaként az 1278-as állapotot ismertetjük.⁵⁷

1. Suburbium, Szepesváralja, Spišské Podhradie
2. Ewlenbach, Velbach, Ágotháza, Bystrany
3. Odoryn, Odorin, Szepesedelény, Odorín
4. Villa Nova, Neudorf, Szepesigló, Spišská Nová Ves
5. Villa Baldmar, Palmsdorf, Pálmafalu, Harichovce
6. Villa Ursy, Seperdorf, Illésfalva, Iliašovce
7. Vilguszdorf, Vikócz, Vlkovce
8. Sanctus Ladislaus, Donnerstmarkt, Csütörtökhely, Spišsky Štvrtok
9. Villa Kabus, Kalbsdorf, Káposztafalu, Hrabušice
10. Villa Sweni, Schwabsdorf, Svabócz, Švábovce

---

⁵⁴ Vlastivedný slovník obcí na Slovensku II. (Szlovákia helységnévtára.) Bratislava, 1977. 149–155.

⁵⁵ Dejiny Slovenska I. Od najstarších čias do roku 1848. (Szlovákia története I. A legrégebbi időktől 1848-ig.) Bratislava, 1961. 176.

⁵⁶ Dejiny Slovenska I. (Szlovákia története I.) Bratislava, 1961. 160.

⁵⁷ HRADSZKY 1895.

11. Villa Theutonicalis, Deutschendorf, Poprád, Poprad
12. Vylka, Völk, Felka, Velka (Poprad)
13. Sanctus Georgius, Georgenberg, Szepesszombat, Spišská Sobota (Poprad)
14. Malompatak, Milynbach, Müllenbach, Mlynica
15. Lomnica, Grosslomnic, Nagylomnicz, Velká Lomnica
16. Villa Tsaac, Zsákócz, Žakovce
17. Villa Menhárdi, Menhardsdorf, Ménhárd, Vrbov
18. Villa Poloni, Hunsdorf, Hunfalu, Huncovce
19. Bela, Szepesbéla, Spišská Belá
20. Lewbitza, Leubitz, Leibic, Lubica
21. Villa Durandi, Durlsdorf, Duránd, Tvarožna
22. Villa Ruskyn, Riessdorf, Ruzskin, Ruskinovce
23. Villa Latina, Walendorf, Szepesolaszi, Spišské Vlchy
24. Leutschovia, Leutschau, Lőcse, Levoča

A huszonnégy tagú szepesi városszövetséget érzékenyen érintette Zsigmond magyar király lépése, aki a szövetséget megcsonkítva 13 várost zálogba adott a lengyel királynak. A 24 plébános testvérülete nem szenvedett csorbát. Eredeti alapszabályzata alapján lényeges változás nélkül tovább működött a XIV. és XV. században.⁵⁸ A Testvérületet jóindulatukról kiváltságlevelekkel biztosították a lengyel királyok még a XVI. században is.

A XIII. században a Szepességet a tatárok dúlták, majd XV. század harmincas éveiben a husziták szállták meg. Utóbbiak jelenléte nemcsak a lakosságra, hanem az egyházi körökre is hatott. A XVI. század elején itt is megjelent a reformáció: a Testvérület néhány papja elfordult hitétől és az új vallás szolgálatába állt. Ez a szellemi fordulat a könyvtárak anyagán is meglátszik. Az *Elenchus librorum* így zárul: „*Libri Lutheranici 52 in diversis locis impressi*”. Nem tudtuk mindegyiket azonosítani, de az azonosított tételeket bevettük katalógusunk *Régi nyomtatványok* című fejezetébe.

---

⁵⁸ HRADSZKY 1901.

A reformáció hatására a Testvérület kötelékei fellazultak, tevékenysége a XVI. század második felében egyre gyengült. Az 1674. évet szokás a 24 Szepeességi Plébános Testvérülete teljes széthullása évének tekinteni.⁵⁹

A 24 Szepeességi Plébános Testvérületének könyvtára

A szepeességi parókiák könyvtárainak története szorosan összefügg a plébánosokkal, a templomokkal, a kápolnákkal és az oltárokkal. A régebbi irodalom a 24 szepeességi paplak könyvvállományát a legjelentősebb könyvtárként tartja számon.⁶⁰ Az általunk vizsgált könyvekben ilyen bejegyzések találhatók: „*Liber Fraternitatis XXIIIor plebanorum*”, „... *est fratrum XXIIIor plebanorum*”. Feltételezhető tehát, hogy ez a talán csak virtuális könyvtár volt a Johann Henckel által látrehozott Középkori Lőcsei Könyvtár alapja. Az eredeti könyvtárról kevés adat maradt fenn, leghitelesebbek a könyvlapokon látható jegyzetek. A tulajdonosi bejegyzések itt is lényeges és pótolhatatlan adatokat tartalmaznak.

A szepeességi könyvtárról szóló legrégebbi feljegyzést *Muthmer* szepeességi prépost 1273-as végrendeletében találjuk, amikor könyveit a Szepeesi Káptalanra hagyta.⁶¹ Az ő bejegyzésével fennmaradt könyveket sajnos nem ismerünk. A Szepeesi Káptalan könyvtárának azonban más a története, mint a szepeességi papi könyvtáraké.

1405 után nincs említés a szepeességi könyvtárakról. Csupán a XIV. századból való kódex, az *Anselmus Laonensis: Glossa in epistolas Sancti Pauli* ad értékelhető információt. A könyv gerincén lőcsei címke van, benne pedig ez a bejegyzés: „In hoc volumine Glosa ordinaria super epistolas ad Romanos, item super ambas ad Corinthios et fuerunt hec duo volumina, scilicet presens cum suo socio domini *Georgij plebani de Leubicz*, religionem intrantis et parochiam reliquen-

---

⁵⁹ WAGNER, Carolus: *Analecta Scepusii sacri et profani* II. Viennae, 1774. 3.

⁶⁰ MIŠIK 1896.

⁶¹ HRADSKY 1901.

tis. Qui hec duo volumina cum aliis pluribus in hanc librariam dedit. Que libraria pro tunc scilicet anno domini M^oCCCC quinto regitur a domino *Nicolao Fugisrecht*, predicto domino *Georgio* in prefata Leubicz canonice(!) substituto et a domino *Petro Herbord*, magistro capelle in Nova Villa ac domino *Nicolao Feestrip*, capelle beato Georgij martiris in Leucza servitore. Disponat deus ac dirigat sibi in laudem, gloriam et honorem. Bonum modum omnibus ab hiis quatuor prefatis personis prefatam(!) librorum congregacionem inchoantibus intenditur in hiis factis" (1. szám).

A feljegyzés írója tehát néhány sorban hírt ad a Testvérület könyvtárának létezéséről 1405-ben. Helyét nem közli, de tájékoztat arról, hogy a könyvtárban eme kettőn kívül (!) még sok más könyv is található. A könyvtárat négy szepesi pap gondozta, elsősorban Georgius de Leubicz és munkatársai: Nicolaus Fugisrecht, Peter Herbord és Nicolaus Feestrip, a lőcsei Szent György kápolna papja. Ez a korabeli feljegyzés azt bizonyítja, hogy a szepességi papok a művelődés terén együttműködtek és gondosan gyarapították könyvtáraikat.

A Testvérület könyvtárából a Középkori Lőcsei Könyvtárral együtt 11 kódex és 4 ősnymtatvány került a Batthyáneumba. További négy ősnymtatványról Josef Hradzsky beszél. Ezek 1893-ban az iglói római katolikus templomban voltak, de nem tudjuk, mi lett a sorsuk.⁶²

A 24 Szepességi Plébános Testvérületének a Batthyáneumban lévő köteteiben az ismert, típuszerűen ismétlődő bejegyzésen kívül több magántulajdonos feljegyzését találjuk, olyanokét, akik könyveiket az egyesített könyvtárnak ajándékozták.

A boroszlói *Johannes Benedictus* két egyházi tartalmú kódexet adományozott a közös könyvtárnak (2. és 41. szám). Az egyik bejegyzése 1461-es datálású, tulajdonosa akkor pap volt Kassán. Ő írta be nevét ugyanabban az évben egy harmadik kódexbe is, amely azonban nem került a Testvérület könyvtárába. Ez a könyv egy bizonyos Johannes káplán közvetítésével 1518-ban került a lőcsei Szent Jakab-templom gyűjteményébe (25. szám).

---

⁶² KOTVAN 1979. nem említi őket.

Augustinus de Bartpha egy XV. századi kódexben fennmaradt bejegyzése szerint 1470-ben e kötetet odaajándékozta a Testvérületnek. Akkor Felkán volt plébános. A Batthyáneumban ez az egyetlen olyan könyv, amely az ő possesszor-bejegyzését őrzi (96. szám).

Mathaeus Waloch különböző szepesi településeken volt lelkész. Álományunkban három kötetben található az ő tulajdonosi bejegyzése: két ősnymtatványban és egy 1503-ban nyomtatott könyvben (123., 150., 200. számok). Az 1482-es pápai dekrétumokat ajándékozta 1513-ban a Testvérület könyvtárának. A másik két kötetet a lőcsei Szent Jakab-templomnak adta. Varjú Elemér feltételezi, hogy Waloch maga illuminálta saját könyveit.⁶³

A Testvérület tizenöt könyve közül csak négyről derül ki, melyik évben adományozták őket. Sajnos azon túl, hogy a könyvtárat 1405-ben már rendszeresen fejlesztették, egyebet nem tudunk a gyűjtemény történetéről.

Megjegyzésre érdemes még az, hogy a Testvérület könyvtárának helyéről Szentiványi Róbert így vélekedik:⁶⁴ „*Liber fraternitatis XXIV. plebanorum (cuius bibliotheca asservabatur in capella Sancti Georgii in Lőcse).*” Tudott dolog, hogy a lőcsei Szent Jakab-templomban a Szent György kápolna fölött található az a helység, ahol a XVIII. században a Gyulafehérvárra szállítás előtt a Középkori Lőcsei Könyvtárat elhelyezték. A középkorban viszont mind a Szent György kápolnának, mind a Szent Jakab-templomnak megvolt a maga könyvgyűjteménye. Ezért ma nehéz megítélni Szentiványi közlésének helyességét.

A lőcsei Szent Jakab-templom könyvtára

Az „*Ecclesia sancti Jacobi in Levotscha*” birtokában volt a legnagyobb egyházi könyvtár a Szepességben. 26 könyvről (9 kódex, 13 inkunábulum és 4 egyéb régi nyomtatvány) tudjuk, hogy e gyűjteményhez tartozott. Ahogy más esetekben sem, így e könyvtár esetében sem

---

⁶³ VARJÚ 1900. 33.

⁶⁴ SZENTIVÁNYI 1958. Nr. 8.

tudjuk, melyik évben keletkezett ez a bibliotéka. 9 könyvön található évszám 1509-től 1518-ig, és a possesszor-bejegyzések a kötetek provenienciájáról, tehát az eredeti tulajdonosaikról is információkkal szolgálnak.

Petrus de Stolln és Co. de Fossa, ez a két név szerepel a Szent Jakab-templom kódexeinek egyikében (75. szám). Petrus de Stolln több kódex másolója volt.⁶⁵

Caspar Polirer magister jelentős szepességi pap volt.⁶⁶ Gyűjteményéből 3 kódexet és 10 ősnymtatványt ismerünk. Ezek közül egyetlen kódex (62. szám) került a Szent Jakab-templom könyvtárába.

Sigismundus Senfftleben 3 könyvet birtokolt, mégpedig két kódexet (33., 88. szám) és egy ősnymtatványt (153. szám). A 33. számú kódexben és az ősnymtatványban található bejegyzés Johann Henckel keze írása. Sigismundus Senfftlebenről azt írja, hogy bécsi baccalaureatus és a lőcsei Szent Jakab-templom Szent György kápolnájában Szent Borbála oltárának káplánja volt. 1513-ban halt meg és az említett három könyvet a Szent Jakab-templom könyvtárára hagyta. A harmadik könyv egy latin-német szótár (88. szám), amely Sigismundus Senfftleben munkája. A szótár első tábláján belül egy 1467-es keltezésű lőcsei jegyzői okirat töredéke látható.

Benedictus de Lubice, baccalaureatus, rozsnói plébános (†1514) tulajdonából került a Szent Jakab-templomba egy ősnymtatvány (162. szám). A templom tulajdonlását tanúsító bejegyzést Johann Henckel írta.

Sebastianus plebanus 1509-ben a Nicolaus de Lyra Biblia-kommentárja három kötetes Postillá-ját adományozta a Szent Jakab-templomnak (167. szám).

A következő két nevet az előzőekben is említettük a 24 Szepességi Plébános Testvérületének könyvtárával kapcsolatban:

---

⁶⁵ HRADSKY 1895. 118.; Slovenský biografický slovník. (Szlovák életrajzi lexikon.) IV. M-Q. Martin, 1990. 439.

⁶⁶ HOFFMANN 1929. 287.

A boroszlói *Johannes Benedictus* volt a 25. számú kódex tulajdonosa. 1461-ben szerezte be, 1518-ban a Szent Jakab-templom könyvtárának ajánlotta fel. Az előzőekben említett hárommal együtt összesen 4 kódexről tudunk tehát, amely valaha az ő birtokában volt.

Mathaeus Waloch 1511-ben egy három kötetes ósnyomtatványt (Antonius Florentinus *Summa theologica*) ajándékozott a Szent Jakab-templomnak (123. szám). Eredetileg négy kötetes lehetett, de a Batthyáneumban csak hármát találtunk. Az ő ajándéka még egy 1503-as régi nyomtatvány is (Bernardinus de Bustis *Rosarium sermonum* első része; 200. szám).

Az eddig említett könyveken kívül a templom könyvtárában olyan kötetek is voltak, melyekbe az a tulajdonos nem írta bele a nevét, akitől közvetlenül ide került, hanem csak a templom tulajdonjegye olvasható bennük. Mivel több bejegyzést Johann Henckel a saját kezével írt, az eddigiekben is ezért állítottuk, hogy nagy része volt ennek a lőcsei könyvtárnak az építésében.

A lőcsei Szent György kápolna könyvtára

A Szent György kápolna a Szent Jakab-templom része. Fölötte van ma is az a könyvtárhelyiség, ahol a Középkori Lőcsei Könyvtár volt elhelyezve valószínűleg egészen a XVIII. század végéig. A könyvtárszoba falán máig fennmaradtak a lőcsei plébánosok nevei és néhány történelmi adat, melyeket az *Elenchus librorum* záradéka is említ. Sajnos ezek a feliratok magának a könyvtárnak a történetéről nem nyújtanak további információkat.

A kápolna tulajdonlását a következő típusú bejegyzés rögzítette: „*Liber capellae sancti Georgij*”. Mivel más olyan kápolnáról Lőcsén nem tudunk, amelynek ez időben könyvtára lett volna, azokat a könyveket, melyeknek bejegyzése kisebb-nagyobb eltérésekkel „... *pro capella in Levitscha*” ugyancsak mint a Szent György kápolna bibliotékájának részét tárgyaljuk. Az említett kétféle possesszor-bejegyzés a Batthyáneum 10 kódexében található meg, a legrégebbi 1439-ből datálódik.

A 103. számú kódex, mielőtt a Szent György kápolnába került volna, két személy tulajdonában volt: az egyik *Nicolaus Czipszer* plébános, tőle kapta a könyvet *Augustinus*, a menhardsdorfi pap.

Johannes de Hijmesd kanonok, a Szent György kápolna rektora a maga kódexét (32. szám) 1492-es dátummal jelölte meg. Ha a kötetben található *Petrus Canonicus*-ra (1497) vonatkozó bejegyzés csak egy esemény feljegyzése, s ez a Petrus nem birtokolta a könyvet, akkor valószínűleg tőle Johannes de Hijmesd az a személy, akitől a kápolnába került ez könyv.

Nicolaus de Scettn, a kápolna prédikátora tulajdonában volt *Nicolaus Gorranus* Lukács-magyarázata (38. szám), mely a kápolna könyvtárába került.

A 47. számú *Opera theologica* kolligátum kötetben szereplő *Nothardus* (*Nwthardus*) azonosíthatatlan személy. Annyi bizonyos, hogy a kápolnába tőle került a kötet: „*Fuit Nwthardi et pertinet ad librariam in capella*”. *Nothardus*nak egyébként sok könyve került ugyanebbe a könyvtárba, legalábbis a 82. számú kódex bejegyzése szerint. Ezek azonban nem maradtak fenn.

Több más kötetben is találkozunk az említett típusbejegyzésekkel, amelyek a Szent György kápolna birtoklását jelzik. Ezekben többször is felbukkan a „*Libraria*” kifejezés. Ez a „*Libraria*” bejegyzés néhányszor a Szent György kápolnától függetlenül, önállóan is megjelenik. Miután ezen bejegyzések értelmezése a szövegösszefüggések alapján nem teljesen egyértelmű, a későbbiekben külön kitérünk (*A lőcsei könyvtár*) a kérdés megválaszolására.

A Szent Miklós és Szent Katalin oltár könyvei

A szepességi könyvtulajdonosok között a Szent Miklós és Szent Katalin oltára is megjelenik. Az „*Iste liber pertinet ad altare sanctorum Nicolai et Katherine in hospitalis*” szövegű bejegyzés kapcsán Július Sopko a lőcsei kórházi kápolnát emlegeti.

Az „*in hospitalis*” bejegyzéssel azonban olyan könyveket is jelölnek, melyekben nincs szó a Szent Miklós és Szent Katalin oltárral való

összefüggésről. Elképzelhető tehát, hogy két különböző könyvgyűjteményről van szó.

Olyan kötetet, amelyben Szent Miklós és Szent Katalin nevét is konkrétan megemlítik, nyolcat találtunk (7 kódex és egy ősnymtatvány). A bejegyzések nagyon tömörök, és csupán egyetlen könyv származik magántulajdonostól. A már előbb említett *Nothardus* nevű személy a bejegyzés tanúsága szerint sok könyvet birtokolt, amelyek a „*capella*”-ba kerültek (valószínűleg a Szent György kápolnáról van szó). Két kódexben ma már nincs meg az oltár bejegyzése, létezéséről Szentiványi Róbert katalógusa tájékoztat (82., 107. szám).

A kórház kápolnájának könyvei

A Szent Jakab-templomhoz tartozott egy külön bejáratú kápolna, amely a leprásoké volt: *Sancta capella leprosorum*. Ehhez kapcsolódott a kórház, melyet Lőcse gazdag polgárai tartottak fenn, szepességi és kassai működésének idején maga Johann Henckel is támogatta.⁶⁷

A kórházi könyvtár példányait, melyek jelölése „*Liber ecclesiae hospitalis*” (50., 93., 153. szám), „*Hospitalis*” (136. szám) később besorolták a Szent Jakab-templom könyvtárába. Erre példa ez az bejegyzés: „*Hospitalis vel Ecclesiae S. Jacobi ...*” (117. szám):

Ennek a könyvtárnak bejegyzése néhány változatban 11 kötetten fordul elő: 5 kódexen, 5 ősnymtatványon és egy régi nyomtatványon.

Ennek a könyvgyűjteménynek is megvoltak a maga adományozói. Egy liturgikus kódex (44. szám) Martinus Huter ajándéka, Valentinus Bleisz-é, a lőcsei Szent Lélek kórház papjáé pedig egy Jacobus de Voragine *Legenda aurea* kötet (24. szám).

---

⁶⁷ BAUCH 1884.

A lőcsei plébánia könyvtára

Az „*Ecclesia Leutschoviensis*”, vagy „*Parochia Leutschoviensis*” bejegyzéssel a Batthyáneum 11 kötete van megjelölve: 1 kódex, 7 inkunábulum és 3 régi nyomtatvány. Sajnos egyik bejegyzés sem datált. Feltételezhető, hogy ez a 11 könyv volt a Johann Henckel által alapított Középkori Lőcsei Könyvtár törzskészlete. A feltételezést megerősíti az, hogy az említett 11 kötet több előző tulajdonostól származik.

Három könyv a *24 Szepešségi Plébános Testvérületének* gyűjteményéből került ide (150., 154., 156. szám), és „*Postea erat in possessione Ecclesiae Leutschoviensis*”. Két könyv eredeti tulajdonosa *Georg Molner* volt (137., 208. szám), *Caspar Polirer* egy ősnymtatványt adományozott a lőcsei plébánia könyvtárának (126. szám). A szepešszombati pap, *Mathaeus Waloch* gyűjteményéből szintén egy ősnymtatvány származik (150. szám), mely egy ideig a Testvérület könyvtárában is volt. *Johann Henckelé* volt az a kódex (35. szám), amelyre ezt írta: „... *postea Ecclesiae Leutschoviensis*”.

A lőcsei könyvtár

A lőcsei „*Bibliotheca*”, vagy „*Libraria*” három, közelebbi adatot nem tartalmazó bejegyzésben fordul elő, két kódexben és egy nyomtatványban (22., 48., 216. számok). Csak a nyomtatványon van évszám és *Georg Molner* bejegyzése is.

A „*Bibliotheca*” kifejezéssel más könyvgyűjtemények kapcsán is találkozunk, így a Szent Jakab-templom, a Szent György kápolna és a lőcsei plébánia bejegyzéseiben. Ma már nehéz eldöntetni, hogy ez a bizonyos „*Libraria*” önálló könyvtár volt-e, vagy pedig az említett három könyvet más, nagyobb könyvegyüttesbe kell-e sorolni. Valószínű azonban, hogy nem külön bibliotékáról van szó.

A lőcsei városfalakon kívüli Szent Erzsébet-templom könyvtára

A Szent Erzsébet-templom Lőcse város falain kívül állt. Építésének évét nem ismerjük, csak azt tudjuk, hogy 1532-ben bontották le.⁶⁸ A templom vagyona még a XVI. század elején elveszett. Lőcsén, majd később Gyulafehérváron a templom könyvei közül 5 kódex maradt meg. Ezek eredetileg szepességi lakosok tulajdonában voltak, és ajándékozás útján kerültek a Szent Erzsébet-templomba.

A legrégebbi keletű bejegyzés 1440-ből való, amely arról tanúskodik, hogy a könyvet *Thomas* bakkalaureátus az iglói Szűz Mária-templomnak ajándékozta. Egy másik bejegyzés, melyet a szepesolaszi plébános, *Ambrosius* írt, ugyanezt a kódexet a lőcsei Szent Erzsébet-templomnak ajánlja (94. szám). *Ambrosius* plébánostól származik ugyanennek a könyvtárnak egy másik kódexe is (104. szám).

A lőcsei *Rubner családé* volt 2 kódex, melyeket a családtagok 1479-ben a Szent Erzsébet-templomnak ajándékoztak (98., 99. számok).

Egy bizonyos *József (Yoseph)* úr 1482-ben kódexét így ajánlotta fel: „... *ad ecclesiam sancte Elisabet extra muros Leutschaw*” (89. szám).

Szepességi könyvtulajdonosok

A Szepességben már a 15. század elején megfigyelhető könyvforgalmat a helyi értelmiség jelenléte tette lehetővé. A szepességi papok, magiszterek, bakkalaureátusok, egy vagy több könyvet is birtokoltak, így jöttek létre a szepesi plébániák könyvtárai. A Középkori Lőcsei Könyvtárról készített katalógusunkból, a templomoknak, kápolnáknak, oltároknak felajánlott könyvek számbavételéből az tűnik ki, hogy a könyvek a Szepességben lényegében egy fő mozgásirányt követtek: magántulajdonból egyházi intézményekbe, onnan meg a lőcsei Szent Jakab-templomban egyesített könyvtárba vándoroltak.

---

⁶⁸ CSONTOSI 1880.

Nincs szándékunkban felsorolni az átvizsgált könyvekben talált összes nevet. Ezt a népes listát olyan értelmiségiek nevei alkotják, akik egy vagy két könyvet mondhattak magukénak. Ők is részesei és alakítói a lőcsei és szepességi történelemnek, de legtöbbször csak annyit tudunk róluk, hogy könyveik voltak. Könyveiket saját templomukra vagy valamilyen nagyobb egyházi könyvtárra hagyták. Némelyikükről szólunk már az eddigi fejezetekben, másokat a tulajdonosok névsorában és a katalógusban fogunk feltüntetni. Csak néhányukról, a legjelentősebbekről szólunk röviden.

A szepességi értelmiségiek és könyvbarátok közül a XV. század végén és a XVI. század elején első helyen említendő a humanista szellemiségű *Johann Henckel* (1481-1539).⁶⁹ Igen tevékeny és mozgalmas életet élt. Lőcséről származott (némelyek szerint Szepescsütörtökről). Krakóban tanult, majd 1507-ben Bécsben filozófiát hallgatott, aztán három évig jogot Padovában és Bolognában. Kánonjogból doktorált. Előbb Lőcsén, majd Kassán volt plébános, később archidiakónusként és kanonokként Nagyváradon működött. 1526 után Mária magyar királynő udvari papja volt, de reformációbarát nézetei miatt a királyi udvart el kellett hagynia.

Tanulmányai, majd tevékenysége alatt kora legjelentősebb értelmiségi egyéniségeivel tartott kapcsolatot. Baráti viszony fűzte Oláh Miklóshoz, levelezett Rotterdami Erasmussal, Philipp Melanchthonnal, kapcsolatban volt Martin Lutherrel is. Az egyház megreformálásának gondolatát elfogadta, bár ő maga haláláig katolikus maradt. Johann Henckel egész életét végigkísérték a könyvek. Némelyiket pártfogóitól kapta még fiatal korában, másokhoz öröklés útján jutott, de a legfontosabb az, hogy könyveket vásárolt az európai nyomdaközpontokból. Vásárlásai elárulják intellektuális érdeklődését élete különböző szakaszaiban.

---

⁶⁹ BAUCH 1884.; JAKÓ 1976. 162-165.; JAKÓ 1977. 60-65.; Slovenský biografický slovník. (Szlovák életrajzi lexikon.) II. E-J. Martin, 1987. 317.; HOFFMANN 1929. 189-190., 290-293.

Jakó Zsigmond Johann Henckel könyvtárának 93 darabját azonosította.⁷⁰ A szerző szerint Henckel aláírásával megjelölt könyvek a Batthyáneumon kívül Kolozsváron, Budapesten és Gyöngyösön is vannak. A Középkori Lőcsei Könyvtárban és a mai Batthyáneumban 53 olyan kötet maradt meg, melyek az 1496 és 1519 közötti időszakból Johann Henckel bejegyzését őrzik. Ezekből négy kódex, 25 inkunábulum, 24 pedig korai XVI. századi nyomtatvány. Ezen túl még sok szélességi tulajdonostól származó könyvben látható Henckel kézírása.

Johann Henckel két forrásból gyarapította könyvtárát. *Pártfogóitól*, elősorban Georg Lewdeschit szélességi paptól és Thurzó Zsigmond nagyváradi püspöktől kapott több kötetet, de legtöbb könyvét *vásárolta*. A vásárlás tényét tömören jelezte a könyvekben. Néha csak azt jegyezte föl, hol vette a könyvet, vagy mennyit fizetett érte. Henckel könyveit Krakkóban, Budán, Velencében, Padovában vette. Hangsúlyozni kell, hogy a bejegyzések formája elárulja, hogy Henckel tudta, milyen fontos a könyvek megjelölése. Bejegyzéseit legtöbbször a könyv első lapjaira írta, nevét pedig az utolsó nyomtatott oldalon is aláírta.

Tekintetbe véve Henckel műveltségét, érdeklődési körét, magánkönyvtárát, Lőcsén és környékén kifejtett hatását, a könyvekbe kézzel beírt feljegyzéseit, azt kell mondanunk, hogy minden bizonnyal ő szervezte és irányította a könyvek összegyűjtését a szélességi templomokból, plébániákról és más magántulajdonosoktól. Az ő irányításával gyűlt össze több mint 400 kötet a lőcsei Szent Jakab-templomban. Egészen bizonyos, hogy Henckel nem akarta hozzáférhetetlen tárolóba zárni a könyveket. Ellenkezőleg: sikerült létrehoznia az egyik első nyilvános könyvtárat. A lőcsei könyvtár nyilvánossága persze viszonylagos, de talán a több olvasót szolgálni akaró szándékról tanúskodnak azok a

---

⁷⁰ JAKÓ 1976. 163.; JAKÓ 1977. 63.: Valószínű, hogy Henckelnek Jakó Zsigmond által leírt könyveihez (93 darab) még további 22 régi nyomtatványt lehet hozzászámítani a Batthyáneum állományából. Erdélyi könyvesházak I. Jakó Klára: Az első kolozsvári egyetemi könyvtár története és állományának rekonstrukciója. 1579–1604. /Adattár XVI–XVIII. századi szellemi mozgalmaink történetéhez. 16/1./ Szege, 1991. 67.: A szerző idézi Albertus Magnus: Super Marci Evangeliare postillájának (Hagenau, 1505.) leírását, amely többek között Johann Henckel tulajdonában is volt (Román Akadémia Könyvtára, Kolozsvár C 56031).

láncok is, melyek még ma is rajta vannak eme gyűjtemény kézirásos és más könyvein.

Johann Henckel halála után igen kevés új könyv került a lőcsei könyvtárba. A legutolsó beszerzések egyike valószínűleg a rotterdami Erasmus Pál kommentárjai a bázeli Johannes Frobenius 1521-es kiadásában (216. szám), mely eredetileg Georg Molneré volt. Később beírt bejegyzése viszont így tájékoztat: „*Ex Bibliotheca Leutschoviensi ... 1565 die 21 Aprilis*”. Clemens Klein 1613-as keletű bejegyzése (217. szám) szintén egyike az utolsóknak a lőcsei könyvtárban. A könyvtár valószínűleg a XVI. században is, sőt talán még a XVII. század elején is működött, de használata fokozatosan háttérbe szorult, mígnem a XVIII. század második felében Batthyány Ignác újra fölfedezte.

Johann Henckel kora egyik legjelentősebb szervező egyénisége volt. Az írott szó iránti vonzalma egész szellemi tevékenységét végigkísérte, erőteljesen megnyilvánult abban a törekvésben, hogy a fontos könyvek mindig a keze ügyében legyenek, és rendkívüli módon abban az elhatározásában is, hogy a saját tulajdonú könyveit egy maga szervezte közös használatú könyvtárnak ajándékozta.

Henckel szellemi fejlődésére még diákévei alatt jó hatással volt Georg Lewdeschit szepességi kanonok, aki végrendeletében Henckelre hagyta könyveit és pénzt tanulmányai folytatására: „*Iste liber fuit legatus mihi Joanni Henckel per memoriae domino Georgium Lewdeschit ... anno domini 1496*” (185. szám). A Batthyáneumba a lőcsei könyvtárral Lewdeschitnek csak két könyve került: egy kódex (92. szám) és egy ősnymtatvány (185. szám).

Thurzó Zsigmond nagyváradi püspök volt a másik fontos személyiség, aki Johann Henckel életútját jelentősen befolyásolta. Pénzadóományokon kívül Thurzó könyveket is adott Henckelnek. Ezekből 6 került a lőcsei könyvtárral Gyulafehérvárra. Az egyik bejegyzésében még hét kötetről van szó: „*Hec septem volumina Bartoli anno 1510 redeunte me Joannem Henckel ex Bononia per ... Sigismundum Thursonem ...*” (131. szám).

Georg Molner (Moller, Molitoris) szepességi humanista értelmiségi volt. Johann Henckelé után az ő könyvtáráról tudunk a legtöbbet.

Lőcsén született, külföldi egyetemeken tanult, a Szepességben működött.⁷¹ 1528 és 1544 között ő volt a 24 Szepességi Plébános Testvérület seniora.

Georg Molner könyvei közül a Batthyaneumban 27 kötet található, köztük egy kódex, 7 inkunábulum és 19 XVI. századi nyomtatvány. Georg Molner nem keltezte bejegyzéseit, melyek egyébként is szűkszavúak: „*Georgii Molneri sum*”. Könyveinek általában első tulajdonosa volt, tőle került azután a kötet tovább más possesszorhoz. Csak 3 őnyomtatványról tudjuk, hogy más magánszemélytől szerezte. *Benedictus de Sancta Cruce*, szepesbélai plébános neve szerepel 1497-ből egy Valerius Maximus kötetben (191. szám). *Thomas de Monte Sancti Georgij* tulajdonosa volt egy beszégyűjtemény, feltehetően tőle került Molnerhez (164. szám). Molner könyvtárának egy további őnyomtatványa a kassai domkosoké volt előbb (Gergely pápa dekrétumai, 151. szám). Rotterdami Erasmus művéről már írtunk (216. szám). Érdekes, hogy egy másik kötet (217. szám) Georg Molnertól Clemens Kleinhez került, aki 1613-ban írta bele a nevét. Clemens Klein 1623-tól 1653-ig Strázsán volt plébános.⁷² A 24 Szepességi Plébános Testvérület seniora is volt.

Molner könyvtárában Martin Luther és Philipp Melanchthon művei is megtalálhatóak voltak, ami azt mutatja, hogy ez a lőcsei humanista is érdeklődött a reformáció eszméi iránt.

*Caspar Polirer*nek szintén nagyobb könyvtára volt, amelynek anyagából 10 kötetet ismerünk. Azt, hogy Caspar Polirer lőcsei plébános volt, Johann Henckel feljegyzéséből tudjuk (119. szám). Polirer könyveiben más tulajdonos bejegyzésére nem bukkantunk, ami azt sejteti, hogy e köteteknek első tulajdonosa volt.

A lőcsei Szent Jakab-templom könyvtárának gyarapításában a XVI. század elején az összes többi szepességi könyvtulajdonos is részt vett,

---

⁷¹ Slovenský biografický slovník. (Szlovák életrajzi lexikon.) IV. M-Q. Martin, 1990. 215.

⁷² Slovenský biografický slovník. (Szlovák életrajzi lexikon.) III. K-L. Martin, 1989. 95.

akik neveit ott látjuk a kézirásos és nyomtatott könyvekben. A középkorban a Szepesi Káptalannak is volt könyvtára. Ennek története viszont más úton haladt. A Batthyáneumban 2 kódex (31., 42. szám) őrzi Georg Kutkoviczius szepeskáptalani pap és kanonok nevét, bejegyzései 1604-ből és 1608-ból származnak.

A lőcsei könyvtár legrégebbi bejegyzését 1281-ben dátumozták (11. szám), de számunkra érdekesebb az az 1405-ben kelt feljegyzés (1. szám), amely a 24 Plébános Testvérületének nevében ki- és megnevezi a Testvérület könyvtárát gondozni hivatott személyeket. A legkésőbb feljegyzett év 1694 és 1697 (145., 182. szám), amikor Balassi Mihály és Mátyás beírták nevüket egy Corpus Juris-ba, illetve Wernerus Rolewick egy könyvébe.

* * *

A Batthyáneumban őrzött Középkori Lőcsei Könyvtár azonosított kézirásos és nyomtatott könyvei, az egyes kötetek bejegyzéseiben szereplő nevek alapján kirajzolódott azoknak az embereknek a köre, akik a középkori Szepességben szerették és olvasták a könyveket. Megismertünk könyvtárosokat, a kultúra mecénásait, jelentős egyházi férfiakat, könyvadományozókat, könyvtáralapítókat és könyvtárszervezőket. Közös vonásuk a könyv szeretete. Katalógusunkban a jelentős, már ismert személyiségeken kívül olyan, még ismeretlen könyvbarátok nevei is felbukkannak, akikről azt sem tudjuk, hogyan jutottak értékes könyvekhez.

A kéziratok egy része helyi eredetű, másokat Lengyelországban, Csehországban vagy másutt írtak, és ott tanuló diákok másoltak le. Ismét mások más országokból származnak, és valószínűleg szintén szepességi diákok hozták őket haza, ami akkor a könyvellátás általános módszere volt.⁷³ A külföldi tanulmányútra induló diákok látták el könyvvel sokáig a Kárpát-medence olvasóit.

---

⁷³ Lőcsei stipendiánsok és literátusok. Külföldi tanulmányutak dokumentumai 1550-1699. Sajtó alá rend. KATONA Tünde, LATZKOVITS Miklós. Szeged, 1990. /Fontes Rerum Scholasticarum I/1./

A lőcsei könyvtár ma is meglévő, 263 kötetet számláló összalományából 116 kódex azonosítása után biztosan állíthatjuk, hogy Lőcsén a középkorban nagy érdeklődés mutatkozott a könyvek iránt. Nem hisszük, hogy Gyulafehérváron a lőcsei kéziratok és ősnymtatványok száma jelentősen bővülni fog, de mint ahogy már említettük, lehetséges, hogy a könyvtár további kutatása felszínre hoz még újabb XVI. és XVII. századi köteteket.

Végezetül ki kell emelni azt, hogy a – virtuális értelemben vett – Középkori Lőcsei Könyvtár a korabeli könyvtárak minden lényeges jegyét hordozza. Mindegyik könyvnek megvolt a maga sorsa. És a sors kegyes volt a lőcsei könyvtárhoz, mert törzsállománya íme ötszáz év után is itt van, egy helyen. A könyvek tartalmukkal, illusztrációikkal, metszeteikkel, kötésükkel, láncokkal, számozott címkéikkel, bejegyzéseikkel, másolóikkal egy igen becses egységet alkotnak, melyet joggal nevezhetünk *Középkori Lőcsei Könyvtárnak*.

A ma is meglévő kéziratok és nyomtatványok

Kéziratok jegyzéke

1 R II 72 N 49; LM 23
ANSELMUS LAONENSIS

Glossa in epistolas Sancti Pauli ad Romanos et Corinthios.

Papír, XIV. sz., 179 lap, 2°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Az első borítólapon: Georgius plebanus de Leubicz 1405-ös bejegyzése, melyben megemlíti a könyvtár, valószínűleg a 24 Szepesi Plébánia Testvérülete könyvtárának létezését és négy könyvtárost is megnevez: saját maga, Nicolaus Fugisrecht, Petrus Herbord és Nicolaus Feestrip.

Szentiványi 232; Cseresnyés I,III 2; Hradzky pag. 106-107, 1; Macûrek 34; Varjú 62; Beke 245; Sopko 376.

2 R II 23 N 84; LM 7
BARTHOLOMAEUS BRIXIENSIS

Casus decretorum. Historiae super Libro decretorum.

Papír, XV. sz., 230 lap, 2°. Kötés: piros fatáblás bőrkötés. Az első borítólapon: „*Liber domini Johannis Benedicti, decretorum baccalarii. Liber fraternitatis XXIII plebanorum.*” A gerincen lócsei címke: „*Tractatus in ... iure canonico*”, „N 84.”

Szentiványi 184; Cseresnyés F,III 5; Hradzky pag. 108, 7; Varjú 265; Beke 613; Sopko 344.

3 R II 31 LM 32
BARTHOLOMAEUS DE SANCTO CONCORDIO (PISANUS)

Summa de casibus constientiae.

Papír, 1388, 243 lap, 2°. Kötés: barna fatáblás bőrkötés. A gerincen lócsei címke foszlánya. Írnok: Conrad Newkum de

Windsheim, Prága, 1388. Az első borítólapon jegyzet: „... est fratrum XXIII. plebanorum”.

Szentiványi 192; Cseresnyés F,IV 5; Macûrek; Varjú 85; Beke 534; Sopko 352.

4 R II 68 N 28

BIBLIA

Biblia Sacra.

Papír, XV. sz., 341 lap, 2°, illuminált. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. A gerincen lócsei címke: „*Scriptura V. et N. T.*”, „N 28”.

Szentiványi 228; Cseresnyés F,III 1; Varjú 181; Beke 52; Sopko 372.

5 R II 24 N 5; LM 46

BIBLIA

Biblia Sacra. Novum Testamentum.

Papír, XV. sz., 341 lap, 2°, illuminált. Kötés: fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). A gerincen lócsei címke: „*Novum Testamentum*”, „N 5”.

Szentiványi 185; Cseresnyés F,III 4; Varjú 267; Beke 557; Sopko 345.

6 R III 75 N 111; LM 53(?)

BREVIARIUM

Breviarium.

Pergamen, XII–XIII. sz., 152 lap, 8°, illuminált. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. A gerincen lócsei címke: „*Precatorius liber*”, „N 111”.

Szentiványi 382; Cseresnyés L,VI 1; Varjú 5; Beke 333; Sopko 410.

7 R II 149 LM 53 (?)

BREVIARIUM

Breviarium.

Pergamen, XIV. sz., 368 lap, 4°, illuminált. Kötés: fatáblás bőrkötés (szepességi kötés).

Szentiványi 308; Cseresnyés I,IV 5; Varjú 24; Beke 385; Sopko 401.

8 R II 46 N 286 (25 ?); LM 53 (?)

BREVIARIUM

Breviarium Scepusiense.

Pergamen, XIV. sz., 436 lap, 4°. Kötés: Rózsaszín fatáblás bőrkötés. A gerincen lócsei címke: „*Breviarium in pergameno*”, „*N 285*” (Sopko szerint 25 ?).

Szentiványi 206; Cseresnyés I,III 11; Varjú 75; Beke 60; Sopko 362.

9 R II 102 N 106; LM 53 (?)

BREVIARIUM

Breviarium Scepusiense.

Pergamen, papír, XV. sz., 424 lap, 4°, illuminált. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. Írnok: Ambrosius Mock (Szepesolaszi). Több kézirásos bejegyzés Servatius Bautler lócsei paptól. A gerincen lócsei címke: „*Breviarium*”, „*N 106*”.

Szentiványi 261; Cseresnyés H,IV 6; Varjú 177; Beke 62; Sopko 392.

10 R III 40 LM 53 (?)

BREVIARIUM

Breviarium Scepusiense.

Pergamen, papír, 1461, 573 lap, 8°, illuminált. Kötés: fatáblás bőrkötés, az első tábla nincs meg. Írnok: Nicolaus de Thorda (Torda, Erdély). Az első lapon: „*Iste liber est testamentalis 1486 ecclesie omnium sanctorum in Budamer*” (Sáros megye, Szlovákia). A Breviarium elején lévő naptár szepességi eredetű neveket és feljegyzéseket tartalmaz. A gerincen lócsei címke töredéke.

Szentiványi 352; Cseresnyés K,VI 17; Varjú 213; Beke 63; Sopko 407.

11 R II 4 N 96

CODEX

Codex Iustiniani.

Pergamen, XIII. sz., 177 lap, 2°. Kötés: fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. A könyv Hemingetusé, Gerchard magister fiáé volt, 1281. A gerincen lócsei címke: „*N 96*”.

Szentiványi 165; Cseresnyés M,II 1; Varjú 9; Beke 336; Sopko 340.

12 R I 118 N 104; LM 10 (?)
CONCORDANTIAE. SERMONES.

1. Conradus de Halberstadt: Concordantiae Veteris et Novi Testamentorum. 2. Sermones de tempore et de sanctis.

Papír, XV. sz., 506 lap, 4°. Kötés: világos fatáblás bőrkötés. A gerincen lőcsei címke: „*Concordantiae N. Testamenti*”, „*N 104*”.

Szentiványi 118; Cseresnyés G₃IV 17; Varjú 243; Beke 128; Sopko 334.

13 R I 62 N 73
CORPUS

Corpus iuris canonici.

Papír, XIV-XV. sz., 155 lap, 30 x 20 cm. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Épen maradt dombordiszítés. Írnok: Michael de Erffordia. A gerincen lőcsei címke: „*Corpus iuris canonici. Ius canonicum*”, „*N 73*”.

Szentiványi 62; Cseresnyés F₃IV 14; Varjú 100; Beke 113; Sopko 308.

14 R II 111 N 259 (?)
GREGORIUS IX PAPA

Decretales sive Liber extra cum glossa Bernardi Parmensis.

Pergamen, XIII. sz., 167 lap, 4°, illuminált. Kötés: világos fatáblás bőrkötés. A hátsó táblán: „*Damyani Pechyensis est liber iste*”. A gerincen lőcsei címke: „*Tractatus theologiae moralis*”, „*N 259*”(?).

Szentiványi 270; Cseresnyés G₃IV 9; Varjú 25; Beke 594; Sopko 395.

15 R I 70 N 44
GUILLELMUS REDONENSIS

Opera. 1. Guillelmus Redonensis: Apparatus theologico-iuridictus in Summam Raymundi. 2. Tractatus circa missarum negligencias.

Papír, XV. sz., 288 lap, 31 x 21 cm. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. Mindkét táblán 1420-ból jegyzői töredékek a boroszlói és olomouci klérussal kapcsolatban. Az első táblán: „*Istum librum assignavit et dedit dominus Thomas de Weydenaw (Szilézia), baccalarius in decretis predicator in Lewcza ecclesie beati*

Jacobi post Nativitatem beate Marie virginis anno domini millesimo quadringentesimo quadragesimo". A gerincen lőcsei címke: „N 44".

Szentiványi 70; Cseresnyés G₃III 10; Macürek; Varjú 159; Beke 634; Sopko 316.

16 R I 52 N 7; L 169

HAYMO ANTISSIODORENSIS

Commentarius in epistolas Sancti Pauli.

Papír, XIV. sz., 145 lap, 2°. Kötés: sérült fatáblás vászonkötés.

A gerincen lőcsei címke: „N 7" (Sopko szerint 73 ?).

Szentiványi 52; Cseresnyés H₃III 9; Varjú 63; Beke 109; Sopko 301.

17 R II 38-39 N 77, 22; LM 27

HENRICUS HEINBUCHÉ DE LANGENSTEIN (?)

Expositio psalmodum. Tomi I-II.

Papír, XIV-XV. sz., 302, 354 lap, 2°. Kötés: rózsaszín fatáblás bőrkötés. A gerincen lőcsei címke: „*Psalterium*", „N 77"; „*Explanatio psalmodum*", „N 22"

Szentiványi 199; Cseresnyés F₃III 14-15; Varjú 232; Beke 218; Sopko 355-356.

18 R I 65 N 47

HENRICUS HEINBUCHÉ DE LANGENSTEIN

Opera. 1. Vocabularius terminos Bibliæ prægnantes et difficiles declarans. 2. Tractatulus de sortilegiis.

Papír, pergamen, XIV-XV. sz., 116 lap, 2°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Az első táblán: „*Liber proprius capelle sanctij Georgij in Levcsz*". A gerincen lőcsei címke: „*Curialis Tractatus de Sortilegiis*", „N 47".

Szentiványi 65; Cseresnyés F₅IV 1; Varjú 198; Beke 219; Sopko 311.

19 R II 64 N 24

HENRICUS HEINBUCHÉ DE LANGENSTEIN*

Opera. 1. Henricus de Frimaria: Tractatus de X præceptis. 2. Tractatulus de corpore Christi. 3. Henricus de Perchinck: Lectura super officium missæ.

Papír, XIV-XV. sz., 396 lap, 30 x 22 cm. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. Írnok: Johannes Cegenfleisch. Az első lapon: „*Iste liber assignatus est ecclesie beate Marie virginis in Nova Villa (Igló) a domino Thoma baccalaureo in decretis. Anno domini millesimo quadringentesimo XL°*”. A gerincen lócsei címke: „*Explanatio Decalogi*”, „N 24”.

Szentiványi 224; Cseresnyés H₃III 4; Hradszky pag. 1, 28; Varjú 110; Beke 208; Sopko 368. (* Sopko korrigálja a régebbi szakirodalmat és az említett nevet is tévesnek tartja.)

20

R I 37

N 15; LM 49

HENRICUS TOTTING DE OYTA

Quaestiones super quattuor libros Sententiarum.

Papír, 1383, 254 lap, 2°. Kötés: rózsaszín fatáblás bőrkötés. Írnok: fol. 252: „*Reportate Prage ... per manu Caspar de Soldow ...*”. A gerincen lócsei címke: „*Questiones sententiarum S. Theol*”, „N 15”.

Szentiványi 37; Cseresnyés F₃IV 17; Varjú 84; Beke 455; Sopko 296.

21

R III 28

N 2. 8 (?)

HORAE

Horae diurnae Germanicae.

Pergamen, XV. sz., 242 lap, 4°. Kötés: barna fatáblás bőrkötés. A gerincen lócsei címke: „*Breviarium*”, „N 2. 8”.

Szentiványi 340; Cseresnyés G₃IV 11; Varjú 185; Beke 59.

22

R I 59

N 4; LM 47

HUGO A SANCTO CARO*

Postilla super Ioanem.

Papír, XIV. sz., 233 lap, 31 x 21 cm. Kötés: világoskék fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. Az első lapon: „*Presens liber legatus est ad librariam in Lewczsch*”, „*Iste liber ab antiquo fuit Ecclesie sancti Iacobi in Leuscha*”. A 233. lapon: „*Liber Ecclesie sancti Iacobi*”. A hátsó táblán IV. Vencel 1370-es oklevelének töredéke. A gerincen lócsei címke: „*Hugo super Ioannem scriptus*”, „N 4”.

Szentiványi 59; Cseresnyés G₃III 12; Macúrek; Varjú 73; Beke 281; Sopko 306. (* A szerző és a cím Sopko alapján módosítva.)

HUGUTIUS PISANUS

Liber derivationum.

Pergamen, papír, 1397, 212 lap, 2°. Kötés: sötétvörös fatáblás bőrkötés. Írnok: Petrus de Art. Az első lapon: „*Hugwicio. Librarie in Lewtscha in domo minorum de capella Sancti Georgii martiris si auferetur, reddatur*”. A gerincen lőcsei címke: „*Explanatio derivationum*”, „N 81”.

Szentiványi 186; Cseresnyés F₃III 8; Varjú 89; Beke 219; Sopko 346.

JACOBUS DE VORAGINE

Legenda aurea.

Papír, 1429, 422 lap, 32 x 21 cm. Kötés: sárga fatáblás bőrkötés. Írnok: Petrus Moravus de Thyczin (Pinting, Erdély ?). Az első táblán: „*Presens liber ... legatus est domui patrum sacerdotum in eadem commorantium per quendam dominum Valentinum Bleisz inibi altaristam, videlicet in hospitali Sancti Spiritus in Lewtscha*”. A gerincen lőcsei címke: „N 135”.

Szentiványi 76; Cseresnyés F₃III 12; Macúrek; Varjú 136; Beke 641; Sopko 322.

JACOBUS ZOCCHIS DE FERRARIA

Lecturae in IV. librum Decretalium.

Papír, 1433, 507 lap, 2°. Kötés: piros fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. Írnok: Johannes Lupi de Aix. Az első táblán: „*Liber domini Iohannis Benedicti, baccalaurei decretorum, quem comparavit anno domini 1461 et tunc erat predicator in Cascha*”. Az első lapon: „*Hic liber datus ad ecclesiam Sancti Jacobi Leutschoviensis per dominum Iohannem capellanum Sancti Georgij anno 1518*”. A gerincen sérült lőcsei címke.

Szentiványi 38; Cseresnyés G₃IV 14; Varjú 147; Beke 593; Sopko 297.

JOHANNES CALDERINI*

Repertorium utriusque iuris.

Papír, 1473, 240 lap, 2°. Kötés: piros fatáblás bőrkötés. (szepességi kötés.) Írnok: Michael Knol. Az első táblán: „*Liber fraternitatis plebanorum XXIII civitatum regalium*”. A gerincen lőcsei címke: „*Tractatus moralis*”, „N 86”.

Szentiványi 183; Cseresnyés F₃III 10; Hradzky pag. 107, 3; Varjú 249; Beke 595; Sopko 343. (* Sopko szerint a szerző: Martinus Polonus.)

JOHANNES CALDERINI (?)

Regulae iuris canonici secundum ordinum alphabeti.

Papír, XV. sz., 328 lap, 2°. Kötés: piros fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Az első táblán: „*Liber fraternitatis XXIII plebanorum*”. A gerincen lőcsei címke: „N 79” és rosszul olvasható cím: „*De vita et ...*”.

Szentiványi 11; Cseresnyés M₁I 3; Hradzky pag. 107, 5; Varjú 268; Beke 146; Sopko 290.

JOHANNES CALDERINI

Repertorium utriusque iuris mutilum.

Papír, XVI. sz., 136 lap, 2°. Kötés: részben bőr fatáblás kötés. Liber catenatus. Írnok: Sopko szerint Johannes Henckel. Az idézett szerzők egy ma már nem létező bejegyzést közölnek: „*E bibliotheca Johannis Henckel*”.

Szentiványi 78; Cseresnyés H₃III 1; Varjú 284; Beke 472; Sopko 324.

JOHANNES DE KEZSMARK

Summa.

Papír, XV. sz., 325 lap, 31 x 21 cm. Kötés: barna fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. A 34. lapon: „*Hec summa compilata est per venerabilem dominum Joannem de Kesmark sacre pagine professorem quondam plebanum in Olassy (Szepesolaszi) et tandem per*

honorabilem dominum Franciscum presbiterum cecum mihi Joanni Henckel donata a 1519 pro gratificatione alimentorum". A gerincen lőcsei címke: „Joannes de Kesmark Tractatus Theolog", „N 61".

Szentiványi 667; Cseresnyés F,III 13; Hradzsky pag. 111, II (45); Varjú 265; Beke 155; Sopko 417.

30

R I 45

JUVENALIS, DECIMUS JUNIUS

Satyrae.

Papír, 1461, 52 lap, 31 x 22 cm. Kötés: nem tipikus, újabb keletű. Írnok: „*Scriptus in alma Uniwersitate studij Cracouiensis commutatione estivali Anno Domini MCCCCxj per Cristofforum Petschmessing sententiarum Lombardi et arcium baccalarium de Lewtschaw*".

Szentiványi 45; Cseresnyés N,II 17a; Varjú 212; Beke 553; Sopko 299.

31

R I 61

LIBER DIURNALIS

Liber diurnalis cum necrologio Scepusiensi.

Pergamen, XIV. sz., 18 lap, 2°. Kötés: Barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Írnok: „*Obitus domini Pauli Benedicti anno domini MCCC L septimo qui hunc librum propria manu scripsit*" (nekrológ 2. lap). Az első táblán: „*Ex libris Georgii Kutkowiczii anno domini 1608*".

Szentiványi 61; Cseresnyés N,III 15; Hradzsky passim; Varjú 42; Beke 77; Sopko 307.

32

R I 117

LUDOLPHUS DE SAXONIA

Speculum humanae salvationis. Dicta Erasmi.

Papír, XVI-XV. sz., 84 lap, 4°. Kötés: fehér és barna bőrkombináció. A 82-83. lapon: „*Item in anno domini millesimo quadringentesimo nonagesimo secundo ego Johannes de Hijmesd alias canonicus ... nunc rector capelle Sancti Georgii martiris ad latus ecclesie sancti Jacobi maioris in civitate Levcz fundate. Res et bona que pertinet ad capellam et ad altare videlicet que in domo inveni videlicet ...*".

Szentiványi 117; Cseresnyés I,IV 6; Varjú 194; Beke 569; Sopko 333.

MARCHESINUS JOHANNES

Expositio hymnorum.

Papír, XV. sz., 158 lap, 4°. Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Liber catenatus. Az első táblán Henckel kézírása: „*Iste liber fuit domini Sigismundi Senffleben de Podolijno baccalarii Wiennensis altariste altaris sancte Barbare qui obiit anno domini 1513 ...*” A gerincen lócsei címke: „*Expositio psalmodum*”, „N 85”.

Szentiványi 116; Cseresnyés I₃IV 7; Varjú 258; Beke 214; Sopko 332.

MISCELLANEA

1. Expositio Psalterii. 2. Historia sive Gesta septem sapientum. 3. Gesta Romanorum. 4. Pseudo-Bernardus: Sermo de Assumptione Beate Virginis.

Papír, XV. sz., 291 lap, illuminált. Kötés: bőr. Liber catenatus. A gerincen lócsei címke: „*Explanatio Psalmorum et Moralium*”, „N 115”.

Szentiványi 235; Cseresnyés F₃IV 15; Varjú 183; Beke 220; Sopko 378.

MISCELLANEA

1. Thomas de Aquino: Commentarius in quattuor libros Sententiarum. Basileae, 1492. 2. Franciscus Dupuy: Vita Sancti Brunonis. Basileae, 1515. 3. Ecclesiae cardinalium titulares. 4. Litterae Wladislai regis a. 1500 datarum ad urbem (Lócse) ... 5. Litterae Thome de Bakócz archiepiscopo Strigoniensis emanatum 1500. 6. Copia bullae Alexandri Papae VI. 1. Januarii 1499 datae. 7. Copia litterarum Wladislai II. 15. Decembris 1500 datarum ad urbem (Lócse) ... 8. Litterae Alexandri Papae VI. et Petri cardinalis 11. Junii 1500 datae. 9. Copia bullae indulgentiarum Julii Papae II. 3. Februarii 1505. 10. Bartholomaeus Brixiensis: Brocarda in canonico iure. 11. Transsumptum Bullae indulgentiarum capelle Annunciacionis in ecclesia Strigoniensi fundate per Thomam archiepiscopum 24. Februarii 1514. 12. Chartularium Capituli Varadiensis.

Papír, XV-XVI. sz., 91 lap, 30 x 22 cm. Kötés: barna fatáblás bőrkötés. Kopott: „*Liber Johannis Henckel, postea ecclesiae Leutschoviensis.*” A gerincen olvashatatlan lőcsei címke.

Szentiványi 648; F₅II 13; Varjú 228; Sopko 413.

36

R I 25

MISSALE

Missale Cassoviense.

Pergamen, XIV-XV. sz., 195 lap, 35 x 25 cm, illuminált. Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés).

Szentiványi 25; Cseresnyés M₅I 15; Beke 381; Varjú 107; Güntherová-Mišianik 13b, Sopko 292.

37

R II 48

N 16; LM 31

NICOLAUS DE DINKELSBÜHL

Quaestiones in IV. librum Sententiarum Petri Lombardi.

Papír, XV. sz., 457 lap, 2°. Kötés: sötétrózsaszín fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. A gerincen lőcsei címke: „*Testamentum ...*”, „*N 16*”.

Szentiványi 208; Cseresnyés I₃III 6; Varjú 242; Beke 604; Sopko 363.

38

R I 63

N 23; LM 40

NICOLAUS GORRANUS

Expositio Evangelii Lucae.

Papír, XIV-XV. sz., 302 lap, 2°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Az 1. lapon: „*Dicta magistri Nicolai Gorra super Lucam pertinentia ad librariam dominorum de capella in Leuczta et sunt fueruntque domini Nicolai Scettn predicatoris capelle*”. A gerincen lőcsei címke: „*Explanatio evangeliorum*”, „*N 23*”.

Szentiványi 63; Cseresnyés F₅IV 12; Macúrek; Varjú 105; Beke 210; Sopko 309.

39

R IX 55

LM 35

NICOLAUS GORRANUS

Glossa in Psalterium.

Papír, 1386, 279 lap, 31 x 21 cm. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Írnok: „*... per Nicolaum Judicis de Theuczindorph (Poprad)*”.

Szentiványi 668; Cseresnyés G₃III 1; Varjú 87; Beke 287; Sopko 416.

NICOLAUS GORRANUS

Postilla super Sanctum Matthaeum.

Papír, pergamen, XIV. sz., 186 lap, 30 x 22 cm. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Írnok: „*Petrus notarius*”. A gerincen lócsei címke: „*Postilla Nicolai de Gora*”, „*N 56*”.

Szentiványi 67; Cseresnyés G,III 13; Varjú 72; Beke 570; Sopko 313.

NICOLAUS DE TUDESCHIS PANORMITANUS

Lectura super tertio Decretalium libro.

Papír, XIV-XV. sz., 346 lap, 2°. Illuminált. Kötés: Barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Az első táblán: „*Liber fraternitatis 24 plebanorum in Scepus*”, „*Liber domini Johannis Benedicti de Wratislavia decretorum baccalarii quem comparavit anno domini MCCCCLXI et tunc predicator in Cascha*”, „*Nunc autem fraternitatis 24 plebanorum regalium in Scepus*”. A gerincen lócsei címke: „*De vita et honestate clericorum ...*”, „*N 80*”.

Szentiványi 168; Cseresnyés K,I 11; Hradzsky pag. 107, 6; Varjú 137; Beke 156; Sopko 342.

OPERA

Opera ascetica. Sermones. 1. Thomas Cantipratanus: Bonum universale de proprietatibus apum. 2. Caesarius de Heisterbach: Dialogus miraculorum. 3. Sermones quadragesimales. 4. Philippus de Montecalerio: Passio Jesu Cristi. 5. Sermones de passione Jesu Cristi. 6. Sermones de tempore.

Papír, XV. sz., 406 lap, 2°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Írnok: Jacobus Burger de Sommerfelt, 1453. Az első táblán: „*Liber proprius Johannis Stock prepositi Scepusiensis*”. Ex libris: „*Ex libris Georgii Kutkoviczii parochi et canonici ecclesie seu Capituli Scepusiensis anno 1604.*”

Szentiványi 195; Cseresnyés N,II 6; Varjú 172; Beke 72; Sopko 353.

OPERA MORALIA

1. Guilelmus Redonensis: Commentarius super Summam Raymundi.
2. Raymundus de Penaforte: Summa de poenitentia et matrimonio. 3.
- Nicolaus de Dinkelsbühl: De casibus reservatis et de miseria coree.

Papír, 1432-1433., 143 lap, 22 x 15 cm. Kötés: barna fatáblás bőrkötés. Írnok: Benedictus de Bdynecz 1432-1433. A 24. lapon: „*Liber fraternitatis 24 plebanorum*”.

Szentiványi 311; Cseresnyés H₃IV 7; Macúrek; Varjú 146; Beke 20; Sopko 403.

OPERA LITURGICA*

Opera liturgica.

Papír, pergamen, XV. sz., 267 lap, 23 x 15 cm. Kötés: falapok, bőr csak a gerincen. A 2. lapon: „*Iste liber presentetur domino Martino Huter et iuxta commisionem domini Johannis Pestii sed debet I florenum dare pauperibus leprosis in hospitali (Lőcse)*”.

Szentiványi 284; Cseresnyés F₅V 24; Varjú 261; Beke 56; Sopko 398.
(* Sopko szerint a Breviarium Scepusiense-ről van szó).

OPERA SUBSIDIARIA BIBLICA

1. Hugo a Sancto Caro sive Conradus de Halberstadt: Concordantiae Veteris et Novi Testamentorum. 2. Glossarium grammaticum.
3. Guilelmus Britonus: Lexicon biblicum.

Pergamen, papír, XIII., XIV., XV. sz., 356 lap, 30 x 22 cm. Kötés: vörösesbarna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Az első táblán: „*Liber ecclesie sancti Jacobi in Leutscha*”. A gerincen lőcsei címke: „*Vocabularium*”, „*N 21*”.

Szentiványi 248; Cseresnyés G₃III 7; Varjú 18; Beke 325; Sopko 389.

OPERA THEOLOGICA MORALIS

1. Thomas de Chabham: Summa de casibus et poenitentia. 2. Sermones. 3. Antoninus Florentinus: Confessionale, Coloniae, Ulricus Zell, cca. 1470.

Papír, XV. sz., 224 lap, 2°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. A gerincen lócsei címke: „*De impedimentis*”, „N 53”.

Szentiványi 229; Cseresnyés G₅III 15; Varjú 128; Beke 592; Sopko 373.

47

R II 121

N 109

OPERA THEOLOGICA

1. Conradus de Brundelsheim: Sermones de tempore et de sanctis.
2. Sermones. 3. Hugo Ripelin de Argentina: Compendium theologiae veritatis.

Pergamen, XIV. sz., 247 lap, 4°. Kötés: barna fatáblás bőrkötés. Az első táblán: „... *et fuit Nwthardi et pertinet ad librariam in capella (Sancti Georgii in Lócse?)*”. A gerincen lócsei címke: „*Summa theologiae veritatis et sermones de sanctis*”, „N 109”.

Szentiványi 280; Cseresnyés H₅IV 12; Varjú 26; Beke 537; Sopko 397.

48

R I 57

N 95

OPERA THEOLOGICA

1. Hugo a Sancto Caro: Postilla super Johannem. 2. Sermones.

Papír, 1407–1408, 201 lap, 30 x 21 cm. Kötés: világoskék fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. Az 1. lapon: „*Legatus est presens liber per quendam personam ad librariam in Lewczsch*”. A hátsó táblán belül egy 1394-es, Visegrádon írt okmány töredéke.

Szentiványi 57; Cseresnyés I₅III 8; Macúrek; Varjú 118; Beke 502; Sopko 304.

49

R II 120

N 113

OPERA THEOLOGICA

1. Nicolaus de Byard: Summa de abstinentia. 2. Sermones de tempore et de sanctis. 3. Tractatus de poenitentia. 4. Sermones pro diebus dominicis et festivis.

Pergamen, XV. sz., 294 lap, 4°. Kötés: barnászvörös fatáblás bőrkötés. A gerincen lócsei címke: „*Introductiones morales et catecheticae*”, „N 113”.

Szentiványi 279; Cseresnyés H₅IV 13; Varjú 122; Beke 294; Sopko 396.

OPERA THEOLOGICA

1. Johannes Milicius: Sermones de tempore. 2. Matthaeus de Cracovia: De arte moriendi. 3. Passio Domini Jesu Christi. 4. Tractatus de passione Jesu Christi.

Papír, 1433, 228 lap, 2°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Írnok: „... *per Casparum Lamprecht de Kesmargt cepellanum* ...”. Az első táblán: „*Liber hospitalensis ecclesie*” (Lócse). A gerincen lócsei címke: „*Interpretationes*”, „*N 17*”.

Szentiványi 223; Cseresnyés H₃III 6; Macúrek; Varjú 148; Beke 297; Sopko 367.

OPERA THEOLOGICA

1. Nicolaus de Dinkelsbühl: Expositio orationis dominicae ... 2. Idem: Collecta de decem praeceptis. 3. Speculum clarum. 4. Gregorii Magni Dialogorum libri I-IV. 5. Johannes Andreae: Tractatus de distinctione cognationis vel affinitatis.

Papír, XV. sz., 358 lap, 31 x 24 cm. Kötés: piros fatáblás bőrkötés. Írnok: „*Stephanus Blum de Othin ... nunc existenti in Odorino, 1431*”; „*Johannes Kos de Suburbio, 1432*”. Az 1. lapon: „*Iste liber pertinet ad altare sanctorum Nicolai et Katherine in Lewtscha in hospitali*”. A gerincen lócsei címke: „*Explanatio Orationis Dominicae et Decalogi*”, „*N 13*”.

Szentiványi 33; Cseresnyés G₃III 3; Macúrek; Varjú 145; Beke 216; Sopko 294.

OPERA THEOLOGICA

1. Petrus Meffret: Hortulus reginae. 2. Fulgentius Ruspensis: Christianae fidei symbolum.

Papír, 1460, 322 lap, 32 x 22 cm. Kötés: rózsaszín fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. Írnok: Petrus presbiterus, 1460. Az elülső táblán: „*Liber Beati Jacobi in Lewtscha 1517*.” A gerincen lócsei címke: „*Sermones dominicales*”, „*N 6*”.

Szentiványi 201; Cseresnyés F₃III 7; Macúrek; Varjú 210; Beke 485; Sopko 357.

OPERA THEOLOGICA

1. Burchardus: Sermones. 2. Innocentius III. Papa: De miseria conditionis humanae. 3. Augustinus, Aurelius Sanctus: Soliloquia. 4. Pseudo-Aristoteles: Liber secretus secretorum. 5. Pseudo-Bernardus: Auctoritates patrum.

Papír, XV. sz., 199 lap, 2°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Az első táblán: „*Liber ecclesie hospitalensis* (Lőcse)". A gerincen lőcsei címke: „*Bernhardi conciones*", „*N 72*".

Szentiványi 64; Cseresnyés F₃IV 2; Varjú 233; Beke 74; Sopko 310.

OPERA THEOLOGICA ET OPUS MEDICUM

1. Sermones de tempore. 2. Aegidius Romanus: Theoremata de corpore Christi. 3. Bernardus de Parentinis: Lilium missae. 4. Liber generationis Jesu Christi. 5. Bulla Urbani sexti papae ... a 1389 emanata. 6. Liber secretus secretorum.

Papír, XIV-XV. sz., 261 lap, 2°. Kötés: rózsaszín fatáblás bőrkötés. Írnok: Johannes de Lichtenwald. Az első előzéklapon: „*Liber proprius capelle Sancti Georgij* (Lőcse)". A gerincen lőcsei címke: „*Theoremata*", „*N 18*".

Szentiványi 36; Cseresnyés G₃IV 4; Varjú 234; Beke 338; Sopko 295.

OPERA THEOLOGICA

1. Sermones de tempore. 2. Petrus Cantor: Concordantie evangeliorum. 3. Hugo Ripelin de Argentina: Compendium theologicae veritatis mancum.

Papír, XIV-XV. sz., 229 lap, 2°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Írnok: Albertus Johannes de Brzeg (Szilézia, Lengyelország). A gerincen olvashatatlan lőcsei címke, „*N 60*" (90 ?).

Szentiványi 233; Cseresnyés H₃III 13; Varjú 123; Beke 127; Sopko 377.

OPERA THEOLOGICA

1. Caldobrandinus de Cavalcantibus: Sermones de tempore. 2. Különféle kisebb írások. 3. Alexander de Villa Dei: Summarium Bibliae metricum. 4. De canone missae. 5. Evangelium apocryphum Nicodemi. 6. Glossa hymnorum.

Papír, 1409, 1418, 295 lap, 2°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés.

Liber catenatus. Írnok: Meczner de Lubscicz. A kötésen egy prágai jegyzői irat töredéke. A gerincen lócsei címke: „*Sermones*”, „*N 216*”.

Szentiványi 226; Cseresnyés H₃III 5; Varjú 119; Beke 507; Sopko 370.

OPUS IURIS

1. Johannes Andreae: Lectura super arboribus consanguinitatis et affinitatis. 2. Sermones de tempore. 3. Kisebb írások.

Papír, XV. sz., 179 lap, 2°. Kötés: világoszöld fatáblás bőrkötés. Az első táblán: „*Iste liber pertinet ad altare sanctorum Nicolai et Katherine in Lewtscha in hospitali*”. A gerincen lócsei címke: „*Sermones festuales Joannis ...*”, „*N 37*”.

Szentiványi 73; Cseresnyés F₃III 11; Varjú 130; Beke 298; Sopko 319.

OPUS MEDICUM

1. Gerardus de Solo-Cremonensis: Receptae et Commentarium super librum nonum Almansoris. 2. Rogerius Bacon: Canones practici de medicinis componendis. 3. Antidotarium Nicolai. 4. Avicenna (?): De argento vivo. 5. Practica medicinalis.

Papír, XV. sz., 369 lap, 30 x 22 cm. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. A gerincen lócsei címke: „*Liber medicinalis*”.

Szentiványi 231; Cseresnyés H₃III 10; Varjú 158; Beke 331; Sopko 375.

OPUS THEOLOGICUM

1. Haymo Autossiodorensis: Expositio super epistolas Sancti Pauli apostoli.

Papír, XIV. sz., 254 lap, 30 x 22 cm. Kötés: világos fatáblás bőrkötés. A gerincen lőcsei címke: „*Commentario in epistolas Pauli*”, „N 62”.

Szentiványi 75; Cseresnyés F₅IV 16; Sopko 321.

60

R II 101

N 110; LM 45

PASSIONALE SANCTORUM

1. Jacobus de Voragine: *Legenda aurea*. 2. Sermones de sanctis.

Pergamen, 1371, 183 lap, 8°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Írnok: Petrus de Opol „*Predicator ... in Cracovia ... MCCCCLXXI ...*”. A gerincen lőcsei címke: „*Passionale cum sermonibus de sanctis*”, „N 110”.

Szentiványi 260; Cseresnyés H₃IV 10; Varjú 64; Beke 415; Sopko 391.

61

R II 105

N 112; LM 3

PASSIONALE SANCTORUM

1. Jacobus de Voragine: *Legenda aurea*.

Pergamen, XIV. sz., 84 lap, 4°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. A gerincen lőcsei címke: „*Passionale sanctorum*”, „N 112”.

Szentiványi 264; Cseresnyés G₃IV 12; Varjú 37; Beke 414; Sopko 394.

62

R I 48

N 70

PETRUS DE PALUDE

Sermones de sanctis.

Papír, XV. sz., 423 lap, 2°. Kötés: barnászvörös fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Az 1. lapon: „*Liber Ecclesie b. Jacobi in Lewtscha*”, „*Iste liber est Casparis Polirer*”. A gerincen lőcsei címke: „*Thesaurus de sanctis*”, „N 70”.

Szentiványi 48; Cseresnyés H₃III 8; Varjú 180; Beke 568; Sopko 300.

63

R I 8

PETRUS DE UNZOLA

Aurora novissima.

Papír, 1380–1401, 115 lap, 43 x 30 cm, illuminált. Kötés: sérült barna fatáblás bőrkötés. Írnok: Laurentius notarius, 1401. Az

62

első táblán: „*Liber fraternitatis XXIV plebanorum*”. A lőcsei címke nem maradt meg.

Szentiványi 8; Cseresnyés M,I 2; Hradzky pag. 107, 4; Varjú 112; Beke 606; Sopko 289.

64

R II 85

N 94; LM 22

POSTILLA

1. Conradus Waldhauser: *Postilla studentium universitatis Pragensis*. 2. Johannes Calderini: *Summa de interdictio ecclesiastico*.

Papír, XIV. sz., 141 lap, 2°. Kötés: barna fatáblás bőrkötés. *Liber catenatus*. Az első táblán: „... *Johanni Erwyn plebano in Olsnaw prope Czobotam* ...”. Az első lapon: „*Istum librum assignavit dominus Thomas baccalarius in decretis ad ecclesiam beate Marie virginis in Antiqua Villa anno domini MCCCCXL* ...”. A gerincen lőcsei címke: „*Postillae Hyemales*”, „N 94”.

Szentiványi 245; Cseresnyés F,IV 4; Varjú 38; Beke 423; Sopko 386.

65

R II 77

N 14

QUINTUS FABIVS LAURENTIVS VICTORINVS*

Commentarii in Pseudo-Ciceronis rhetoricam.

Papír, 1471–1472, 228 lap, 2°. Kötés: barnásvörös fatáblás bőrkötés. Az első táblán: „*Iste liber est magistri Casparis Polirer*”. A gerincen olvashatatlan feliratú lőcsei címke: „N 14”.

Szentiványi 237; Cseresnyés F, III 3; Varjú 247; Beke 623; Sopko 380. (* J. Sopko szerint a szerző C. Marius Victorinus rhetor.)

66

R I 69

N 65 (68 ?)

SANCTVS AVGVSTINVS*

De doctrina Christiana.

Papír, XV. sz. (1422), 297 lap, 2°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. *Liber catenatus*. A gerincen lőcsei címke: „*Sermones tum de sanctis tum in evangelia*”, „N 65”.

Szentiványi 69; Cseresnyés G,IV 15; Varjú 127; Beke 497; Sopko 315. (* J. Sopko a szerzőt és címet tévesnek tartja. Szerinte: Petrus Lombardus: *Libri Sententiarum I-II*.)

SERMONES

Sermones de tempore et de sanctis.

Pergamen, XV. sz., 574 lap, 21 x 16 cm. Kötés: sötétvörös fatáblás bőrkötés. A gerincen lócsei címke: „*Sermones varii*”, „N 97”
Szentiványi 285; Cseresnyés G,IV 15; Varjú 260; Beke 493; Sopko 399.

SERMONES

1. Caesarius de Heisterbach: Libri miraculorum. 2. Matthias de Legnica: Postilla epistolarum pro diebus dominicis hiemalibus. 3. Ibidem continuatio.

Papír, 1477, 327 lap, 2°. Kötés: barnászvörös fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Az első előzéken: „*Iste liber pertinet ad altare sanctorum Nicolai et Katherine in Lewtschau (más kézzel) in hospitalis*”. A gerincen lócsei címke: „*Liber miraculorum BMV*”, „N 43”.

Szentiványi 88; Cseresnyés F₃III 6; Macûrek; Varjú 253; Beke 352; Sopko 415.

SERMONES

1. Nicolaus Claraevallensis: Sermo de Sancto Nicolao. 2. Pseudo-Bernardus: De consciencia seu De interiori domo. 3. Matthias de Legnica: Postilla epistolarum dominicalium totius anni. 1400. 4. Idem: Postilla epistolarum dominicalium tempore estivali ... 5. Sermones quadragesimales. 6. Sermones de corpore Cristi (1332). 7. Ibidem.

Pergamen, papír, XIV-XV. sz., 268 lap, 35 x 23 cm. Kötés: vörösesbarna fatáblás bőrkötés. Írnok: Nicolaus de Luczelkirgen (1332). A kötésben felhasználtak egy „*Nicolaus de Zambo*” által aláírt okmányt (Pozsony). A gerincen lócsei címke: „*Sermones in epistolas*”, „N 87”.

Szentiványi 188; Cseresnyés F₃IV 9; Varjú 27; Beke 489; Sopko 348.

SERMONES

1. Matthias de Legnica: Postilla epistolarum dominicalium (1434).
 2. Thomas de Aquino: De venerabili sacramento altaris. 3. De passione Iesu Christi sermo.

Papír, 1434–1435, 234 lap, 2°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés.

Liber catenatus. A gerincen olvashatatlan lócsei címke.

Szentiványi 222; Cseresnyés G,III 9; Varjú 149; Beke 496; Sopko 366.

SERMONES

1. Sermones. 2. Liber soliloquiorum Augustini (1365)

Papír, XIV. sz., 67 lap, 21 x 15 cm. Kötés: pergamen. A gerincen lócsei címke: „*Sermones de ss. et Soliloquia Sancti Augustini*”, „N 115”.

Szentiványi 350; Cseresnyés H,IV 11; Varjú 53; Beke 510; Sopko 406.

SERMONES

1. Sermones de tempore. 2. Eadmerus Cantuariensis: Liber de voluntate triplici et de similitudinibus. 3. Sermones de tempore.

Papír, pergamen, XIV–XV. sz., 266 lap, 30 x 22 cm. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Az első táblán: „*Liber ecclesie beati Jacobi in Lewtscha*”. A gerincen lócsei címke: „*Sermones festiuales*”, „N 71”.

Szentiványi 227; Cseresnyés I,III 1; Varjú 116; Beke 500; Sopko 371.

SERMONES

1. Sermones de tempore. 2. Vita Arnesti, archiepiscopi Pragensis. 3. Expositio psalorum. 4. Lucas de Bitonto: Sermones super epistolas et evangelia de tempore.

Papír, XIV–XV. sz., 214 lap, 2°. Kötés: fatáblás bőrkötés. Írnok: Petrus Crispus. A gerincen lócsei címke: „*Contiones festiuales*”, „N 48”.

Szentiványi 205; Cseresnyés F,III 9; Varjú 61; Beke 123; Sopko 361.

SERMONES

1. Sermones de tempore. 2. Sermones quadragesimales. 3. Preces Germanica lingua exaratae. 4. Johannes Nider: Vita beate Barbare.

Papír, XV. sz., 438 lap, 2°. Kötés: barnásvörös fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). A gerincen lócsei címke: „*Sermones in evangelia*”, „N 58”.

Szentiványi 187; Cseresnyés F₃III 9; Varjú 182; Beke 487; Sopko 347.

SERMONES

1. Pseudo-Augustinus: Sermones. 2. Isidorus: De caritate. 3. Seneca, Lucius Annaeus: De pauperitate. 4. Anacletus: De regnis ac provinciis regnorum et civitatibus provinciarum nomina undecimi regnorum continentium in se provincias centum et tredecim. 5. Legenda Sancti Sebastiani. 6. Hildebertus Turonensis: Sancta Maria Aegyptiaca. 7. Historiae Veteris et Novi Testamentorum. 8. Anselmus: Cur Deus homo. 9. Hugo Ripelin de Argentina: Compendium theologiae veritatis.

Pergamen, XIV. sz., 291 lap, 2°, illuminált. Kötés: fatáblás bőrkötés. Az első táblán: „*Iste liber est Petri de Stolln*”. Alatta: „*Iste liber est ecclesie S. Jacobi in Lewthscha*”. A hátsó táblán: „*Liber magistri Co. de Fossa*”. A gerincen lócsei címke: „*Sancti Augustini Sermones de misteriiis*”, „N 81”.

Szentiványi 242; Cseresnyés G₃IV 7; Hradzsky pag. 118; Varjú 45; Beke 31; Sopko 384.

SERMONES

Sermones de sanctis.

Papír, XV. sz., 96 lap, 2°. Kötés: fatáblás bőrkötés. Az 1. lapon: „*Georgii Molnerii sum*”. A gerincen lócsei címke: „*Sermones de sanctis*”, „N 66”.

Szentiványi 79; Cseresnyés H₃III 3; Varjú 187; Beke 506; Sopko 325.

SERMONES

Sermones de sanctis.

Papír, XV. sz., 385 lap, 22 x 16 cm. Kötés: barnásvörös fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Az első lapon: „*Iste liber pertinet ad altare S. Nicolai et Katerine in Lewtscha in hospitali*”. A lócsei címke nem maradt meg.

Szentiványi 312; Cseresnyés H₃IV 3; Macúrek; Varjú 179; Beke 509; Sopko 404.

SERMONES

Sermones de tempore.

Papír, XV. sz., 386 lap, 2°. Kötés: barnásvörös fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Írnok: Johannes Rozenawer Jambor. Az első táblán: „*Liber Johannis Reych*”. A gerincen lócsei címke: „*Sermones*”, „*N 103*”.

Szentiványi 379; Cseresnyés G₃IV 16; Varjú 262; Beke 475; Sopko 409.

SERMONES

Sermones de tempore et de sanctis

Papír, XIV–XV. sz., 294 lap, 2°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. A gerincen lócsei címke: „*Sermones dominicales*”, „*N 98*”.

Szentiványi 230; Cseresnyés I₃III 10; Varjú 108; Beke 503; Sopko 374.

SERMONES

Sermones de tempore et de sanctis. (Guillermus Parisiensis: *Postilla super epistolas et evangelia*. – Kiadva: H 8225.)

Papír, XV. sz., 284 lap, 2°. Kötés: barnásvörös fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Az 1. lapon: „*Iste liber est magistri Casparis Polirer*”. A lócsei címkét letépték.

Szentiványi 190; Cseresnyés I₃II 6; Varjú 264; Beke 499; Sopko 350.

SERMONES

Sermones.

Papír, XV. sz., 83 lap, 2°. Kötés: barna fatáblás bőrkötés. Írnok: Petrus de Opul (1369). A gerincen lócsei címke: „*Sermones in evangelia festiva*”, „N 64”.

Szentiványi 66; Cseresnyés G,IV 1; Varjú 80; Beke 495; Sopko 312.

SERMONES

Sermones.

Papír, XIV–XV. sz., 178 lap, 2°. Kötés: pergamen. Az első táblán: „... *libri habitum et alia plura post hec que fuerunt Nothardi et pertinet ad librariam ad capelam.*” Szentiványi egy már nem létező bejegyzést közöl: „*Iste liber pertinet ad altare sanctorum Nicolai et Katherine in Lewtscha in hospitali*”.

Szentiványi 105; Cseresnyés I,III 7; Varjú 94; Beke 501; Sopko 328.

SERMONES

Sermones cum vitis et legendis sanctorum.

Papír, XV. sz., 215 lap, 22 x 15 cm. Kötés: fatáblás bőrkötés, az első tábla hiányzik. Szentiványi és Varjú egy már nem létező bejegyzést közölt: „*Per me Bartolomeum in Lewtscha predicatus ...*”. A gerincen lócsei címke: „*Sermones quedam dominicales ...*”.

Szentiványi 154; Cseresnyés I,IV 2; Varjú 178; Beke 504; Sopko 337.

SERMONES

Sermones de tempore.

Papír, XIV. sz., 138 lap, 2°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. A gerincen lócsei címke: „*Summa Innocentii 5 et Sententiae*”, „N 40”.

Szentiványi 74; Cseresnyés C,IV 5; Varjú 82; Beke 288; Sopko 320.

SERMONES

Sermones.

Papír, XIV. sz., 272 lap, 2°. Kötés: barna fatáblás bőrkötés. A gerincen lőcsei címke: „*Sermones dominicales et festivales*”, „N 34”.

Szentiványi 236; Cseresnyés F₃IV 15; Varjú 30; Beke 488; Sopko 379.

SERMONES

Sermones quadragesimales Jacobi de Voragine (?)

Pergamen, XV. sz., 159 lap, 2°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Az 1. lapon: „*Quadragesimale ... domini Petri de Opul predicatoris olim in Leucz pie memorie qui legavit hoc sicut et omnes libros suos ad domum capelle inibi permansuros*”. A 160. lapon: „*Iste liber est domini Petri de Opul predicatoris ...*”. A gerincen lőcsei címke: „*Quadragesimale ad 4am feriam post Pascha*”.

Szentiványi 262; Cseresnyés G₃IV 10; Macúrek; Varjú 141; Beke 451; Sopko 393.

SERMONES

Sermones.

Papír, XV. sz., 367 lap, 2°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. A 2. és 3. lapon: „*Liber ecclesie Sancti Iacobi in Lewczouia*”. Írnok: Vogilfrey de Hoczenpolcz. A gerincen lőcsei címke: „*Quadragesimale Jacobinum*”, „N 54”.

Szentiványi 72; Cseresnyés G₃III 8; Varjú 143; Beke 452; Sopko 318.

SIGISMUNDUS SENFFTLEBEN DE PODOLINEC

Vocabularium Latino-Germanicum.

Papír, XV-XVI. sz., 294 lap, 22 x 16 cm. Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Liber catenatus. Az első táblán egy 1457-ből származó lőcsei jegyzői okirat töredéke. A mű szerzője és leírója Sigismund Senfftleben akkor, amikor: „... *altarista sancte Barbare altaris capelle sancti Georgii Leutzovie anno domini 1513 ...*”.

Szentiványi 359; Cseresnyés H₃IV 4; Macúrek; Varjú 276; Beke 646; Sopko 408.

SUMMA VITIORUM. SUMMA VIRTUTUM

Summa vitiorum. Summa virtutum (Guilelmi Peraldi (?))

Papír, XIV. sz., 244 lap, 32 x 21 cm.

Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Az 1. lapon: „*Iste liber est datus per dominum Yozeph ad ecclesiam sancte Elizabet extra muros Leutschaw sic quod ibidem perpetuo moneat. Anno 1482*”. A gerincen lócsei címke: „*Tractatus de vitiis*”, „N 52”.

Szentiványi 41; Cseresnyés F,III 2; Macûrek; Hradszky pag. 117, 2; Varjú 93; Beke 602; Sopko 298.

SYNOPSIS RERUM

Synopsis rerum Scepusiensium saeculi XVI., quas seniores fraternitatis XXIV civitatum regalium parochorum litteris consignabant.

Papír, XVIII. sz., 446 lap, 37 x 24 cm. Kötés: papír. Régebbi eredeti másolata.

Szentiványi 14; Cseresnyés M,II 34; Macûrek 28; Beke 337.

THOMAS DE AQUINO (Pseudo)

Expositio psalmorum.

Papír, XIV. sz., 204 lap, 2°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. A gerincen lócsei címke: „*S. Thomas de Aquino Explanatio Pater noster, psalmorum*”, „N 60”.

Szentiványi 68; Cseresnyés G,III 6; Varjú 69; Beke 570; Sopko 314.

THOMAS DE AQUINO*

Questiones super II. et IV. libri Sententiarum.

Papír, 1460, 420 lap, 2°. Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Az 1. lapon: „*Iste liber est Georgii Lewteschit*”. A 2. lapon: „*Liber proprius magistri Georgij Lewdeschith olim per magistrum Christianum predicatorem Cracoviensem sibi legatus*”. Tovább Henckel kézírásával: „*Legatus mihi Joanni Henckel per pie*

memorie eundem dominum Georgium Leudeschid avunculum meum anno domini 1496". Passim „Joannis Henckel".

Szentiványi 93; Cseresnyés F₅IV 3; Varjú 211; Beke 454; Sopko 327. (* J. Sopko szerint a szerző Hugo de Prato Florido.)

93 R I 58 N 25
THOMAS DE AQUINO*

Tractatus fidei.

Papír, XIV. sz., 319 lap, 2°. Kötés: zöld fatáblás bőrkötés. Az 1. lapon: „*Ecclesie hospitalensis*". A gerincen lócsei címke: „*Tractatus de fide et sancta Trinitate*", „N 25".

Szentiványi 58; Cseresnyés I₅III 9; Varjú 68; Beke 574; Sopko 305. (* J. Sopko szerint a szerző Benedictus Massiliensis.)

94 R II 80 N 53
THOMAS DE AQUINO*

Tractatus de sacrosancta trinitate et de fide catholica.

Papír, XIV. sz., 132 lap, 2°. Kötés: barna fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. Az 1. lapon: „*Istum librum assignavit dominus Thomas baccalarius in decretis ad ecclesiam beate Marie virginis in Antiqua Villa (Szepesolaszi) Anno domini MCCCCXL*". Csak a régebbi katalógusokból ismert beírás (ma már nincs meg): „*Iste liber est legatus ad ecclesiam Sanctae Elisabethae extra muros Lewtschovie per dominum Ambrosium quondam plebanum in Valendorf (Szepesolaszi)*." A gerincen lócsei címke: „N 53".

Szentiványi 240; Cseresnyés G₅IV 6; Hradzsky pag. 117, 3; Varjú 60; Beke 575; Sopko 382. (* J. Sopko Thomas de Aquino-t nem tekinti szerzőnek.)

95 R II 61 N 3; LM 44
THOMAS DE AQUINO*

Tractatus de sacrosancta trinitate et de fide catholica.

Papír, XV. sz., 260 lap, 2°, illuminált. Kötés: világos fatáblás bőrkötés. Írnok: Michael Vogelfrey. A gerincen lócsei címke: „N 3". A cím olvashatatlan.

Szentiványi 221; Cseresnyés H₅III 12; Varjú 184; Beke 577; Sopko 365. (* J. Sopko szerint a szerző Benedictus Massiliensis.)

THOMAS DE AQUINO*

Summa de sacrosancta trinitate et de fide catholica.

Papír, pergamen, XIV-XV. sz., 253 lap, 2°. Kötés: világos fatáblás bőrkötés. Az 1. lapon: „*Liber domini Augustini de Bartpha plebani quondam in Filca legatus Fraternitati XXIV plebanorum civitatum regalium 1470.*” A gerincen lőcsei címke: „*Tractatus de ss. trinitate*”.

Szentiványi 244; Cseresnyés G₃IV 2; Varjú 139; Beke 576; Sopko 385. (* J. Sopko szerint a szerző Benedictus Massiliensis.)

TEXTUS SENTENCIARUM*

Textus sententiarum et conclusionum.

Papír, 1449, 237 lap, 2°. Kötés: világos fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. Az első táblán: „*Liber ecclesie beati Jacobi in Lewtsha*”. A gerincen lőcsei címke: „*N 63*”.

Szentiványi 71; Cseresnyés G₃III 11; Varjú 155; Beke 565; Sopko 317. (* J. Sopko szerint Petri Lombardi Libri sententiarum I-IV. Az első táblán középkori kézírással: „*Textus Sententiarum scriptus cum conclusionibus*”.)

THOMAS EBENDORFER DE HASELBACH

Sermones de tempore.

Papír, pergamen, XV. sz. (1456), 360, 226 lap, 30 x 21 cm. Kötés: vörösesbarna fatáblás bőrkötés. Libri catenati. Írnok: Georgius Haller, 1456. Az 1. lapon (R II 87): „*Sermones super ewangelia T. de Haselpach, plebani in Bertoldsdorff, anno domini 1460 ...*”. Az első táblán ma már nem olvasható a bejegyzés: „*Iste liber est datus et legatus per Valentinum filium Rubner ad ecclesiam sancte Elisabethe extra muros Lewtschovie cum consensu patris sui et matris. Anno 1470.*” A 2. lapon: „*... magistri Thome de Haselpach plebani in Bertoldsdorff et liber ecclesie beatissime virginis ibidem per eundem eidem donatus 1460 necnon 62 ...*”.

Szentiványi 247; Cseresnyés L₃IV 10 és K₃III 17; Hradzsky pag. 117, 1; Varjú 174-175; Beke 257, 516; Sopko 387, 388.

THOMAS EBENDORFER DE HASELBACH

Sermones de tempore.

Papír, XV. sz., 237 lap, 23 x 15 cm. Kötés: világos fatáblás bőrkötés. Az 1. lapon: „*Nicolai Bogner de Lewtscha. Liber domini Petri Crewschin de Lewczovia et postea ab eodem domino Petro venditus domino plebano de Villa Latina (Szepesolaszi) pro 3 florenis auri ... Iste liber est datus et legatus per Valentinum fratrum Rubner ad ecclesiam sancte Elisabet extra muros Lewtschau cum consensu patris sui et matris anno 1479*”. A gerincen lócsei címke: „*Sermones ad Evangelia*”, „N 31”.

Szentiványi 255; Cseresnyés G₃IV 14; Varjú 186; Beke 494; Macúrek; Sopko 390.

100

R II 43

N 30; LM 38

TRACTATUS

1. Bartholomaeus de Sancto Concordio: Summa de casibus conscientiae. 2. Codex Justinianus.

Papír, XV. sz., 152 lap, 2°. Kötés: rózsaszín fatáblás bőrkötés. Az első előzéklapon: „*Istum librum assignavit ... pro capella in Lewtscha*”. A gerincen lócsei címke: „*Pisanus et Summa confessorum compilata...*”, „N 30”.

Szentiványi 203; Cseresnyés H₃III 2; Varjú 237; Beke 421; Sopko 359.

101

R II 6

N 82

TRACTATUS

1. Conclusiones Metaphysicae Aristotelis. 2. Nicolaus de Tudeschis Panormitanus: Lectura super quarto libro Decretalium.

Papír, XV. sz., 222 lap, 2°. Kötés: vörösesbarna fatáblás bőrkötés. Az első táblán: „*Liber Johannis Benedicti de Wratislavia decretorum baccalaurei quem comparavit anno MCCCCLXI. Et tunc erat predicator in Cascha*”. A gerincen lócsei címke: „*Lectura Decretalia Nicolai de Sicilia*”, „N 82”.

Szentiványi 167; Cseresnyés K₃I 8; Varjú 140; Beke 527; Sopko 341.

TRACTATUS*

Tractatus theologicus.

Papír, XV. sz., 262 lap, 2°. Kötés: világos fatáblás bőrkötés.

Liber catenatus. A gerincen lőcsei címke: „*Tractatus...*”, „*N 78*”.

Szentiványi 220; Cseresnyés H₃III 7; Varjú 188; Beke 591; Sopko 364. (* J. Sopko szerint a cím: *Sermones de tempore.*)

TRACTATUS

1. Andreas de Broda: *Epistola ad Hussitas*. 2. Tractatus contra communionem utriusque speciei et contra communionem parvulorum.

Papír, pergamen, 1418, 153 lap, 21 x 16 cm. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Az első táblán: „*Legatus est iste liber domino Augustino plebano in Meynhardsdorff (Ménhárd) terre Scepusiensis per dominum Nicolaum Czipszer altaris ecclesie beate Virginis Marie ... qui obiit in vigilia Corporis Christi anno domini MCCCCXXX nono*”. Az 1. lapon: „*Liber capelle sancti Georgii in Lewcza*”. A gerincen ép, de olvashatatlan lőcsei címke.

Szentiványi 160; Cseresnyés I₃IV 11; Macúrek 11; Varjú 131; Beke 608; Sopko 339.

TRACTATUS

1. Guilelmus Alvernus: *De fide et legibus*. 2. Ambrosiaster: *De questionibus Veteris et Novi Testamenti*. 3. Eadmerus Cantuariensis: *De similitudinibus et de voluntate triplici*. 4. Bernardus: *Omelia és egyéb kisebb írások*.

Papír, 1385, 306 lap, 2°. Kötés: rózsaszín fatáblás bőrkötés. A gerincen lőcsei címke: „*Tractatus de fide*”, „*N 20*”.

Szentiványi 202; Cseresnyés F₃IV 6; Varjú 86; Beke 600; Sopko 358.

TRACTATUS

1. Guilelmus Alvernus: *Tractatus de septem sacramentis*. 2. Guilelmus Peraldus: *Summa de virtutibus et vitiis*. 3. Ambrosius de Valen-

dorff: Annales. 4. Matthaeus de Cracovia: Confessionale. 5. Petrus Lombardus: Sententiarum liber II dist. 3. 6. Gregorius Magnus: Liber pastoralis curae. 7. Nicolaus de Dinkelsbühl: Tractatus de septem vitiis capitalibus.

Papír, pergamen, XIV–XV. sz., 140 lap, 30 x 22 cm. Kötés: barna fatáblás bőrkötés. Írnok (5. részé): Johannes de Lelouia. Írnok (6. részé): Johannes dictus Dalilo. Az első előzéklapon: „*Iste liber est legatus ad ecclesiam Sanctae Elisabethae extra muros Lewtschowie per dominum Ambrosium quondam plebanum in Valendorff* (Szepesolaszi)”. Az 1. lapon: „*Liber Ambrosii plebani in Valendorff*”. A gerincen lócsei címke: „*Tractatus ...*”, „*N 59*”.

Szentiványi 53; Cseresnyés I,III 5; Hradzsky pag. 117; Macûrek; Varjú 104; Beke 597; Sopko 302.

105

R I 156

N 100

TRACTATUS

1. Matthaeus de Cracovia: Dialogus sive conflictus rationis et conscientiae. 2. Henricus Heinbuche Hassia de Langenstein: Tractatus de corpore Christi. 3. Henricus Heinbuche Hassia de Langenstein: Expositio canonis missae. 4. Tabulae astronomicae et chronologicae és más kisebb írárok.

Papír, XV. sz., 110 lap, 4°. Kötés: pergamen. A kódex a kassai dominikánusoké volt. A gerincen lócsei címke: „*Expositio canonis et missae*”, „*N 100*”.

Szentiványi 156; Cseresnyés I,IV 1; Varjú 228; Beke 215; Sopko 338.

106

R III 37

N 42

TRACTATUS

1. Matthaeus de Cracovia: Dialogus sive conflictus conscientiae et rationis. 2. Pseudo-Eusebius: Tractatus de morte Hieronimi. 3. Pseudo-Cyryllus: De miraculis Sancti Hieronymi epistola. 4. Sermones de tempore.

Papír, XV. sz., 107 lap, 4°. Kötés: barna fatáblás bőrkötés. A gerincen lócsei címke: „*Epistola ...*”, „*N 42*”.

Szentiványi 349; Cseresnyés I,IV 8; Varjú 257; Beke 140; Sopko 405.

TRACTATUS

1. Johannes Chrysostomus: Sermones. 2. Andreas de Broda: Tractatus de sacramento eucharistiae et de communione sub utraque specie. 3. Articuli ... 4. Regula Ordinis Cisterciensis. 5. Conradus de Ebrach: Confessionale. 6. Guido de Pareto: Liber de doctrina cordis. 7. Tractatus de poenitentia. 8. Arnaldus Bonaevalis: De laudibus Beatae Mariae Virginis. 9. Constitutiones provinciales ... per Arnestum Malowetz, archiepiscopum Pragensem anno domini MCCCXLI, és más írások.

Papír, XV. sz., 434 lap, 30 x 21 cm. Kötés: barnásvörös fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Nem maradt meg a Szentiványi által közölt bejegyzés: „*Iste liber pertinet ad altare sanctorum Nicolai et Katherine in Lewtscha in hospitali*”. A gerincen lócsei címke: „*S. Chrisostomi opuscula ... inscripta*”.

Szentiványi 106; Cseresnyés I,III 4; Macûrek; Varjú 113; Beke 93; Sopko 329.

TRACTATUS

1. Thomas de Aquino: Commentarium super quatuor libros Sententiarum. 2. Bindo de Senis: Distinctiones exemplorum Veteris et Novi Testamentorum.

Papír, XV. sz., 112 lap, 31 x 21 cm, illuminált. Kötés: barnásvörös fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Írnok: Johannes Borhardi (Lócse) 1470. A gerincen lócsei címke: „*Questiones super Sententiarum*”, „*N 89*”.

Szentiványi 191; Cseresnyés F,IV 7; Macûrek; Varjú 245; Beke 453; Sopko 351.

TRACTATUS

1. Thomas de Aquino: Commentarius super primum librum Sententiarum (1403).* 2. Hugo Ripelin de Argentina: Compendium theologiae veritatis. 3. Matthaeus de Cracovia: Tractatus de contractibus emptionis. 4. Rabbi Samuelis Epistola.

Papír, XIV–XV. sz., 232 lap, 2°. Kötés: rózsaszín fatáblás bőrkötés. Az első táblán: „*Iste liber presentetur capelle sancti Georgii*”. A gerincen lőcsei címke: „*Tractatus ...*”, „*N 35*”.

Szentiványi 204; Cseresnyés H₃III 11; Varjú 114; Beke 579; Sopko 360.
(* J. Sopko szerint a szerző Petrus Lombardus.)

110

R I 142

LM 6

TRACTATUS

1. Expositio orationis dominicae. 2. Conradus de Soltau: Tractatus de fide orthodoxa ... 3. Pseudo-Ambrosius: De mansionibus filiorum Israel.

Papír, XV. sz., 253 lap, 4°. Kötés: piros fatáblás bőrkötés. Írnok: Nicolaus de Schreybirdorff (Göbölfalva, Igló környékén), 1434. A 215. lapon: „*Iste liber est Johannis Brotman*”.

Szentiványi 142; Cseresnyés I₃IV 9; Varjú 150; Beke 209; Sopko 335.

111

R II 151

N 116

TRACTATUS

1. Expositio orationis dominicae. 2. Jacobus Mediolanensis: Stimulus amoris in Jesum.

Papír, XIV–XV. sz., 203 lap, 4°. Kötés: barnászörös fatáblás bőrkötés. Ma már nem olvasható bejegyzés: „*Confraternitatis 24 plebanorum*”. A gerincen lőcsei címke: „*N 116*”.

Szentiványi 310; Cseresnyés H₃IV 8; Varjú 70; Beke 213; Sopko 402.

112

R II 65

N 4

TRACTATUS

1. Tabulae Moysi et Abakuc de creatione angelorum. 2. Adnotationes ... Auctoritates patrum collectae in castro Pragensi. 3. Innocentius IV. Papa: Summa de casibus et de poenitentia. 4. Petrus Lombardus: Sententiarum libri IV. 5. Tractatus de octo turpitudinibus coniugalibus.

Papír, 1394, 161 lap, 2°. Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. A gerincen lőcsei címke: „*N 4*”.

Szentiványi 225; Cseresnyés F₃IV 8; Varjú 88; Beke 422; Sopko 422.

TRACTATUS

1. Guilelmus Marceletti: Summa utriusque iuris. 2. Arenga. 3. Stanislaus de Islza: Tabulae de motibus Solis et Lunae ... 4. Petrus de Dacia: Tabulae astronomicae.

Papír, XIV-XV. sz., 232 lap, 2°. Kötés: világos fatáblás bőrkötés. Írnok (3. részé): Stanislaus Cristianus de Islza (Krakkó), 1377. Az első táblán: „*Liber Fraternitatis 24 plebanorum civitatum regalium*”. A gerincen lócsei címke: „*Summa iuris*”, „*N 12*”.

Szentiványi 86; Cseresnyés F₃IV 10; Hradzsky pag. 107, 2; Varjú 66; Beke 533; Sopko 326.

URBANUS MELLICENSIS*

Questiones in 10 libros Ethicorum.

Papír, 1424, 295 lap, 30 x 21 cm. Kötés: falapok, a bőrborítás hiányzik. Az első előzéklapon: „*Iste liber pertinet ad altare sanctorum Nicolai et Katherine in Lewtscha in hospitali*”.

Szentiványi 664; Cseresnyés G₃III 4; Varjú 134; Beke 636; Sopko 414. (* J. Sopko szerint a szerző Johannes Buridanus.)

Lócsei és speciális címke nélküli kódexek

TRACTATUS

1. Petrus Lombardus: Commentarium in libros Sententiarum. 2. Sermones quadragesimales. 3. Tabulae astronomicae. 4. Tabulae Alphonsianae. 5. De syllogismo tractatus (1383). 6. Tractatus de homine.

Papír, XIV. sz., 302 lap, 29 x 22 cm. Kötés: zöld fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Liber catenatus.

Szentiványi 56; Cseresnyés I₃III 3; Varjú 71; Beke 620; Sopko 303.

116

R II 35

THOMAS DE AQUINO

Commentarium in IV. librum Sententiarum Petri Lombardi.

Papír, pergamen, 292 lap, 32 x 21 cm, illuminált. Kötés: barnásvörös fatáblás bőrkötés (szepességi kötés).

Szentiványi 196; Cseresnyés N,II 16; Varjú 199; Beke 585; Sopko 354.

Ősnyomtatványok jegyzéke

117

IV 26

L 98

ALBERTUS MAGNUS

Summa de eucharistiae sacramento. Ulmae, Johannes Zainer, 1474. 2°. GW 780. HC 456.Kötés: fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Az első táblán: „*Hospitalis vel Ecclesiae Sancti Jacobi in Lewtscha*”.

Kotvan-Frimmová 9; Kulcsár 10; Cseresnyés D,IV 3.

118

VIII 39 a-d N 307, 308; L 69, 70, 71, 72

ALEXANDER DE HALES

Summa. Pars I-IV. Norimbergae, Antonius Koberger, 1481-1482. 2°. GW 871. HC 643.Kötés: részben fatáblás bőrkötés. A kapcsok közvetlenül a fára vannak erősítve. Libri catenati (szepességi kötés). Mind a négy kötetben: „*Ista ... pars Alexandri empta est per Joannem Henckel plebanum Leutschouiensem Anno Domini 15016 (?) Budae ...*”.

Kotvan-Frimmová 12; Kulcsár 12; Cseresnyés C, I 6-9.

119

VIII 50 a-c

L 148, 128, 123

AMBROSIUS MEDIOLANENSIS

Opera. Pars I-III. Basileae, Johannes Amerbach, 1492. 2°. GW 1599. HC 896.Kötés: fatáblás bőrkötés, a fémkapcsok épek (szepességi kötés). Libri catenati. Mind a három kötet 1. lapján: „*Liber magistri Caspari Polirer*” és Henckel írásával: „*Capellani Leutschoviensis viri*”.

et litterati et magni predicatoris assignatus in hunc locum per dominum Melchiorem Polirer ita ut si filius suus Ladislaus eo uti velit possit quandocunque”.

Kotvan-Frimmová 15; Kulcsár 16; Cseresnyés F,II 3-5.

120

X 4

N 42; L 29

ANCHARANO, PETRUS DE

De verborum significatione. (Lugduni), Jacobus Sacon, 1502. 2°.

Coll.: ANCHARANO, PETRUS DE: Lectura super Clementinis. Venetiis, Bernardinus Stagninus, 1483. GW 1625. HC 956.

Kötés: barna félbőr. Liber catenatus.

Kotvan-Frimmová 17; Kulcsár B-1, 21; Cseresnyés E,II 10.

120/a

VIII 53

L 82

ANGELUS DE CLAVASIO

Summa angelica de casibus conscientiae. Norimbergae, Antonius Koberger, 1488. 2°. GW 1927. HC 5385.

Kötés: gazdag diszítésű barna fatáblás bőrkötés. Ép sarokpántok és kapsok. Liber catenatus. Az 1. lapon: „*Is liber fuit ab antiquo ecclesiae sancti Jacobi Leutschouiae*”.

Kotvan-Frimmová 22; Kulcsár 29; Cseresnyés G,II 8.

121

VIII 6

ANTONINUS FLORENTINUS

Chronicon. Pars III. Norimbergae, Antonius Koberger, 1484. 2°. Illuminált. GW 2072. HC 1159.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Liber catenatus. Az első táblán: „*Liber XXIV plebanorum regalium per magistrum Sebastianum legatus*”. Ugyanez az a címlapon is.

Kotvan-Frimmová 28; Kulcsár 33; Cseresnyés B,II 5; Hradzsky pag. 109, 4.

122

V 12 a-c

L 100, 101, 102

ANTONINUS FLORENTINUS

Summa theologica. Pars I, III-IV. Norimbergae, Antonius Koberger, 1486-1487. 2°. Illuminált. GW 2189. H 1246.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés. Az első előzéklapon mind-
egyik kötetben: „*Liber magistri Casparis Polirer*”.

Kotvan-Frimmová 36; Kulcsár 41; Cseresnyés G₃I 1-3.

123 V 123 a-c L 96, 97, 99; N 102

ANTONINUS FLORENTINUS

Summa theologica. Pars I-III. Spirae, Petrus Drach, 1487-1488.
2°. GW 2190. HC 1247.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). A gerincen
lőcsei címke: „*N 102*”. Az 1. kötet első előzéklapján: „*Ego Ma-
thaeus Waloch plebanus Lewbicensis lego et dono ... quatuor An-
tonini partes pro salute animae Ecclesiae sancti Jacobi in Lewtschau
orate pro eo 1511*”. Az első és utolsó lapon: „*Ecclesiae Sancti
Jacobi*”, „*M. W.*”. A 2. és 3. kötet címoldalán: „*Ecclesiae sancti
Jacobi*”, „*M. W.*”. Utolsó oldalán: „*Ecclesiae sancti Jacobi*”.

Kotvan-Frimmová 37; Kulcsár 42; Cseresnyés F₃II 6-8.

124 VIII 2 L 194

ARISTOTELES

Opera. Venetiis, Bernardinus Stagninus, 1489. 2°. GW 2339. H 1661.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Az 1. la-
pon: „*Liber iste pertinet ad templum in Leutschovia*”.

Kotvan-Frimmová 48; Kulcsár 48; Cseresnyés F₃I 13.

125 VIII 18 L 74

ASTESANUS DE AST

Summa de casibus conscientiae. Coloniae, Henricus Quentell,
1479. 2°. GW 2756. HC 1895.

Kötés: fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. Az 508. lapon:
„*Joannis Henckel*”.

Kotvan-Frimmová 56; Kulcsár 55; Cseresnyés E₃I 6.

126 V 110 L 151

AUGUSTINUS, AURELIUS

Explanatio psalmodum. Venetiis, Bernardinus Benalius, 1493. 2°.
Illuminált. GW 2910. HC 1973.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Az első táblán: „*Iste liber est magistri Casparis Polirer*”. Az 1. lapon: „*Ecclesiae Lewtschoviensis per magistrum venerabilem Casparem Polirer legatum*”.

Kotvan-Frimmová 70; Kulcsár 63; Cseresnyés E,II 6.

127

V 53

L 52

BARTHOLOMAEUS DE BELLINCINIS

De charitativo subsidio et decima beneficiorum. Mutinae, Antoninus Mischominus et Dominicus Roccociola, 1489. GW 3805. HC 2761.

Kötés: fatáblás félbőr kötés. Liber catenatus. Az 1. lapon: „*Johannis Henckel plebani Lewtschoviensis*”.

Kotvan-Frimmová 107; Kulcsár 78; Cseresnyés G,II 16.

128

X 5

N 29; L 7

BARTOLUS DE SAXOFERATO

Super I. partem Codicis. Venetiis, Andreas Torresanus, 1492. 2°. GW 3501. HC 2549.

A 2. lapon: „*Joannis Henckel archidiaconi de Bekes canonici Waradiensis*”. A 201. lapon: „*Joannis Henckel*”.

Coll.: BARTOLUS DE SAXOFERATO: Super II. partem Codicis. Venetiis, Bernardinus Stagninus, 1492. GW 3518. H 2549.

A 173. lapon: „*Joannis Henckel*”.

Kötés: fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. A gerincen lócsei címke: „*N 29*”.

Kotvan-Frimmová 97; Kulcsár 82; Cseresnyés F,I 10.

129

XI 6

N 27; L 5

BARTOLUS DE SAXOFERATO

Super I. partem Digesti novi. Venetiis, Andreas Torresanus, 1493. 2°. GW 3560. HR 2616.

Kötés: fatáblás félbőrkötés, felső része eltörve. Liber catenatus. Lócsei címke: „*N 27*”. A 2. lapon: „*Joannis Henckel*”.

archidiaconi et canonici Waradiensis". Az utolsó lapon; „*Joannis Henckel*".

Kotvan-Frimmová 98; Kulcsár 84; Cseresnyés F₃I 8.

130

IX 5

L 6

BARTOLUS DE SAXOFERATO

Super II. partem Digesti novi. Venetiis, Bernardinus Stagninus, 1493. 2°. GW 3577. HR 2620.

Kötés: fatáblás félbörkötés. Liber catenatus. Lócsei címke olvashatatlan foszlánya. A 2. lapon: „*Joannis Henckel archiepiscopi et canonici Waradiensis*". Az utolsó oldalon: „*Joannis Henckel*".

Kotvan-Frimmová 99; Kulcsár 85; Cseresnyés F₃I 9.

131

XII 1

L 1

BARTOLUS DE SAXOFERATO

Super I. partem Digesti veteris. Venetiis, Andreas Torresanus, 1492. 2°. GW 3590. HR 2583.

Kötés: fatáblás félbörkötés. Liber catenatus. Lócsei címke olvashatatlan foszlánya. A 2. lapon: „*Hec septem volumina Bartoli Anno 1510 redeunte me Joannem Henckel ex Bononia per reverendissimum dominum Sigismundum Tursonem episcopum Waradiensem in absentia librorum meorum mihi donata sunt Joannis Henckel archidiaconi de Békés canonici Waradiensis*". Az utolsó lapon: „*Joannis Henckel*".

Kotvan-Frimmová 100; Kulcsár 86; Cseresnyés F₃I 6.

132

X 6

L 2

BARTOLUS DE SAXOFERATO

Super II. partem Digesti veteris. Venetiis, Bernardinus Stagninus, 1492. 2°. GW 3602. HR 2587.

Kötés: fatáblás félbörkötés. Liber catenatus. Lócsei címke olvashatatlan foszlánya. A címoldalon: „*Joannis Henckel archidiaconi de Békés canonici Waradiensis*". Az utolsó lapon: „*Joannis Henckel*".

Kotvan-Frimmová 101; Kulcsár 87; Cseresnyés F₃I 7.

BARTOLUS DE SAXOFERATO

Super I. partem Infortiati. Venetiis, Bernardinus Stagninus, 1492.
2°. GW 3624. HR 2600.

Kötés: fekete és barna fatáblás félbőrkötés, kapcsokkal. A gerincen lőcsei címke: „N 2”. A 2. lapon: „*Joannis Henckel archidiaconis de Békés canonici Waradiensis*”. Az utolsó oldalon: „*Joannis Henckel*”.

Kotvan-Frimmová 102; Kulcsár 88; Cseresnyés F₃I 4.

BARTOLUS DE SAXOFERATO

Super II. partem Infortiati. Venetiis, Andreas Torresanus, 1492.
2°. GW 3640. HR 2604.

Kötés: fatáblás félbőr kötés, két kapocs. Liber catenatus. A gerincen a lőcsei címkére ráragasztott olvashatatlan címke. Az 1. lapon: „*Joannis Henckel archidiaconi et canonici Waradiensis*”.

Kotvan-Frimmová 103; Kulcsár 89; Cseresnyés F₃I 5.

BAYSIO, GUIDO DE

Rosarium decretorum. (Argentorati, Johannes Mentelin, cca. 1473.) 2°. Illuminált. GW 3744. H 2713.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Liber catenatus. A címoldalon Henckel kezével: „*Is liber fuit ab antiquo Ecclesiae sancti Jacobi Leutzschoviae*”.

Kotvan-Frimmová 105; Kulcsár 262; Cseresnyés Z₁I 1.

BERNARDUS PARMENSIS

Casus longi super quinque libros decretalium. Argentinae, (typographus Jordani (Georgius Husner)), 1484. 2°. GW 4095. H 2932.

Kötés: fatáblás bőrkötés. A gerincen lőcsei címke: „*Bernardi Longi super libros decretalium*”, „N 43”. Az első lapon: „*Hospitalis*”.

Kotvan-Frimmová 109; Kulcsár 98; Cseresnyés G₅II 11.

137 VII 56 N 323

BERTRANDUS DE TURRE

Sermones de tempore. Pars estivalis. (Argentinae, Georgius Husner, cca. 1500.) 4°. GW 4180. HC 3003.

Kötés: gazdagon díszített fatáblás bőrkötés. A gerincen lőcsei címke: „N 323”. A címlapon: „Georgij Molner”, „Parochia Leutschoviensis”.

Kotvan-Frimmová 111; Kulcsár A-9; Cseresnyés E₅IV 12.

138 XI 9 N 13; L 63

BONIFACIUS VIII., papa

Liber sextus Decretalium. (Argentinae, Henricus Eggstein, 1470-1472.) 2°. Illuminált. GW 4849. HC 3583.

Kötés: gazdagon díszített barna fatáblás bőrkötés. Ép sarokpántok, dombordíszek, kapcsok. Liber catenatus.

Kotvan-Frimmová 149; Kulcsár 135; Cseresnyés G₅I 7.

139 VIII 32 L 58, 59

BONIFACIUS VIII., papa

Liber sextus Decretalium. Norimbergae, Antonius Koberger, 1482. 2°. GW 4868. HC 3603.

Coll.: CLEMENS V., papa: Constitutiones. Norimbergae, Antonius Koberger, 1482. GW 7095. HC 5427.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. A gerincen olvashatatlan lőcsei címke.

Kotvan-Frimmová 151, 199; Kulcsár 136, 167; Cseresnyés D₃II 11.

140 VI 30 N 55; L 53

BONIFACIUS VIII., papa

Liber sextus Decretalium. Norimbergae, Antonius Koberger, 1486. 2°. Illuminált. GW 4879. HC 3613.

A címoldalon: „Georgij Molner sum”.

Coll.: CLEMENS V., papa: Constitutiones. Norimbergae, Antonius Koberger, 1486. GW 7097. HC 5435.

Kötés: fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. A gerincen lőcsei címke: „N 55”.

Kotvan-Frimmová 153, 200; Kulcsár 137, 169; Cseresnyés E₃II 5.

141 V 58 N 234-235; L 137
BUSTIS, BERNARDINUS DE

Mariale. Argentinae, Martinus Flach, 1496. 2°. GW 5805. HC 4161.

Kötés: fatáblás bőrkötés. A gerincen lőcsei címke: „Rosarium serm. predicat. et Manuale ...”, „N 234-235”.

Kotvan-Frimmová 161; Kulcsár 92; Cseresnyés G₃II 15.

142 VI 92 N 558
CALDERINUS, JOHANNES

Concordantia sive Ambidexterium. Spiraе, Petrus Drach, 1481. 2°. GW 5896. HC 4247.

Az 1. lapon: „Iste liber est magistri Casparis Polirer”.

Coll.: 1. ANDREAE, JOHANNES: Super arboribus consanguinitatis. Argentorati, Henricus Knoblochzer, cca. 1483. GW 1707. H 1021.

Coll.: 2. MODUS legendi abbreviaturas. (Spiraе, Petrus Drach, cca. 1478.) H 11482.

Kötés: fatáblás bőrkötés. A gerincen lőcsei címke: „N 558 (?)”.

Kotvan-Frimmová 164, 19, 591; Kulcsár 143, 24, 379; Cseresnyés G₃II 20.

143 IV 36
CARCANO, MICHAEL DE

Sermonarium de peccatis per adventum et per duas quadragesimas. Pars I-II. Venetiis, Franciscus Renner et Nicolaus de Francofurto, 1476. 2°. Illuminált. GW 6129. HC 4508.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés. Ép sarokpántok, dombordíszek, kapcsolók. A gerincen olvashatatlan lőcsei címke. Az első táblán: „Iste liber est magistri Casparis Polirer”.

Kotvan-Frimmová 178; Kulcsár 366; Cseresnyés M₃V 8.

144

VII 6

L 152

CASSIANUS, JOHANNES

De institutis coenobiorum. Basileae, Johannes Amerbach, 1497.
4°. GW 6162. HC 4564.

Kötés: fatáblás bőrkötés, ép fémkapcsok. Az 1. lapon: „1511
sum Laurentij Hylbrandi de Wogendrossel (Merény) pro 1 floreno”.

Kotvan-Frimmová 183; Kulcsár 152; Cseresnyés E,IV 9.

145

VIII 31

L 54

CORPUS

Corpus iuris civilis. Iustiniani Institutiones. Norimbergae, Antoni-
us Koberger, 1486. 2°. GW 7614. HC 9519.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Az első táb-
lán: „Matthaeus Balassi Anno Domini 1694”, „Michael Balassi
minor parvista in Schola Societatis Iesu Anno Domini 1694”. A 2.
lapon: „Anno 1694 legit me Matthaeus Balassi Rector Leutsche”. A
89. lapon: „Anno 1697 relegit me Matthaeus Balassi qui obiit die 28
Novembris”.

Kotvan-Frimmová 214; Kulcsár 337; Cseresnyés E,II 7.

146

XI 4

L 65

CORPUS

Corpus iuris civilis. Iustiniani Institutiones. Venetiis, Bernardinus
Stagninus, 1494. 2°. GW 7636. H 9533.

Az 1. lapon: „Joannis Henckel archidiaconi et canonici Wara-
diensis”.

Coll.: CORPUS iuris civilis. Novellae. Venetiis, Georgius Arri-
vabene, 1494. GW 7766. HR 3402.

Kötés: félbőr.

Kotvan-Frimmová 216, 220; Kulcsár 338, 339; Cseresnyés A,1 6.

147

XII 2

N 50; L 46

CORPUS

Corpus iuris civilis. Iustiniani Infortiatum. Venetiis, Baptista de
Tortis, 1496. 2°. GW 7693. H 9575.

Kötés: fatáblás félbőr, kapcsolokkal A gerincen lőcsei címke: „*Infortiatum de Tortis*”, „*N 50*”. Az 1. lapon: „*Joannis Henckel archidiaconi et canonici Waradiensis*”. Az utolsó lapon: „*Joannis Henckel*”.

Kotvan-Frimmová 218; Kulcsár 340; Cseresnyés H,I 10.

148

IX 4

L 47

CORPUS

Corpus iuris civilis. Codex Iustinianus. Venetiis, Baptista de Tortis, 1496. 2°. GW 7744. H 9619.

Kötés: barna félbőr. A 2. lapon: „*Joannis Henckel archidiaconi et canonici Waradiensis*”. Az utolsó lapon: „*Joannis Henckel*”.

Kotvan-Frimmová 219; Kulcsár 342; Cseresnyés F,I 3.

149

XI 5

N 46; L 37

CORSETTUS, ANTONIUS

Repertorium in opera Nicolai de Tudeschis. Venetiis, Baptista de Tortis, 1499. 2°. GW 7784. HC 5772.

Kötés: félbőr. Liber catenatus. A gerincen lőcsei címke: „*N 46*”. A 2. lapon: „*Hic liber emptus est per me Joannem Henckel archidiaconum et canonicum Waradiensem anno 1509 Padue floreno uno in auro ...*”. Az utolsó lapon: „*Joannis Henckel*”.

Kotvan-Frimmová 221; Kulcsár 178; Cseresnyés F,I 12.

150

V 9

L 62

GREGORIUS IX., papa

Decretales cum glossa. Basileae, Michael Wenssler, 1482. 2°. Illuminált. HC 8012.

Az 1. lapon: „*Fraternitatis XXIV plebanorum*”, „*Ego Matthaeus Waloch plebanus in Monte Sancti Georgij ... duos libros Decretalium videlicet et Decretum pro vj florenis in auro 1513*”, „*Ecclesia Leutschoviensis*”.

Coll.: CLEMENS V., papa: Constitutiones. Venetiis, Nicolaus Jenson, 1479. GW 4864. HC 3598.

Kötés: félbőr (szepességű kötés).

Kotvan-Frimmová 279, 150; Kulcsár 253, 166; Cseresnyés B,I 3.

151

VI 26

L 64

GREGORIUS IX., papa

Decretales cum glossa. Norimbergae, Antonius Koberger, 1493. 2°. Illuminált. HC 8030.

Kötés: fatáblás bőrkötés. Az 1. lapon: „*Fratrum Cassoviae*”, „*Georgij Molnerij sum*”.

Kotvan-Frimmová 283; Kulcsár 255; Cseresnyés D,II 2.

152

VI 10

L 117

GRITSCH, JOHANNES

Quadragesimale. Norimbergae, Antonius Koberger, 1479. 2°. H 8066.

Kötés: fatáblás bőrkötés. Az első táblán: „*Iste liber est magistri Casparis Polirer*”.

Kotvan-Frimmová 288; Kulcsár 259; Cseresnyés C,I 3.

153

VI 89

GRUNER, VINCENTIUS

Officii missae sacrique canonis expositio. Reutlingae, Johannes Otmar, 1483. 2°. HCR 6810.

Az 1. lapon: „*Ecclesie sancti Jacobi*”.

Coll.: ROLEWINCK, WERNERUS: Fasciculus temporum. Memmingae, Albertus Kunne, 1482. HC 6931. Az utolsó lapon: „*Ecclesie sancti Jacobi*”.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Liber catenatus. Az első táblán Henckel írásával: „*Domini Sigismundi Senffleben de Podolijno baccalarii Wijenensis altariste altaris sancte Barbare virginis Leutschovie in Capella sancti Georgij fuit presens liber, quem legauit ecclesie sancti Jacobi vt omnes volentes proficere ... obijt autem anno Domini 1513 in vigilia sancti Briccij*”.

Kotvan-Frimmová 555, 510; Kulcsár 261, 489; Cseresnyés D,V 4.

154

V 17

HENRICHUS DE GORICHEM

Quaestiones in sanctum Thomam. (Esslingae, Conradus Fyner, cca. 1475). 2°. Illuminált. H 7806.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés. Az első táblán: „*Liber fraternitatis XXIII plebanorum*”, „*Ecclesie Leutschoviensis*”.

Kotvan-Frimmová 305; Kulcsár 269; Cseresnyés G₃I 12.

155 IV 29 L 171

HIERONYMUS, SANCTUS

Vitae sanctorum Patrum. Ulmae, Johannes Zainer, cca. 1480. 2°. H 8594.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Liber catenatus. A 11. lapon: „*Iste liber legatus est Ecclesie sancti Jacobi in Leutzscha per dominum Valentinum de Bartpha baccalaureum custodem et canonicum Scepusiensem anno Domini 1517*”. A 385. lapon: „*Liber Ecclesie sancti Jacobi in Leutzscha*” (Henckel kézírása).

Kotvan-Frimmová 621; Kulcsár 283; Cseresnyés D₃IV 7.

156 IV 19 L 141

HIERONYMUS, SANCTUS

Vitae sanctorum Patrum. (Argentinae, typographus Vitas Patrum), 1483. 2°. HC 8597.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés, épen maradt kapcsok (szepességi kötés). Az 1. lapon: „*24 Regalium*”, „*Liber Ecclesie Leutschoviensis*”.

Kotvan-Frimmová 622; Kulcsár 284; Cseresnyés D₃IV 8.

157 V. 52

HOLKOT, ROBERTUS

Super Sapientia Salomonis. Spirae, Petrus Drach, 1483. 2°. Illuminált. HC 8757.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés. Az 1. lapon: „*Iste liber est magistri Casparis Polirer*”.

Kotvan-Frimmová 318; Kulcsár 286; Cseresnyés C₃IV 13.

158 X 7 N 5; L 14

INNOCENTIUS IV., papa

Apparatus super libros Decretalium. Venetiis, Bernardinus Stagninus, 1495. 2°. HC 9194.

A 2. lapon: „*Is liber comparatus est per me Joannem Henckel archidiaconum et canonicum Waradiensem Padue Anno Domini 1508 floreno uno marcellis quattuor*”.

Coll.: ANTONIOS DE BURGOS: Liber super Decretalium III. de emptione et venditione. Venetiis, Gregorius de Gregoriis, 1507.

Kötés: félbőr. Lócsei címke: „N 5”.

Kotvan-Frimmová 328; Kulcsár 305, B-2; Cseresnyés F₃I 1.

159

IV 6

L 183

ISIDORUS HISPALENSIS

Ethymologiae. (Augustae), Guntherus Zainer, 1472. 2°. H 9273.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Az 1. lapon: „*Parochie Leutschoviensis*”.

Kotvan-Frimmová 329; Kulcsár 332; Cseresnyés F₃II 9.

160

V 31

N 169; L 146

JACOBUS DE THERAMO

Belial. (Argentorati, Henricus Knoblochzer), 1484. 2°. C III 5793.

Kötés: Félbőr. Liber catenatus. A gerincen lócsei címke: „N 169”.

Kotvan-Frimmová 339; Kulcsár 409.

161

VIII 16

L 200

JACOBUS DE VORAGINE

Legenda aurea. (Basileae, Michael Wenssler, cca. 1474.) 2°. Illuminált. C III 6399.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Liber catenatus. Az első táblán: „*Iste liber pertinet ad altare sanctorum Nicolai et Katherine in Lewtscha*”, „*In hospitali*”.

Kotvan-Frimmová 340; Kulcsár 295; Cseresnyés E₃I 2.

162

VIII 38

L 124

JACOBUS DE VORAGINE

Legenda aurea. Norimbergae, Antonius Koberger, 1478. 2°. Illuminált. C III 6414.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Liber catenatus. A 3. lapon: „*Liber Ecclesie beati Jacobi in Leutzscha legatus eidem per honorabilem dominum Benedictum de Leubitza arcium baccalaureum quondam plebanum de Rosenauia* (Rozsnyó), *qui leprosus obiit Anno Domini 15014 (!)*”. A 276. lapon (Henckel kezével): „*Liber Ecclesie sancti Jacobi in Leutzscha ...*”.

Kotvan-Frimmová 342; Kulcsár 296; Cseresnyés E,I 3.

163

X 8

L 25

JOHANNES ANTONIUS DE SANCTO GEORGIO

Lectura super IV. libro Decretalium. (Papiae), Antonius Carcanus, 1490. HC 7587.

Kötés: félbőr. Liber catenatus. A 2. lapon: „*Is liber donatus est mihi Joanni Henckel archidiacono et canonico Waradiensi per Leonardum Alantse bibliopolam Viennensem Anno Domini 15011 (!)*”.

Kotvan-Frimmová 516; Kulcsár 312; Cseresnyés H,I 5.

164

VIII 54

L 149

MEFFRETH

Sermones de tempore et sanctis sive Hortulus reginae. Basileae, Nicolaus Kessler, 1487. 2°. H 11005.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés, gazdagon díszített frizek, épen maradt sarokpántok, dombordíszek. Az első táblán: „*Liber domini Michaelis*”. A 2. lapon: „*Domini Thomae de Monte Sancti Georgij (Szepesszombat)*”, „*Georgi Molneri sum*”.

Kotvan-Frimmová 397; Kulcsár 365; Cseresnyés G,II 6.

165

V 92

N 105

NICOLAUS DE AUSMO

Supplementum Summae Pisanellae. Venetiis, Franciscus Renner et Nicolaus de Francofurto, 1476. 2°. Illuminált. HC 2155.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). A gerincen lőcsei címke: „*N 105*”. Az első táblán: „*Iste liber est magistri Casparis Polirer Summa Supplementi Juris; Confessionale Antonini*”.

Coll.: ANTONINUS FLORENTINUS: Confessionale. Venetiis, Bartholomaeus de Cremona, 1473. GW 2103. H 1176.

Kotvan-Frimmová 422, 31; Kulcsár 382, 35; Cseresnyés F₃II 14.

166

V 13

L 166 (?)

NICOLAUS DE LYRA

Postillae super Biblia. Norimbergae, Antonius Koberger, 1481. 2°. HC 10369.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés. Az első előzéklapon: „*Liber magistri Casparis Polirer*”.

Kotvan-Frimmová 435; Kulcsár 385; Cseresnyés G₅I 10.

167

V 115 a-c; L 114 (?)

NICOLAUS DE LYRA

Postilla super Bibliam. Vol. I-III. (Argentorati, typographus operis Henrici Ariminensis, XV. század) 2°. Illuminált. HC 10367.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés, sarokpántok (szepességi kötés). Libri catenati. Az első táblán, az I. kötetben: „*Istam partem Lirae habet dominus Georgius praedicator sclauorum anno 1515*”. Mind a három kötetben: „*Iste liber legatus est per dominum magistrum Sebastianum plebanum huius ecclesie pro usu cuiuslibet apud ecclesiam sancti Jacobi Anno Domini 1509.*”, „*Liber ecclesie sancti Jacobi in Leutscha*”.

Kotvan-Frimmová 433; Kulcsár 386; Cseresnyés E₃II 10-12.

168

IV 43

N ...; L 180

ORBELLIS, NICOLAUS DE

Cursus librorum philosophiae naturalis. Basileae, Michael Furter, 1494. 4°. HC 12041.

Az 1. lapon: „*Martini epperiensis sum*”.

Coll.: ORBELLIS, NICOLAUS DE: Summulae philosophiae naturalis. Basileae, Michael Furter, 1494. HC 12044.

Kötés: fatáblás bőrkötés. A gerincen lőcsei címke: „*Nicolai Orbelli Sumulla philosophica*”, a szám olvashatatlan.

Kotvan-Frimmová 441, 442; Kulcsár 387, 388; Cseresnyés E₅IV 3.

OSVALDUS DE LASKO

Sermones dominicales per utiles alias Biga salutis nuncupati. Hagenoae, Henricus Gran, 1499. 4°. HC 9053. RMK III. 48.

A 374. lapon: „*Johannis Sommerfelt sum*”.

Coll.: OSVALDUS DE LASKO: Sermones de sanctis. Hagenoae, Henricus Gran, 1499. HC 9055. RMK III. 47.

Kötés: megégett fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Az első táblán: „*Parochie Leuchoviensis*”.

Kotvan-Frimmová 444, 446; Kulcsár 403, 405; Cseresnyés E₃IV 7.

PELAGIUS, ALVARUS

De planctu ecclesiae. Ulmae, Johannes Zainer, 1474. 2°. H 891.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Liber cate-
natus. Az első és az utolsó lapon: „*Liber ecclesie sancti Jacobi in
Lewtscha*”.

Kotvan-Frimmová 453; Kulcsár 425; Cseresnyés Y,I 1.

PETRUS COMESTOR

Historia scholastica. Basileae, Johannes Amerbach, 1486. 2°.
H 5537.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés), kapcsok.
Az 1. lapon: „*Hospitalis*”, „*Ecclesie sancti Jacobi in Lewtscha*”.

Kotvan-Frimmová 465; Kulcsár 175; Cseresnyés G₃II 12.

PETRUS LOMBARDUS

Sententiarum libri IV. Norimbergae, Antonius Koberger, 1481. 2°.
H 10188.

Kötés: fatáblás bőrkötés. Az első előzéklapon: „*Hospitalis*”.

Coll.: ROLEWINCK, WERNERUS: Fasciculus temporum.
Venetiis, Erhardus Ratdolt, 1484. HC 6934.

Kulcsár A-39, A-45; Cseresnyés E₃III 10.

173 V 30 a-c L 104, 105, 106, 107, 110
PETRUS LOMBARDUS

Sententiarum libri IV. Tabula. Vol. I-IV. (Norimbergae, Antonius Koberger, cca. 1493). 2°. Illuminált. HC 3540.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Libri catenati. A III. és a IV. kötet első lapján: „*Joannis Henckel plebanj Leutzschoviensis*”. Az utolsó lapon: „*Joannis Henckel*”.

Kotvan-Frimmová 470; Kulcsár 440; Cseresnyés G₃II 1-5.

174 V 106 L 85
PETRUS LOMBARDUS

Sententiarum libri IV. Basileae, Nicolaus Kessler, 1488. 2°. HC 10195.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés, kapcsok (szepességi kötés). Olvashatatlan lőcsei címkefoslány. Címlapon: „*Georgij Molnerij sum*”.

Kotvan-Frimmová 468; Kulcsár 438; Cseresnyés F₃II 11.

175 IV 60
PETRUS LOMBARDUS

Sententiarum libri IV. Norimbergae, Antonius Koberger, 1500. 2°. HC 3543.

Kötés: fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. Az 1. lapon: „*Joannis Henckel plebani Leutzschoviensis*”.

Kulcsár A-40; Cseresnyés G₃II 5.

176 IV 12 N 194; L 122
PETRUS DE PALUDE

Sermones Thesauri novi quadragesimales. Argentinae, (typographus Vitas Patrum), 1485. 2°. C III 5431.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés, sarokpántok. A gerincen lőcsei címke: „*N 194*”. Az első táblán: „*Georgij Molneri sum*”.

Kotvan-Frimmová 536; Kulcsár 411; Cseresnyés F₃II 12.

- 177 V 80 L 142
PETRUS DE PALUDE
 Sermones Thesauri novi de tempore. Argentinae, (typographus Vitas Patrum), 1483. 2°. CR 5410.
 Kötés: karton. Az 1. lapon: „*Liber beati Jacobi apostoli in Lewtsha per venerabilem magistrum Valentinum de Bartpha custodem Scepusiensem, 1517*”.
 Kotvan-Frimmová 540; Kulcsár 414; Cseresnyés J₃II 11.
- 178 VI 8 L 181
PLUTARCHUS
 Vitae. Venetiis, Nicolaus Jenson, 1478. 2°. HC 13127.
 Kötés: fatáblás kötés. Az utolsó lapon: „*Leuczouianus*”.
 Kotvan-Frimmová 484; Kulcsár 461; Cseresnyés E₅I 4.
- 179 X 3 L 12
PONTANUS, LUDOVICUS
 Consilia et allegationes. Venetiis, Bonetus Locatellus, 1500. 2°. H 13278.
 A 2. lapon: „*Is liber donatus est mihi Joanni Henckel archidiacono et canonico Waradiensi ab reverendissimo domino Sigismundo episcopo Waradiensi*”.
Coll.: 1. JOHANNES DE ANANIA: Consilia. Tridini, Johannes de Ferrariis, 1509.
Coll.: 2. PETRUCIUS DE SENIS, FRIDERICUS: Quaestiones et consilia. Papiae, Andreas de Boscho, 1503.
 Kötés: félbőr. Liber catenatus.
 Kotvan-Frimmová 487; Kulcsár 464, B-17, B-26; Cseresnyés K₃I 1.
- 180 V 22 L 174
PRISCIANUS GRAMMATICUS
 Opera. Venetiis, Philippus Pincius, 1492. 2°. HC 13362.
 Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Liber catenatus. Az 1. lapon: „*Joannis Henckel sum de Lewchouia*”, „*Hic liber est Joannis Henckel de Lewchouia comparatus Cracouiae 1498*”.
 Kotvan-Frimmová 490; Kulcsár 465; Cseresnyés C₃III 2.

181

V 2 a-b

L 75, 76

RAINERIUS DE PISIS

Pantheologia. Pars I-II. Norimbergae, Antonius Koberger, 1474.
2°. HC 13017.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés. Az I. kötet rossz állapotban.
Libri catenati. Mindkét kötet első előzéklapján: „*Liber magistri
Casparis Polirer*”.

Kotvan-Frimmová 498; Kulcsár 479; Cseresnyés Y,I 3-4.

182

IV 23

ROLEWINCK, WERNERUS

Fasciculus temporum. Venetiis, Erhardus Ratdolt, 1484. 2°. Illu-
minált. H 6934.

Az 1. lapon: „*Anno 1697 legit me Matthaeus qui obiit die 28
Nouembris*”.

Coll.: 1. JACOBUS PHILIPPUS DE BERGAMO: Supplementum
chronicarum. Venetiis, Bernardinus Benalius, 1486. HC 2807.

Coll.: 2. ROLEWINCK, WERNERUS: Fasciculus temporum.
(Argentorati, Johannes Pruess, 1490 után.) HC 6916.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés).

Kotvan-Frimmová 511, 354; Kulcsár 490, 221, A-46; Cseresnyés E,III 9.

183

V 77

N 120; L 79

SABUNDE, RAYMUNDUS DE

Theologia naturalis. Argentinae, Martinus Flach, 1496. 2°. HC 14069.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). A gerincen
lőcsei címke: „*Theologia naturalis*”, „*N 120*” Az 1. lapon: „*Ad
hospitale leprosororum sancte Elisabet Lewtschouie*”. A 2. lapon:
„*Liber ecclesie sancti Jacobi in Lewtscha*”.

Kotvan-Frimmová 497; Kulcsár 477; Cseresnyés D,VI 13.

184

IX 3

L 27

SANDEUS FELINUS

Lectura de officio et potestate iudicis delegati. (Papiae, Franciscus
de Nebisi, cca. 1500.) HC 14307.

Coll.: 1. SANDEUS FELINUS: Super utili et quotidiano titulo de foro competenti. Mediolani, Leonardus Pachel, 1503.

Coll.: 2. SANDEUS FELINUS: Commentaria in II partem digesti novi. Mediolani, Johannes Angelus Scinzenzeller, 1502.

Coll.: 3. SANDEUS FELINUS: De fide instrumentorum. Mediolani, s. t., 1504.

Coll.: 4. SANDEUS FELINUS: Super titulo de iure iurando. Mediolani, Ulricus Scinzenzeller, 1499. HC 14316.

Kötés: félbőr. Liber catenatus. A gerincen olvashatatlan lócsei címke.

Kotvan-Frimmová 517, 518; Kulcsár 498, 499, B. 30-32; Cseresnyés I₃I 10.

185

V 122

L 81

THOMAS DE AQUINO

Quaestiones de duodecim quodlibet. Ulmae, Johannes Zainer, 1475. 2°. HC 1403.

Coll.: 1. TURRECREMATA, JOHANNES DE: Expositio super Psalterium. Cracoviae, (Typographus Turrecrematae, cca. 1476.) H 15692.

Coll.: 2. BALTHASAR DE PORTA: Expositio mysteriorum missae. (Norimbergae), Fridericus Creussner, (1473-1475). H 6797 = 6799. GW 5985.

Coll.: 3. ANDREAE, JOHANNES: Super arboribus consanguinitatis, affinitatis et cognationis spiritualis. Norimbergae, Fridericus Creussner, 1477. GW 1682. H 1025.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés, a kapcsolók épek (szepességi kötés). Az első táblán: „*Liber proprius magistri Georgij Lewdeschit*”. A 8. lapon: „*Iste liber fuit legatus mihi Joanni Henckel per memorie dominum Georgium Lewdeschit artium et decretorum doctorem cantorem canonicum et vicarium ecclesie Scepusiensis auunculum meum Anno Domini 1496*”.

Kotvan-Frimmová 569, 598, 166, 18; Kulcsár 533, 324, 209, 22; Cseresnyés D₃IV 5.

186

VI 19

THOMAS DE AQUINO

Summa theologiae. Pars II-III. Basileae, (Michael Wensler), 1485. 2°. HC 1434.

Kötés: fatáblás bőrkötés. A hátsó táblán aranydíszek és cím.

A 2. lapon-foszlány: Benedictus Georgius, 1501.

Kotvan-Frimmová 572; Kulcsár 542; Cseresnyés Y,II 10.

187

IV 15

N ...

TUDESCHIS, NICOLAUS DE

Super quinque libros Decretalium. Pars VI. (Basileae, Johannes Amerbach, cca. 1480.) 2°. Illuminált. HC 12312.

Kötés: fatáblás bőrkötés. A gerincen lőcsei címke: „*Decretalium*”, a szám olvashatatlan.

Kotvan-Frimmová 596; Kulcsár 415; Cseresnyés E₅II 4.

188

VI 5

N 34 ?; L 13

TUDESCHIS, NICOLAUS DE

Consilia primi voluminis. Venetiis, Philippus Pincius, 1491. 2°. HC 12351.

Az 1. lapon: „*Joannis Henckel*”. Az utolsó lapon: „*Joannis Henckel*”.

Coll.: 1. TUDESCHIS, NICOLAUS DE: Consilia secundi voluminis. Venetiis, Jacobus Paganinus, 1492. HC 12353.

Coll.: 2. ZABARELLA, FRANCISCUS: Consilia. Pisciae, (Sigismundus Rodt), 1490. HR 16258.

Kötés: félbőr. Liber catenatus. A gerincen lőcsei címke: „*N 34 (?)*”.

Kotvan-Frimmová 593, 594, 628; Kulcsár 417, 418, 563; Cseresnyés G₅I 14.

189

VI 36

L 112

TURRECREMATA, JOHANNES DE

Summa de potestate papae. Lugduni, Johannes Trechsler, 1496. HC 15732.

Az 1. lapon: „*Iste liber emptus est per me Joannem Henckel plebanum Leutzschouiensem Anno Domini 15016 (!) Budae denaris centum*”. A 270. lapon: „*Joannis Henckel*”.

Coll.: THOMAS DE AQUINO: Quaestiones de potestate summi pontificis. Lugduni, Johannes Trechsel, 1496. HC 15732.

Kötés: fehér félbőr (hasonló a jellegzetes szepességi kötéshez). Liber catenatus.

Kotvan-Frimmová 600, 570; Kulcsár 326, 534; Cseresnyés G,II 18.

190

XI 7

L 10

UBALDIS, BALDUS DE

Margarita. Venetiis, Bernardinus Benalius, 1499. 2°. H 2343.

A 2. lapon: „*Is liber comparatus est per me Joannem Henckel archidiaconum et canonicum Waradiensem florenis duobus Anno Domini 1509*”.

Coll.: 1. MUGELLO, DINUS DE: De regulis iuris. Venetiis, Philippus Pincius, 1505.

Coll.: 2. PETRUCIUS DE SENIS, FRIDERICUS: Disputationes. Romae, Georgius Lauer, 1479. H 12843.

Coll.: 3. GRAMMARUS DE CASALI, PETRUS ANDREAS: Tractatus in materiam extensionum ... Bononiae, Benedictus Hectoris, 1509.

Coll.: 4. RENALDUS DE NOVIMAGO: Iohannina. Papiiae, Jacobus de Paucisdrapis, 1507.

Kötés: sérült félbőr kötés. Liber catenatus. A gerincen olvashatlan lőcsei címke.

Kotvan-Frimmová 601, 463; Kulcsár 76, B-10, 432, B-14, B-28; Cseresnyés G,I 8.

191

VIII 99

L 177

VALERIUS MAXIMUS

Opera. Venetiis, Johannes et Gregorius de Gregoriis, 1487. 2°. CR 5928.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Az első előzéklapon: „*Georgij Molitor*”. Az 1. lapon: „*Domini Benedicti de Sancta Cruce plebani in Bela 1497*”.

Kotvan-Frimmová 602; Kulcsár 549; Cseresnyés G,II 7.

192 X 2 L 172
VINCENTIUS BELLOVACENSIS

Speculum historiale. Pars I-III. Norimbergae, Antonius Koberger, 1483. 2°. CR 6248.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Az 1. lapon: „*Liber magistri Casparis Polirer*”.

Kotvan-Frimmová 613; Kulcsár 557; Cseresnyés A₃I 1-2.

XVI-XVII. századi nyomtatványok jegyzéke

193 X,VII 8 L 95
ALBERTUS MAGNUS

Principalium sententiarum Pars I. Basileae, Johannes Amerbach, 1507.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés, a kapcsok épek. A gerincen olvashatatlan lócsei címke.

194 R,I 2 N 20 (?); L 15
BALDUS, Ubaldis de

Commentaria super Decretalium [Justiniani]. Papiae, Johannes Andreas de Boscho, 1504.

Kötés: fehér félbőr. A gerincen lócsei címke: „*N 20*”.

195 S,II 1 L 154
BERNARDUS CLARAVALLENSIS

Sermones de tempore et sanctis et super Cantica canticorum. Parisii, Johannes Parvus, 1513.

IndAur 117.484

Kötés: fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. Az első táblán: „*Joannis Henckel plebani Leutschoviensem 1516*”.

196 S,III 7
BERTRANDUS DE TURRE

Sermones epistolares. Argentinae, Georgius Husner, 1502.

Muller p. 11., Nr. 1.

A címlapon: „*Georgij Molneri sum*”.

Coll.: BERTRANDUS DE TURRE: Sermones quadragesimales et epistolares. Argentinae, Georgius Husner, 1501.

VD 16 B 2199

Kötés: fatáblás bőrkötés. A gerincen lőcsei címke olvashatatlán foszlánya.

197

R,II 9

BRENTIUS, JOHANNES

In Evangelii secundum Lucam. Francofurti, Petrus Brubachius, 1545.

VD 16 B 7734

A címlapon: „*George Molitore sum*”.

Coll.: 1. BULLINGERUS, HEINRICHUS: In Evangelia. Tiguri, Christophorus Froschauer, 1542.

Coll.: 2. BRENTIUS, JOHANNES: Homiliae centum viginti duae. Francofurti, Petrus Brubachius, 1541.

Kötés: világos fatáblás bőrkötés. A sarokpántok és a kapcsok épek. Volt lőcsei címkéje.

198

R,III 9

BUCERUS, MARTINUS

Ennarationum in Evangelia Mathaei Marci et Lucae libri duo. Argentorati, Johannes Hervagius, 1527.

VD 16 B 8871

Kötés: fatáblás bőrkötés, a bőr megfeketedett, mindkét falap törött. A címoldalon: „*Ex libris ecclesie catholice Igloviensis*”.

199

R,II 8

N 1

BULLINGERUS, HEINRICHUS

Sermonum decades quinque. Tiguri, Christophorus Froschauer, 1552.

VD 16 B 9696

Kötés: fehér fatáblás bőrkötés, a kapcsok épek. A gerincen lőcsei címke részben olvasható számmal: „*N 1...*”. A címoldalon: „*Georgij Molitore*”.

200 X₃VII 10 L 120
BUSTIS, BERNARDINUS DE

Rosarium sermonum. Pars I. Hagenau, Henricus Gran, imp. Johannes Rynman, 1503.

VD 16 B 1917

Kötés: barna fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. A gerincen olvashatatlan lőcsei címke. A 2. lapon: „*Ex testamento domini Mathiae rectoris hospitalis 1515 ... et legatus pro ecclesia sancti Jacobi*”. A 223. lapon: „... *pro ecclesia sancti Jacobi Lewtschowiensem*”.

201 X₃VII 11 L 153
BUSTIS, BERNARDINUS DE

Rosarium sermonum. Pars II. Hagenau, Henricus Gran, imp. Johannes Rynman, 1503.

VD 16 B 1917

Kötés: barna fatáblás bőrkötés, a kapcsok épek (szepességi kötés). A gerincen lőcsei címke újjal leragasztva. A címlapon: „*Georgij Molitore*”.

202 Y₃VII 13 N 232
BUSTIS, BERNARDINUS DE

Rosarium sermonum. Hagenau, Henricus Gran, imp. Johannes Rynman, 1503.

VD 16 B 1917

Kötés: barna fatáblás bőrkötés. A gerincen lőcsei címke: „*N 232*” és cím. A címlapon: „*Sum Laurenczij Ungel*”.

203 Y₃VII 14 L 136
BUSTIS, BERNARDINUS DE

Mariale. Norimbergae, Antonius Koberger, 1503.

OSzK B 1158., VD 16 B 1912

Kötés: barna fatáblás bőrkötés. A fémkapcsok épek. A gerincen lőcsei címke olvasható címmel, olvashatatlan számmal. A címlapon: „*Sum Laurenczij Ungel*”.

József Attila Tudományegyetem
Magyar Irodalomtörténeti Tanszék
Könyvtára
6722 Szeged, Egyetem u. 103. sz. 6.

BUTRIO, ANTONIUS DE

Opera. Pars I. Venetiis, Baptista de Tortis, 1504.

Kötés: félbőr. A fémkapcsok és a sarokpántok épek. Liber catenatus. A gerincen lócsei címke foszlánya. Bejegyzés: „... per me Joannem Henckel archidiaconum et canonicum Waradiensem A. 1508 empta Paduae florenis quattuor auri a Domino doctore Petro Transsilvano ...”. A 177. lapon: „Joannis Henckel”.

BONIFACIUS VIII., papa

Liber sextus Decretalium in Concilio Lugdunensi. Venetiis, Baptista de Tortis, 1505.

IndAur 121.970

Kötés: részleges barna fatáblás bőrkötés. A második táblán mind a négy sarokpánt megmaradt. A 2. lapon: „Joannis Henckel archidiaconi et canonici Waradiensis”.

COSTERUS, FRANCISCUS

De universa historia dominicae passionis meditationes quinquaginta. Antverpiae, Christophorus Plantin, 1587.

IndAur 145.799

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés).

CYPRIANUS, CAECILIUS

Opera. Basileae, Johannes Frobenius, 1530.

VD 16 C 6513

Kötés: barna fatáblás bőrkötés. A fémkapcsok épek. A gerincen lócsei címke: „N 60” (?).

DENYSE, NICOLAUS

Sermones de tempore. Argentinae, Johannes Bruniger, 1510.

VD 16 N 1514

Kötés: fatáblás bőrkötés. A gerincen volt lőcsei címke. A címdalton: „*Parochie Leutschoviensis*”. Az 1. lapon: „*Georgij Molnerij sum*”.

209 S₆I 1 L 30

DOMINICUS DE SANCTO-GEMINIANO

Super librum Decretalium. Pars I-II. Venetiis, Baptista de Tortis, 1502.

Kötés: félbőr. Liber catenatus. A gerincen olvashatatlan lőcsei címke.

210 R₆II 3

DUSANUS MUSCULUS, WOLFGANGUS

Commentarii in evangelistam Ioannem. Basileae, Johannes Hervagius, 1548.

VD 16 M 7275

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés), nyomtatott 1552-es évszám. A gerincen lőcsei címke foszlánya.

211 X₃VII 5 L 92

DUNS SCOTUS, JOHANNES

Quaestiones in quattuor libros Sententiarum. Pars I-II. Venetiis, Simon de Luere, Andreas Torresanus, 1506.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Liber catenatus. A gerincen olvashatatlan lőcsei címke. Az 1. lapon: „*Joannis Henckel archidiaconi et canonici Waradiensis 1512*”.

212 X₃VII 6 L 93

DUNS SCOTUS, JOHANNES

Quaestiones in quattuor libros Sententiarum. Pars III-IV. Venetiis, Simon de Luere, Andreas Torresanus, 1506.

Kötés: gazdagon díszített barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Liber catenatus. A gerincen olvashatatlan lőcsei címke. Az 1. lapon: „*Joannis Henckel archidiaconi et canonici Waradiensis, 1512*”.

DURANTI, GUILIELMUS

Speculum iudiciale. Pars I-II. Mediolani, Leonradus Pachel, 1509.

Kötés: félbőr, a deszkára erősített kapcsok épek. (szepességi kötés). Liber catenatus. Az 1. lapon: „*Iste duo libri empti sunt per Joannem Henckel pro suo ... Waradiensis A. d. 1511 Budae florenis tribus*”. A 340. lapon: „*Joannis Henckel*”.

DURANTI, GUILIELMUS

Speculum iudiciale. Pars III-IV. (Venetiis), Guilelmo da Monteferrato, 1510(?).

Kötés: félbőr. Liber catenatus. A gerincen lócsei címke: „*N 56*”. Az 1. lapon: „*Joannis Henckel archidiaconi et canonici Waradiensis*”. Az 527. lapon: „*Joannis Henckel*”.

ERASMUS ROTERODAMUS, DESIDERIUS

Paraphrases in omnes epistolas Pauli. Basileae, Johannes Frobenius, 1521.

OSzK E 367; Bezzel 1527; VD/16 E 3376

Kötés: égett barna fatáblás bőrkötés. A gerincen lócsei címke olvashatatlan foszlánya. A címlapon: „*Georgij Molitore sum*”.

ERASMUS ROTERODAMUS, DESIDERIUS

Paraphrases in epistolas Pauli ad Timotheaem, ad Titum et ad Philemonem. Basileae, Johannes Frobenius, 1521.

OSzK E 366; Bezzel 1526; VD/16 E 3375

Kötés: égett barna fatáblás bőrkötés. A gerincen lócsei címke olvashatatlan foszlánya. Az első előzéklapon: „*Ex Bibliotheca Leutschoviensi liber iste est. Anno 1565 die 21 Aprilis*”. A címlapon: „*Georgij Molitore sum*”.

ERASMUS ROTERODAMUS, DESIDERIUS

Paraphrases in omnes epistolas Pauli. Basileae, Johannes Frobenius, 1521.

OSzK E 367; Bezzel 1527; VD/16 E 3376

Kötés: barna fatáblás bőrkötés. A gerincen lócsei címke: „N 275”. Az 1. lapon: „*Ex libris Clementis Klein 1613*”.

FERRARIIS, JOHANNES PETRUS DE

Singularis practica. Mediolani, Leonardus Pachel, 1507.

Az 1. lapon: „*Is liber comparatus est per me Joannem Henckel archidiaconum et canonicum Waradiensem Venetijs florenis duobus Anno 1509*”.

Coll.: 1. TUDESCHIS, NICOLAUS DE: Practica aurea. Mediolani, Leonardus Pachel, 1501.

Coll.: 2. TUDESCHIS, NICOLAUS DE: Glossa cum allegationibus. Mediolani, Leonardus Pachel, 1501.

Coll.: 3. TUDESCHIS, NICOLAUS DE: Disputationes et desceptationes. Mediolani, Leonardus Pachel, 1501.

Coll.: 4. PAVINIS, JOHANNES FRANCISCUS DE: De officio et potestate capituli sede vacante. Venetiis, Paganinus de Paganinis, 1496. H 12530.

Coll.: 5. LANFRANCUS DE ORIACO: Repetitiones. Venetiis, Peregrinus Pasquale, 1489. H 9883.

A kötet végén: „*Emptus Romae per me Petrum Pokhazi canonicum ecclesiae Waradiensis ... die 3. aprilis 1512*”. Kötés: fatáblás bőrkötés. Liber catenatus.

Kulcsár B-18, B-23, B-24, B-25, 320, 348; Cseresnyés A 5I 8.

FERRARIIS, JOHANNES PETRUS DE

Singularis practica. Mediolani, Leonardus Pachel, 1507.

Az 1. lapon: „*Iste liber comparatus est per me Joannem Henckel archidiaconum et canonicum Varadiensem Venetiis Florenis duobus Anno 1509*”.

Coll.: 1. LEGN, JOHANNES DE: Disputationes. Mediolani, Leonardus Pachel, 1501.

Coll.: 2. LEGN, JOHANNES DE: Glosa. Mediolani, Leonardus Pachel, 1501.

Coll.: 3. PAVINIS, JOHANNES FRANCISCUS DE: De officio et potestate capituli sede vacante. Venetiis, Paganinus de Paganinis, 1496. H 12530

Kötés: félbőr. Liber catenatus.

220

S₆III 2

L 56

FORMULARIUM

Formularium advocatorum et procuratorum Romanae Curiae ... Hagenau, Wolfgang Lachner, 1504.

VD 16 F 1887 (1503!); VD 16 F 1888 (1505!)

Bejegyzés: „*Ecclesie sancti Jacobi in Lewtzscha*”.

Coll.: FORMULARE instrumentorum necnon ars notariatus ... Argentinae, Johannes Knobloch, 1504.

VD 16 F 1891

Kötés: gazdagon díszített vörösesbarna fatáblás bőrkötés. A gerincen lőcsei címke foszlánya.

221

R₆I 1

L 8

GAMBILIONIBUS, ANGELUS DE

Commentarium in quattuor libros Institutionum [Justiniani]. Lugduni, Nicolaus de Benedictis, 1510.

Kötés: fehér félbőr. Liber catenatus. Az 1. lapon: „*Iste liber datus est mihi Joanni Henckel ...*”. A 336. lapon: „*Joannes Henckel*”.

222

X₃VII 7

L 130

GERSON, JOHANNES

Opera. Pars III. Argentorati, Johannes Knobloch, 1514.

VD 16 J 560

Kötés: barna fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. A gerincen olvashatatlan lőcsei címke. Az 1. lapon: „*Joannis Henckel plebani Leutschoviensi 1516*”. A 117. lapon: „*Joannis Henckel plebani Leutschoviensi*”.

GERSON, JOHANNES

Opera. Pars IV. Argentorati, Johannes Knobloch, 1514.

VD 16 J 560

Kötés: barna fatáblás bőrkötés, az első táblán nyomtatott cím. Liber catenatus. A lőcsei címkét letépték. Az 1. és a 72. lapon: „*Joannis Henckel plebani Leutschoviensi*”.

GESSNER, CONRADUS

Lexicon Graeco-Latinum. Basileae, Henricus Petri, 1548.

VD 16 1752

Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Minden kapocs és sarokpánt megvan. A gerincen lőcsei címke olvashatatlan foszlánya. Az 1. lapon: „*Georgij Molnerij*”.

GRATIANUS

Decretum cum multis concordantiis Sacrum Scripturam Novi et Veteris Testamentorum. Venetiis, Baptista de Tortis, 1504.

Kötés: fatáblás bőrkötés. Az 1. lapon: „*Hoc corpus iuris emptum est per me Joannem Henckel archidiaconum et canonicum Waradiensem Venetijs. A. d. 1508 florenis 4 marcellis III*”.

HASSELENSIS, FRANCISCUS

De consideratione dialectica. Libri VI. Antverpiae, Martini Nutii viduam, 1561.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés. A kapsok megmaradtak, nyomtatott évszám: 1565. (szepességi kötés).

Coll.: HASSELENSIS, FRANCISCUS: Naturalis philosophiae compendium. Libri XII. Antverpiae, Martini Nutii viduam, 1561.

A könyv tulajdonosai: Johannes Salamon és Stephan Zilahy 1632-ben.

- 227 R₂I 1 N 14; L 89
HENRICUS GORICHEM
Primi Sententiarum cum conclusionibus ... Venetiis, Simon de Luere, Andreas Torresanus, 1506.
Kötés: bőrből vont karton, az első borítón kinyomtatott címmel. A gerincen lőcsei címke: „N 14”. Az 1. lapon: „*Joannis Henckel archidiaconi Waradiensi 1512*”. A 240. lapon: „*Joannis Henckel*”.
- 228 S₂I 8 L 20
HIERONYMUS CLARIUS
Decretales. Venetiis, Baptista de Tortis, 1504.
Kötés: sötétbarna fatáblás bőrkötés. A lőcsei címkét a bőrrrel együtt letépték. Az 1. lapon: „*Joannis Henckel archidiaconi et canonici Waradiensis*”. A 303. lapon: „*Joannis Henckel*”.
- 229 Z₂I 21 N 255; L 138
HUGO A SANCTO CARO
Postilla. S. l., s. t., s. a.
Kötés: gazdagon díszített barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Liber catenatus.
Az első táblán nyomtatott cím. A gerincen lőcsei címke foszlánya: „N 255”. Az elülső táblán: „*Parochie sancti Jacobi in Lewtschovia*”.
- 230 S₂I 5 L 45
JUSTINIANUS Imperator
Corpus iuris civilis. Digestum novum. Venetiis, Baptista de Tortis, 1501.
Kötés: félbőr (szepességi kötés). Az 1. lapon: „*Joannis Henckel archidiaconi et canonici Waradiensis*”. A 306. lapon: „*Joanne Henckel*”.
- 231 S₂I 7 L 44
JUSTINIANUS Imperator
Corpus iuris civilis. Digestum vetus. Venetiis, Baptista de Tortis, 1502.

Kötés: részleges, sérült fatáblás bőrkötés. Az 1. lapon: „*Iste libri Corpus iuris civilis empti sunt per me Joannem Henckel archidiaconum et canonicum Waradiensem Paduae A. D. 1508 florenis iiiij*”.

232 S₆I 4 L 31

JOHANNES DE IMMOLA

Liber Clementarium. Venetiis, Philipus Pincius, 1502.

Kötés: félbőr. Liber catenatus. A gerincen olvashatatlan lócsei címke.

233 R₆I 3 L 38; N 45

JOHANNES DE SANCTO GEORGIO

Commentaria super Decretorum. Lugduni, Johannes Cleyn, 1511.

Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. Liber catenatus. A gerincen lócsei címke: „*N 45*”.

234 R₆III 14 L 188

KECKERMANNUS, BARTHOLOMAEUS

Systema logicae cum doctrina Aristotelis. Hanoviae, Gulielmus Antonius, 1611.

Kötés: bőr. A címlapon: „*Parochiae Leutschoviensis*”.

235 S₆III 3

LUTHER, MARTIN

Das erste Theil des alten Testamentes. Strasbourg, Balthasar Beck, 1543.

Benzing/Claus 3443.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés, a könyv bepréselt címével. A gerincen lócsei címke foszlánya. Az első táblán: „*Georgij Molitore*”.

236 XIII 85

LUTHER, MARTIN

Enchiridion piarum precatationum. Wittenbergae, Hans Lufft, 1543.

Benzing/Claus 1316.

Kötés: fehér fatáblás bőrkötés, bepréselt 1544-es évszámmal.
Az első táblán: „*Georgij Molitore*”.

237 S₆III 11 N 265
LUTHER, MARTIN

Opusculae. Wittenbergae, Hans Luft, 1530.

Kötés: félbőr. A fához erősített kapcsok megmaradtak. A gerincen lőcsei címke: „N 265”. Az 1. lapon: „*Georgij Molitore*”.

238 R₆III 4
MELANCHTHON, PHILIPPUS

In Evangelia. Francofurti, Christian Egenolphus, 1552.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés, 1557-es (?) évszámmal. Volt lőcsei címkéje. A címlapon: „*Georgij Molitore*”.

239 R₆II 7 N 250
MUSCULUS, WOLFGANG

Commentariorum in Evangelistam Joannem. Basileae, Johannes Hervagius, 1547.

VD 16 M 7273

Kötés: bőr. A gerincen lőcsei címke: „N 250”. Az első táblán: „*Georgij Molitore sum emptus*”.

240 S₆III 10 N 264
OECOLAMPADIUS, JOHANNES

In Jesaiam prophetam Hypomnematon. Libri VI. Basileae, A. Cratander, 1525.

VD 16 B 3757

Kötés: fehér fatáblás bőrkötés. A kapcsok megmaradtak. A gerincen lőcsei címke; „N 264”. A címlapon: „*Georgij Molitore sum*”.

241 XIII 64 N 205
PELBARTUS DE TEMESVAR

Sermones Pomerii de tempore. Hagenau, Henricus Gran, imp. Johannis Rynman, 1501.

OSzK P 231; RMK III. 94.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). A kapcsok megmaradtak. Liber catenatus A gerincen lőcsei címke: „N 205”. Az 1. előzéklapon: „Hospitali Ecclesie Leutschoviense Sancti Jacobi”. A címdalton: „Ex bonis domini lectores Scepusiis Crystophoris de Zemerchen certum Jacobi assignatus ... 1518”.

242 XIV 60 N 204
PELBARTUS DE TEMESVAR

Sermones de tempore de sanctis. Hagenau, Henricus Gran, imp. Johannes Rynman, 1501.

OSzK P 215; RMK III. 92.

Kötés: bőr. A gerincen lőcsei címke: „N 204”. Bejegyzések: „Biblioteca Ecclesie Leutschoviensis”, „Parochia Leutschoviensis”.

243 R₆III 2
POMERANUS BUGENHAGEN, JOHANNES

Annotationes in epistolas Pauli. Basileae, Adamus Petri, 1524.

VD 16 B 9232

Kötés: barna fatáblás bőrkötés, a kapcsok megmaradtak. A gerincen olvashatatlan lőcsei címke foszlánya. A címlapon: „Georgij Molitore”.

244 X₃VII 13 L 139
PORTA, SANTIUS DE

Opus concionatorium totius anni. Hagenaviae, Henricus Gran, imp. Johannes Rynman, 1514.

VD 16 S 1649

Kötés: fatáblás bőrkötés.

Bejegyzések: „Ex libris Martini Szolcsany”, „Ex libris Ad Modum Reverendi domini canonici in alma Ecclesia Capituli Scepusiensis”.

245 R₆II 5 N 281
RUBRICA

[Rubrica Basiliensis ecclesiae sive] Rubricae omnes Caesarei et pontificii iuris. Basileae, Thomas Wolphius, 1529.

VD 16 R 3412

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). A kapcsok és a sarokpántok megmaradtak. A gerincen lőcsei címke: „*Rubrica ecclesiae Leutschoviensis*”, „*N 281*”.

246

R₆II 10

N 259; L 121

RUPERTUS TUITIENSIS

Opera. Coloniae, Franz Birckman (?), 1527.

VD 16 R 3793 (1526!)

Kötés: fehér fatáblás bőrkötés, kapcsokkal. A gerincen lőcsei címke: „*N 259*”. A címlapon: „*Georgi Molneri*”.

247

R₆I 4

L 26

SANDEUS, FELINUS

Commentaria super quinto Decretalium. Mediolani, Leonardus Pachel, 1504.

Kötés: félbőr (szepességi kötés). Liber catenatus. A lőcsei címkét a bőrrrel együtt letépték.

248

R₆III 6a

SARCERIUS, ERASMUS

[Evangelia et epistolae.] Annuarum conciorum a Dominica Trinitatis ad Adventum Domine. Tomus secundus. Francofurti, Christian Egenolphus, 1541.

VD 16 E 4405

Kötés: bőr, kapcsokkal, mintha megégett volna. A címlapon: „*Georgij Molitore*”.

249

R₆III 6b

SARCERIUS, ERASMUS

[Evangelia et epistolae.] Annuarum conciorum ... Rhetorica dispositione conscriptus. Francofurti, Christian Egenolphus, 1541.

VD 16 E 4405

Kötés: bőr, kapcsokkal, mintha megégett volna. A gerincen lőcsei címke olvashatatlan foszlánya. A címlapon: „*Georgij Molitore sum*”.

250

R₆III 5

SARCERIUS, ERASMUS

Epistolares Pauli ad Galatas et Ephesos. Francofurti, Christian Egenolphus, 1542.

VD 16 S 1714

Kötés: barna fatáblás bőrkötés. A sarokvasak megmaradtak. A lócsei címke nem maradt meg. A címlapon: „*Georgij Molitoresum*”.

251

S₆III 5

SARCERIUS, ERASMUS

[Evangelia et epistolae.] Zwo Predigten über das Evangelium Mattheae. Leipzig, imp. Rolf Günter, durch Jacobum Berwalt, 1552.

VD 16 E 4472(?)

Kötés: barna fatáblás bőrkötés, a sarokvasak megmaradtak. A lócsei címke nem maradt meg. A címlapon: „*Georgij Molnerij*”.

252

S₆III 9

TESTAMENTUM NOVUM

Pars secunda. Das ander Teil des Neuen Testaments. Wittenberg, Michael Lothar (?), 1565.

VD 16 B 4312

Kötés: fehér fatáblás bőrkötés, fémkapcsokkal. A gerincen lócsei címke olvashatatlan foszlánya.

253

Y₃VII 11

L 86

THOMAS DE AQUINO

Prima et secunda pars Summae sacrae theologiae ... Venetiis, Philippus Pincius, 1509.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés. A lócsei címkét letépték.

254

Y₃VII 12

L 88

THOMAS DE AQUINO

Secunda secundae et tertia pars ... ordinis predicatorum. Venetiis, Bonetus Locatellus, 1506.

Kötés: fatáblás bőrkötés, a fémkapcsok megmaradtak. A lőcsei címkét letépték.

255 S₆I 2 L 21
TUDESCHIS, NICOLAUS DE

Super prima secundi Decretalium. Venetiis, Baptista de Tortis, 1504.

Kötés: félbőr (szepességi kötés).

A gerincen lőcsei címke olvashatatlan foszlánya. A címlapon: „*Joannis Henckel archidiaconi et canonici Waradiensis*”. A 211. lapon: „*Joannis Henckel*”.

256 S₆I 3 L 22
TUDESCHIS, NICOLAUS DE

Super secunda secundae ... Decretalium. Venetiis. Baptista de Tortis, 1502.

Kötés: barna fatáblás bőrkötés (szepességi kötés). Liber catenatus. Az 1. lapon: „*Joannis Henckel Archidiaconi et canonici Waradiensis*”. A 140. lapon: „*Joannis Henckel*”.

257 Y₂I 32 L 23
TUDESCHIS, NICOLAUS DE

Super tertio Decretalium. Venetiis, Baptista de Tortis, 1504.

Kötés: félbőr. Liber catenatus. Lőcsei címke olvashatatlan foszlánya. A 2. lapon: „*Joannis Henckel archidiaconi et canonici Waradiensis*”.

258 R₆I 11 L 24
TUDESCHIS, NICOLAUS DE

Super quarto et quinto Decretalium. Venetiis, Baptista de Tortis, 1504.

Kötés: félbőr. Liber catenatus. Bejegyzés: „*Joannis Henckel archidiaconi et canonici Waradiensis*”. A 143. lapon: „*Joannis Henckel*”.

VOCABULARIUS

Vocabularius iuris utriusque. Hagenaviae, Henricus Gran, 1513.

VD 16 V 2017

Kötés: fehér félbőr, kapcsolokkal. A lőcsei címke olvashatatlan.

260

S₆I 6

L 32; N 36

ZABARELLA, FRANCISCUS

Lectura super Clementinas. Lugdunii, Johannes de Gradibus, Nicolaus de Bene, 1511.

Kötés: félbőr. A gerincen lőcsei címke: „N 36”. Az 1. lapon:
„Iste liber emptus est per me Joannem Henckel plebani Leutschoviensi et canonici ... A. D. 1514”.

261

R₆I 6

L 16

ZABARELLA, FRANCISCUS

Super primo Decretalium. Venetiis, Andreas Torresanus, 1502.

Kötés: félbőr, a kapcsolok közvetlenül a fához vannak erősítve.
 Liber catenatus. A gerincen lőcsei címke olvashatatlan foszlánya.

262

R₆I 7

L 39

ZABARELLA, FRANCISCUS

Super secundo et tertio Decretalium. Venetiis, Andreas Torresanus, 1502.

Kötés: félbőr. A gerincen lőcsei címke foszlánya címmel, de olvashatatlan számmal. Liber catenatus.

263

R₆I 8

L 36

ZABARELLA, FRANCISCUS

Super quarto et quinto Decretalium. Venetiis, Andreas Torresanus, Simon de Luere, 1502.

Kötés: félbőr, a fára erősített kapcsolokkal. Liber catenatus. A gerincen olvashatatlan lőcsei címke.

**A Budapesten és Szlovákiában
őrzött szepességi eredetű
kéziratok és ősnymotatványok jegyzéke**

264

BREVIARIUM

Breviarium.

Papír, XV. sz., 430 lap, 18,4 x 13,5 cm. Bejegyzés: „*Ascensionis domini 1500 obiit dominus Hermolaus predicator in Leubicz de foro caseorum hora fere septima circa ocasum. Et alijs diuersis libris legauit pro eadem ecclesia virginis gloriose in dicta Leubicz*”.

Bartoniek 399.

265

DOMINICUS DE CAPRANICA

Sanctus Bernardus, Sanctus Hieronymus, Johannes Roznawiensis, Thomas Ebendorfer de Haselbach, Heinricus de Odendorp.

Papír, XV. sz., 402 lap, 16,4 x 11 cm. Bőrkötés. Írnok: Johannes Gerardi de Aranyas. Bejegyzések: „*Johannes Gerardi*”, „*Johannes plebanus Gilnitzensis*”, „*Christophor plebanus de Leibitz, in Monte divi Georgii*”.

Mezey 73.

266

HUGO RIPELIN DE ARGENTINA

Sanctus Thomas Aquinatis, Sanctus Gregorius, Sanctus Hieronymus, Sanctus Johannes Chrysostomus.

Papír, 1470, 474 lap, 31 x 21 cm. Bejegyzés: „*Volumen domini Johannis de Kezsmargt plebani in Menhartzdorff ...*”.

Mezey 75.

267

JOHANNES MILICIUS

Defensor Locociagensis, Sanctus Augustinus, Hugo a Sancto Victore, Sanctus Anselmus.

Papír, XV. sz., 488 lap, 31,5 x 22,6 cm. Bejegyzés: „*Johannes plebanus in Leibitz in Terra Scep.*”

Mezey 50.

268

THOMAS DE CANTIMPRATO

Sermones et notae variae.

Papír, XV. sz., 438 lap, 21,5 x 15 cm. Írnok: Bartholomaeus de Monstriberg plebanus de Villa Latina (Szepesolaszi). Bejegyzés: „*Liber domini Bartholomaei plebani in Villa Latina*” (1454).

Mezey 65 (1).

269

AUGUSTINUS, AURELIUS SANCTUS

De Trinitate libri XV. Basileae, Johannes de Amerbach, 1489. Hain 2037.

Kötés: sötétbarna bőr. Bejegyzés: „*Liber magistri Caspari Polirer capellanj Lewtschoviensis, viri et literati et magni praedicatorum, assignatus in hunc locum per dominum Melchiorem Polirer ita eut su filius suus Ladislaus eo uti velit ...*”. - „*Ex libris Ecclesie catholice Igloviensis*”.

Horváth 326.

270

BONAVENTURA, SANCTUS

Perlustratio in IV libros sententiarum. Norimbergae, Antonius Koberger, (cca. 1491) Hain 3540.

Bejegyzések: 1. kötet: „*Bartholomaei de Monte Georgi sum*”, „*Iste partes Sancti Bonaventurae empte sunt per me Joannem Henckel ab ... domini Bartholomaei artium baccalaurei plebani quondam in Villa Latina ...*”. 2. kötet: „*Liber domini Bartholomaei de Monte sancti Georgii in (Olaszi) plebani*”. - „*Joannis Henckel plebani Leutschoviensis*”.

Horváth 652.

271

THOMAS DE AQUINO

Secunda secundae. (Basileae, s. a. Bernardus Richel). Hain 1456.

Kötés: bőr. A gerincről a (lőcsei ?) címkét letépték. Bejegyzés:
„*Ecclesie sancti Jacobi in Lewtscha*”.

Horváth 614.

272

ANTONINUS FLORENTINUS

Summa theologica. Pars III. Spira, Petrus Drach, 1487-1488.

HC 1247; GW 2190.

Kötés: bőr. „*Liber fraternitatis 24 plebanorum*”

Kotvan 73, IV.

**ELENCHUS LIBRORUM QUI IN BIBLIOTECA ECCLESIAE
LEUTSCHOWIENSIS SANCTI JACOBI REPERIUNTUR**

(A mi katalógusunkban a sorszámot L betűvel jelöljük)

Super Pulpitum sub Litera A

			Mai jelzet
1)	1. Bartolus de Saxo ferrato Super prima ff. veteris. Impressus	Venetiis 1492	XII 1
2)	2. Bartolus super secunda ff. veteris cum postillis de Immola	Venetiis 1492	X 6
3)	3. Bartolus super prima Infortiati cum postillis Ejusdem	Venetiis 1492	XI 8
4)	4. Bartolus super secunda Infortiati cum additionibus Ejusdem	Venetiis 1492	VIII 40
5)	5. Bartolus super prima ff. novi	(Venetiis 1493)	XI 6
6)	6. Bartolus super secunda ff. novi cum postillis de Immola	Venetiis 1493	IX 5

Sub Littera B

7)	1. Bartolus super prima codicis cum Additionibus Immolae	Venetiis 1492	X 5
8)	2. Tabula Angeli Aretini super Institutis	Lugdunii 1510	R ₆ I 1
9)	3. Practica Legum Petri de Ferrariis	Mediolani 1507	
10)	4. Repertorium Iuris Baldi Margarita nova dictum	Venetiis 1499	XI 7
11)	5. Repertorium Iuris ab aliis Opus Aureum dictum	Trididni 1510	R ₆ I 10
12)	6. Consilia et Allegationes Ludovici Pontani de Roma	Venetiis 1518(?)	X 3
13)	7. Consiliorum secunda Volumina Nicolai de Tudeschis	Venetiis 1491	VI 5

Sub Littera C

14)	1. Apparatus Decretalium Innocentii IV	Venetiis	1495	X7
15)	2. Commentariorum partes duae super Decretales d. Baldi	Papiae	1504	R ₆ I 2
16)	3. Francisci de Zabarellis super primum Decretalium	Venetiis	1502	R ₆ I 6
17)	4. Iacobi de Alvarotis Interpretatio in Librum Feudorum	Papiae	1498	
18)	5. Repertorium Calderini super Divinum et Humanum Ius		1477	R I 78

Sub Littera D

19)	1. Nicolai de Fudisco pars prima et secunda super librum primo Decretalium	Venetiis	1504	
20)	2. Decretales cum Summariis Hyeronimi Clarii	Venetiis	1504	S ₆ I 8
21)	3. Nicolai de Fudisco super prima parte libri secundi Decretalium	Venetiis	1504	S ₆ I 2
22)	4. Abbas super secunda secundi et secundi tertia	Venetiis	1502	S ₆ I 3
23)	5. Abbas super tertio Decretalium	Venetiis	1504	Y ₂ I 32
24)	6. Ejusdem super quarto et quinto Decretalium	Venetiis	1504	R ₆ I 11

Sub Littera E

25)	1. Commentarius super libro quarto Deretalium Ioannis de Sancto Georgio	Papiae	1490	X 8
26)	2. Felini Sandei de Excepitonibus et Praescriptionibus	Mediolani	1504	R ₆ I 4
27)	3. Felini Sandei super primo Decretalium et aliis Titulis	Mediolani	1499	IX 3
28)	4. Opus Aurae Novellae Ioannis Andreae super sexto Decretalium	Venetiis	1499	
29)	5. Lectura Petri de Ancharano super sexto Decretalium	Venetiis	1483	X 4
30)	6. Prima et secunda Pars super libro sexto Decretalium Geminiani	Venetiis	1502	S ₆ I 1

Sub Littera F

31)	1. Opus Ioannis Immola in Clementinam Impressus	Venetiis	1502	S ₆ I 4
32)	2. Commentarii Francisci Zabarellae in Clementinam	Lugduni	1511	S ₆ I 6
33)	3. Super Titulos Decretalium Gregorii IX Volumen	Venetiis	1487	
34)	4. Speculum Iuridicum Guilelmi Duranti	Mediolani	1509	R ₆ I 9
35)	5. Liber sextus Decretalium Bonifacii Papae	Venetiis	1505	

B. Haec columnina omnia super 6 pulpita sunt Canonistica item illa, quae sequuntur

36)	Cardinalis Zabarellae super quarto et quinto Decretalium	Venetiis	1505	R ₆ I 8
37)	Repertorium Corseti super opera Abbatis	Venetiis	1499	XI 5
38)	Antonii de Sancto Georgio Commentarius in libros Decretalium	Lugduni	1511	R ₆ I 3
39)	Zabarella super secundo et tertio Decretalium	Venetiis	1502	R ₆ I 7
40)	Repertorii Aurei Ioannis Bertachini pars prima ab A usque ad F			
41)	Ejusdem Pars secunda a G usque ad O			
42)	Ejusdem Pars tertia a P. usque ad finem		1499	
43)	Consilia et Allegationes, Nicolai de Tudeschis	Ferrariae	1476	
44)	Iustiniani Imperatoris Digestorum Veterum seu Pandectarum libri 24	Venetiis	1502	S ₆ I 7
45)	Iustiniani Imperatoris Digestorum Novorum a libro 39no usque ad 50	Venetiis	1501	S ₆ I 5
46)	Iustiniani Imperatoris codicis libri 8 cum glossa marginali	Venetiis	1496	XII 2
47)	Ejusdem Infortiati a libro 24to usque ad 38vum	Venetiis	1496	IX 4
48)	Rosarium Quidonis super librum Decretorum	[Argentorati	1473]	V 6
49)	Qvaestiones super Regulas Iuris	Venetiis	1477	

50) Decretum Gratiani cum glossis marginalibus	Venetiis	1477	S ₆ I 10
51) Item Decretum Gratiani suis cum rubricis	Moguntiae	1492	
52) De Subsidio Charitativo et Decima Beneficiorum	Moguntiae	1489	V 53
53) Liber sextus Decretalium Bonifacii VIII	Norimbergae	1486	VI 30
54) Iustiniani Imperatoris Iuris Imperialis Statuta	Norimbergae	1487	VIII 31
55) Summa Supplementi Iuris		1444	
56) Formulare Advocatorum Curiae Romanae et Hagenaviae Parlamenti Regii		1505	S ₆ III 2
57) Casus Longi Bernardi super 5 libros Decretalium	Argentinae	1484	V 32
58) Liber sextus Decretalium Bonifacii cum Clementinis	Norimbergae	1482	VIII 32
59) Bonifacii VIII Decretalium Pars ultima			VIII 32
60) Decretum Gratiani cum apparatu Bartholdi	Basileae	1481	V 8
61) Decretum Gregorii Magni cum glossa marginali Moneliana		1481	
62) Item Decretum Ejusdem cum glossa Bernardina	Basileae	1482	V 9
63) Liber 6 Decretalium Bonifacii Papae			XI 9
64) Decretum Gregorii cum apparatu Bernardi et Clarii	Norimbergae	1493	VI 26
65) Instituta Bernardi cum Novellis et Extravagantibus	Venetiis	1494	XI 4
66) Liber 4tus Decretalium Iacobi Zachariae M. S.		1433	R I 38
67) Liber sextus Decretalium Bonifacii cum Extravagantibus	Venetiis	1505	S ₆ I 9
68) Ioannis Calderini et Casparis ejus Filii Consilia super Decreta	Mediolani	1496	

Theologi

69) Alexandri de Ales Summarum Theologicarum liber primus		1482	VIII 39a
70) Ejusdem liber secundus		1481	VIII 39b
71) Ejusdem liber tertius		1482	VIII 39c

72) Ejusdem liber quartus		1482	VIII 39d
73) Opus Theologicum Domini Thomae de Virtutibus et Vitiis			
74) De Casibus Constientiae opus Astexani		1479	VIII 18
75) Opus Theologicum Pantheologia dictum Reinerii de Pisis			V 2a
76) Item Ejus Pantheologie	Norimbergae	1474	V 2b
77) Item Ejusdem Pantheologiae pars prima		1330	
78) Item Ejusdem pars secunda			
79) Theologia Naturalis Rejmundi de Sabaudia	Argentinae	1496	V 77
80) Qvaestiones Sancti Thomae Aqvinatis			R II 30
81) Qvaestiones de qvodbibeto Divi Thomae	Ulmae	1475	V 122
82) Summa Angelica de Casibus Conscientiae Ang. de Clavasio	Norimbergae	1480	VIII 53
83) Thomae de Argentina super qvatuor libros Sententiarum	Argentinae	1480	
84) Sancti Thomae Aqvinatis Secunda Secundae			
85) Liber Sententiarum cum Conclusionibus Sancti Thomae Aqvinatis	Basileae	1480	
86) Prima pars Summae Theologiae Sancti Thomae	Venetiis	1509	Y ₃ VII 11
87) Liber tertius et qvartus Sententiarum Thomae de Argentina	Argentinae	1490	
88) Secunda Secundae Sancti Thomae Aqvinatis	Venetiis	1505	Y ₃ VII 12
89) Textus Magistri Sententiarum cum Conclusionibus	Venetiis	1506	R ₄ II 1
90) De Plancta Ecclesiae Fratris Alvari Pelagii	Ulmae	1474	X 1
91) Liber Qvartus Sententiarum Authoris Ignoti			
92) Primus et secundus Sententiarum Authoris Duns-Scoti	[Venetiis	1506]	X ₃ VII 5
93) Liber tertius et quartus Sententiarum Duns Scoti	[Venetiis	1506]	X ₃ VII 6
94) Liber quartus Sententiarum Petri Lombardi	Basileae	1513	
95) Prima pars Summae Alberti Magni de Mirabili Sententia Dei	[Basileae	1507]	X ₃ VII 8
96) Prima pars Summae Antonini Arci Episcopi Florentini	Spirae	1487	V 123a
97) Secunda pars Summae Antonini	Spirae	1487	V 123b

98) Summa Alberti Magni de Eucharistiae Sacramento	Ulmae	1474	IV 26
99) Tertia pars Summae Antonini	Spirae	1488	V 123c
100) Item Eadem Tertia pars Summae Antoninianae	Norimbergae	1487	V 12b
101) Quarta pars Summae Antonini	Norimbergae	1487	V 12c
102) Prima pars Summae Antonini cum Indice generali	Norimbergae	1486	V 12a
103) Libri Quatuor Sententiarum M. Petri Lombardi	Norimbergae	1481	E ₅ III 10
104) Bonaventura in librum tertium Sententiarum	[Norimbergae	1493]	V 30c
105) Tabula seu Index in libros Sententiarum Bonaventurae	[Norimbergae	1493]	V 30e
106) Bonaventura in librum primum Sententiarum	[Norimbergae	1493]	V 30a
107) Bonaventura in librum secundum Sententiarum	[Norimbergae	1493]	V 30b
108) Bonaventura super Eundem librum secundum Sententiarum			
109) Bonaventura super librum quartum Sententiarum	[Norimbergae	1493]	V 30d
110) Bonaventura super librum quartum Sententiarum			
111) Tractatus Polemicus de Sacramento Eucharistiae Henrici Institoris	Norimbergae	1495	
112) Summae de Ecclesia Domini Ioannis Turrecrematae	Lugduni	1496	VI 36
113) Theologiae veritatis Compendium			R II 44

Scripturistae et Sancti Patres ac Alii Morales

114) Nicolai de Lira Postillae in Salomon et Prophetas			V 115a-c
115) Quadragesimale Sermonum Michaelis Megalensis	Venetii	1487	

116) Ioannis Gerson de Imitatione Christi libri quatuor	Augustae	1488	
117) Quadragesimale Fratris Ioannis Gritz	Norimbergae	1479	VI 10
118) Opus Quadragesimale Roberti de Licio	Basileae	1475	
119) Expositiones Morales in librum Fob. Sancti Gregorii Papae	Basileae	1503	
120) Prima pars Sermonum Rosarium dictum de Bustis	Hagenaviae	[1503]	X ₃ VII 10
121) Ruperti Abbatis in Scripturam Sacram Commentarium	[Coloniae]	1527	R ₆ II 10
122) Thesaurus Novus seu Sermones quadragesimales	[Argentinae]	1485	IV 12
123) Operum Sancti Ambrosii pars tertia	Basileae	1492	VIII 50c
124) Legenda Sanctorum Iacobi Iannensis	Norimbergae	1478	VIII 38
125) Item Eadem Legenda Ejusdem			R I 76
126) Georgii Vicelii Homiliae in Evangelias et Epistolas			R I 88
127) Sermones de Tempore et Sanctis Bonaventurae		1481	
128) Operum Sancti Ambrosii pars secunda			VIII 50b
129) Septem Conciones Germanicae Ioannis Geiler		1514	
130) Tertia pars operum Ioannis Gerson	[Argentorati]	1514]	X ₃ VII 7
131) Biblia Antiqua a Cap. sexto Levit usque ad Acta Apostolorum			
132) Item pars Bibliorum Editionis Antiquissimae			
133) Iacobi Nimphelingi Liber de Integratione vitae			
134) Rabanus De Institutione Clericorum	Forae	1505	
135) Manuale Curatorum Anonymi		1506	
136) Mariale Bernardini de Bustis Ordinis Sancti Francisci	Norimbergae	1503	Y ₃ VII 14
137) Mariale alterum Bernardini de Bustis	Argentinae	1496	V 58
138) Pars tertia operum Hugonis			Z ₂ I 21
139) Opus Concionatorium Venerabilis Sancii de Porta	Hagenaviae	1514	X ₃ VII 13
140) Quadragesimale duplex Petri de Opel			R II 103
141) Opus Sancti Hieronimi vitas Patrum continens	[Argentorati]	1483	IV 19

142) Liber Sermonum Thesaurus novus dictus	[Argentinae	1483]	V 80
143) Augustinus De Civitate Dei	Venetiis	1481	
144) Quadragesimale Michaelis de Mediolano	Francofurti	1477	
145) Aliud quadragesimale Ejusdem de septem Peccatis Capitalibus		1477	
146) Liber Belial dictus de Peccatorum Consolatione Aversae	[Argentinae]	1484	V 31
147) Quarta pars operum Ioannis de Gerson	[Argentorati	1514]	X ₃ VII 9
148) Operum Sancti Ambrosii partes tres	Basileae		VIII 50a-c
149) Hortulus Reginae Sermones de Sanctis Authoris Mefertis	Basileae	[1487]	VIII 54
150) Augustinus De Trinitate et Civitate Dei		1489	
151) Quinquaginta id est Commentarius in Psalmos Sancti Augustini	Venetiis	1493	V 110
152) Ioannes Cassianus de Vitiis et Collationibus P. G.	Basileae	1497	VII 6
153) Secunda pars Rosarii Sermones Bernardini de Bustis	Hagenaviae	1503	X ₃ VII 11
154) Opera omnia Sancti Bernardini	[Parisiis	1513]	S ₆ II 1
155) Biblia Germanica Vetustissima a Proverbibus Salamonis usque ad Finem Novi Testamentis	Argentinae	1502	
156) Boetius de Consolatione Philosophiae latino germanico		1504	
157) Epistolae Domini Gregorii Papae		1514	
158) Secunda pars operum Ioannis Gerson	Argentorati	1473	
159) Eusebius Pamphilius de Evangelica Praeparatione		1530	X3 VII 4
160) Opera Cypriani Episcopi Martyris	Basileae	1483	
161) Sacrae Missae Expositio	Lipsiae	1502	S ₆ III 7
162) Sermones Epistolares Bertrandi de Sacro Sancto	Argentinae	1502	
163) Mamotrectus in Scripturam Sacram			
164) Sermones de tempore et Sanctis Ioannis Nieder			
165) Vitae Beati Brunonis			R VI 80
166) Codex Biblicus cum Postillis Liranis a Genese usque ad Paradisem	[Norimbergae	1481]	V 13

167)	Item ab Esdra usque ad Ecclesiasticum		
168)	Dionisii Carthusiani Ennarationes in 4. Evangelis	Coloniae	1533
169)	Glossa ordinaria in aliquas Epistolas Domini Pauli		R I 52
170)	Vita Christi Secundum 4. Evangelium Lutholphi de Saxonia	Norimbergae	1495
171)	Vitae Patrum Sancti Hieronimi	Ulmae	[1480] IV 29

**Philosophi, Medici, Rhetores,
Poetae et Grammatici cum Historicis**

172)	Speculum Historiale Vincentii Belvacensis	Norimbergae	1484	X 2
173)	Aristotelis Stagiritae Peripateticorum Principis opera omnia			
174)	Prisciani Grammatici de octo Partibus Orationis	Venetiis	1492	V 22
175)	Liber Quaestionum super 12. Libros Metaphysici Dominici Flandri	Venetiis	1499	
176)	Ioannis Versoris opera Physica			
177)	Opus Historicum Valerii Maximi	Venetiis	1487	VIII 59
178)	Commentaria in Isagogas Porphirii	Coloniae	1494	
179)	Quaestiones Duns Scoti in Metaphysica Aristotelis	Venetiis	1499	
180)	Nicolai Borbellii Logica ad Mentem Doctoris Duns Scoti	Basileae	1494	IV 43
181)	Vitae Virorum Illustrium ex Plutarcho	Venetiis	1478	VI 8
182)	Historia Scholastica Petri Comestoriis	[Basileae	1486]	V 87
183)	Isidori Iunioris Liber Ethymologiarum	[Augustae]	1472	IV 6
184)	Francisci Titlman Dialectica	Antverpiae	1561	R ₆ III 13
185)	Livii Fenestellae de Rebus Romanorum	Basileae	1523	
186)	Epigrammata Martialis			
187)	Iacobi Zabarellae de Rebus Naturalibus	Frankofurti	1607	
188)	Bartolomaei Kekerman Scientia Metaphysicii	Hanoviae	1611	R ₆ III 14
189)	Iacobi Zabarellae Opera Logica	Frankofurti	1608	

190) Collegii Conimbricensis S. J. Commentarii im Logica Aristotelis Tomi duo		1604	
191) Rudolphi Goelenii Institutionis Logicae Libri	Marpurgii	1601	
192) Libri duo Aristotelis cum Expositione Egidii Romani			
193) Egidius Romanus de Regimine Principum			
194) Opera Aristotelis omnia	Venetiis	1496	VIII 2
195) Opera Ioanicii Theophili Hipocratis Gallieni		1491	
196) Petri de Abano Conciliator Differentiarum in Physica et Metaphysica	Venetiis	1696	
197) Fasciculus temporum Philippi Bergomensis	Argentinae	1484	
198) Catholicon seu Grammatica Ioannis de Ianua ordine Praedicatorum			
199) Ioannis Reichlin de Arte Cabalistica libri 3	Hagenaviae	1517	
200) Historia Lombardica Iacobi Iannensis	[Basileae	1474]	VIII 16
201) Opera Poetica Aeneae Sylvii M. S.			
202-206) Reperiuntur alia Manuscripta in Hasce Bibliotheca aut 105 magno Sane Labore et Industria Conscripta, omnia fere in Folio, ex quibus aliqua etiam in Pergameno elegantissime Scripta visuntur. Author horum vix inveniri potest, attamen quorum aliquatenus, innotuit, hic annectere placuit.			

Ex Manuscriptis

(A mi katalógusunkban a sorszámokat LM-mel jelöljük)

- 1) Sanctus Gregorius in Magno Volumine et Pargameno
- 2) Seminarium Veteris, ac Novae Legis de Mysterio
Sanctis Trinitatis, de Rerum Creatione, de Incarnatione
et Sacramentis in Pargameno
- 3) Passionale cum Sermonibus de Sanctis in Pargameno R II 105
- 4) Sermones Morales Vitam Hominis ad Perfectionem
Institutes in Pargameno
- 5) Liber primus Codicis de Summa Trinitate et Fide
Catholica, ut Nemo de Ea Publicae contendere audeat
in Pargameno
- 6) Catechismus Nicolai Schreiberdorff scriptus 1434 R I 142

7) Ius Canonicum Bartholomaei Brixiensis	R II 23
8) Vocabularius Praedicatoribus multum utilis	R III 47
9) Liber Benedicti Decretorum	R II 67
10) Concordantiae Novi et Veteris Testamenti	R II 89? R I 118 ?
11) Sanctus Thomas de Aquino Catecheticus	
12) Sermones de Beate Virgine	R II 26
13) Sermones de Sanctis	R II 153
14) Conciones in Dominicis Thomae Haselbach	R II 87-88
15) Filia Vin operi Salamonis adjurata	
16) Sanctus Richardus de Conscientia	
17) Liber Concionarius Ioannis Reich	R III 71
18) Sermones in Singula Festa per Annum	
19) Liber 24 Plebanorum Summa Iuris titulus	R I 86
20) Quaestiones breves super secundo et quarto Sententiarum scriptae et cum quibusdam Sermonibus de Tempore.	R I 93
21) Registrum super Concordantias Iurium	R II 22
22) Postylla Hyemalis	R II 85
23) Explanatio super Epistolas Pauli datas ad Corinthios	R II 72
24) Georgii Molnerii Liber Concionarius	R I 79
25) Sermones a Nativitate usque post Epiphaniam, simul et Quadragesimales.	R II 34
26) Summa rerum Theologicarum diversarum compilata per Ioannem de Késmark Sacrae Paginae Professore[m] quondam Plebanum Ollassiensem	R IX 56
27) Explanatio Psalterii	R II 38-39
28) Apparatus Magistri Vilhelmi, et caetera dubia Sacerdotibus Custodienda	
29) Antiquum Testamentum	
30) Sermones de Sanctis Postilla Guilhelmi	R II 29
31) Quaestiones super Sententiarum Librum	R II 48
32) Summa de Casibus Conscientiae Scripta Pragae 1388 per Conradum Neücking de Vinschenii	R II 31
33) Summa de Tractatus Fidei et Sancti Trinitate	R II 84
34) Glossa Ordinaria super Epistolas Pauli	
35) Explicatio Glossa super Psalmos scripta Anno 1386	R IX 55
36) Summa Inocentii de Casibus	R II 69
37) Explanatio Postillae Fratris Nicolai de Gorran super Mathaeum	R I 67

38) Pisanus ex Summa Confessorum compilatus ordine Alphabetico referens notitias	R II 43
39) Expositio Soliloquiorum Prophetarum	R I 116
40) Dicta M. Nicolai Gorani super Lucam	R I 63
41) Tractatus contra Husitas	R I 160
42) Explicatio Glossae ordinariae super omnes Epistolas Pauli	R I 75
43) Textus Sententiarum scriptus cum Conclusionibus	R I 71
44) Tractatus de Summa Trinitate et Fide Catholica descriptus per Michaellem Vogelfreii	R II 61
45) Passionale Sacro Sanctorum in magno volumine	R II 101
46) Novum Testamentum	R II 24
47) Hugo super Ioannem scriptus	R I 59
48) De Fide et Legibus Qvili Parisiensis	R I 70
49) Quaestiones explicatae Sententiarum Reverendi Magistri Henrici de Oytha Professori in Sacra Theologia Anno 1383	R I 37
50) Sermones Dominicales scripti pro parte Hyemali cum Tractatu super Symbolo Apostolorum 1460	R II 41
51) Liber Iuridicus Nicolai de Pota	
52) Quadagesimale pro Singulo die 2. Sermones	
53) Dantur et Breviaria antiqvissima in Pargameno	R III 75 (R II 102; R III 40; R II 149; R II 46)

Scripta octo: Qvinimo et Missale unum Gottico Typo expressum pariter
Admiratione dignum

Habentur et Libri Lutheranici 52 in diversis Locis impressi, inter quos Ipsius
Lutheri opera etiam aliqua cernuntur, pariter et Missale ipsorum Germanico
Typo antiqvum

Praetera Leguntur etiam in parietibus Bibliothecae quaedam
Notabilia, quae autem magno ex parte vel vetustate, vel incuria
Murariorum deleta sunt utpote.

Anno 1241 Murus Lapidia Refugii.

1245 Civitatis haec Regia construitur.

1298 Confraternitatis 24. Plebanorum Stabilitur.

1305 Claustrum Lapidis Refugii Carthusiensium.

- 1403 Per Comitem Palatinum haec Civitas visitatur.
 1415 Fridericus futurus Imperator in Austria moritur.
 1433 Hussitae Districtum Scepusiensem depopulantur.
 1436 Sigismundus Imperator Varadini tumulatur.
 1443 Terrae motus.
 1453 Axameth et Grinberg obseditur.
 1454 Bellum Regis Poloniae contra Protenos inchoatur.
 1458 Triumphus contra Turcas per Ioannem Capistranum et Vajvoda.
 Eodem Anno Rex Ladislaus Pragae moritur.
 1457 Matthias ex Captivitate Pragensi in Regem eligitur.
 1462 Haec Civitas circa Hospitale exurit.
 1464 Feria S magna Matthias in Regem coronatur.
 1471 Casimirus Rege Matthia ex hoc Regno repellitur.
 1474 Matthias primum ab hac Civitate egressus ad Liptoviam
 Komarovski expulit. Locustae in Vigilia S. Laurentii adveniunt.
 1484 Compana magna hic funditur.
 1485 Vienna capitur ... Sola totaliter eclipsatur. Haec Civitas haec
 circa claustrum magna in parte igne consumitur.

Electio Plebanorum Leutschoviensium

- Anno 1410 Hermannus Artium et Utriusq. Iuris Doctor. Institutor Corporis
 Christi.
 1416 Matthaesus.
 1423 Martinus hic domum Plebanatus ruinatam restauravit.
 1461 Thomas Lector hic post dies octo cessit. Eodem Caspar Förchtel
 A. A. L. L. Magister.
 1466 Servatius ex villa Menhardi adducitur.
 1497 Andreas ex nova villa huc introducitur.
 1507 Sebastianus Artium Liber Magister hic habitationes superiores
 Plebani competenter adornavit.
 1510 Iacobus ex Filka adoptatur.
 1513 Ioannes Henkel ex Archi Diaconatu, Canonicatu et Vicariatu
 Varadiensi postulatur.
 1696 Die 2da Iulii post meras Hungariae superatas rerum difficultates
 et revolutiones Primus et Clero in Plebanum hujus Sacrae

Regiaeque Civitatis Leutschoviensis electus ac confirmatus est Admodum Reverendus Dominus Stephanus Ladislaus Dyörffy ex Comitatu Soproniensi S. S. Theologiae Licentiatus Prothonotarius Apostolicus nec non Capellanus Caesareus qui Anno 1697 hanc Ecclesiam cum Sacristia dealbari et ad Normam Catholicorum renovari, nec non ullis Altaribus et Apparamentis exornari fecit Anno 1698. Ecclesiam Montis Beatae Virginis Mariae ex Fundamento reaedificavit, Capellulisque tribus in Honorem S. S. Stephani Ladislai Regum Hungariae, extra Ecclesiam vero S. Emerici Ducis et S. Donati Martiris auxit.

Eodem Anno die 14. Novembris intra horam 3 et 4tam pomeridianam intra Muros Civitatis inventae sunt Statuae miraculis B. V. Mariae et Nutricii Xti S. Josephi ac 3tium Angelorum et 2um Paſtorum sine Iesulo.

Pestis grassabatur sequentibus annis.

Anno 1453, 1466, 1482, 1496, 1510, 1600, 1622, 1645, 1654, 1664, 1679, 1710, 1739.

Tota haec Bibliotheca complectitur Libros una cum Manuscriptis 412.

A korabeli szerzők mutatója
(a számok a tételszámra utalnak)

- Aegidius Romanus 54
Albertus Magnus 193
Alexander de Villa Dei 56
Alexander VI., papa 35
Almansor 58
Ambrosiaster 103/a
Ambrosius de Valendorff 104
Anacletus 75
Ancharano, Petrus de 120
Andreae, Johannes vide Johannes
Andreae
Andreas de Broda 103
Angelus de Gambilionibus vide
Gambilionibus
Anselmus Laonensis 1
Anselmus, Sanctus 75, 267
Antoninus Florentinus 46, 165, 272
Antonios de Burgos 158
Aristoteles 101
Aristoteles (pseudo) 53
Arnestus, archiepiscopi pragensis 73
Augustinus, Aurelius Sanctus 53, 66,
71, 267, 269
Augustinus, Aurelius Sanctus
(pseudo) 75
Avicenna 58
Bacon, Rogerius vide Rogerius Ba-
con
Bakócz Tamás 35
Baldus de Ubaldis 194
Balthasar de Porta 185
Barbara, Beata 74
Bartholomaeus Brixiensis 2, 35
Bartholomaeus de Sancto Concordio
3, 100
Bartolus de Saxoferato 128
Benedictus Massiliensis 93, 95, 96
Bernardinus de Bustis vide Bustis,
Bernardinus de
Bernardus Claravallensis, Sanctus
195, 265
Bernardus de Parentinis 54
Bernardus Parmensis 14
Bernardus, Sanctus 103/a
Bernardus, Sanctus (pseudo) 34, 53,
69
Bertrandus de Turre 196
Bonaventura, Sanctus 270
Bonifacius VIII., papa 205
Brentius, Johannes 197
Bucerus, Martinus 198
Bugenhagen, Johannes 243
Bullingerus, Heinrichus 199
Burchardus 53
Bustis, Bernardinus de 200, 201,
202, 203
Butrio, Antonius de 204
Caesarius de Heisterbach 42, 68
Caldobrandinus de Cavalcantibus 56
Cicero, Marcus Tullis (pseudo) 65
Clemens V., papa 139, 140, 150
Conradus de Brundelsheim 47
Conradus de Halberstadt 12, 45
Conradus Waldhauser 64
Costerus, Franciscus 206
Cyprianus, Caecilius 207
Defensor Locociagensis 267
Denyse, Nicolaus 208
Dominicus de Capranica 265
Dominicus de Sancto-Geminiano 209

- Duns Scotus, Johannes vide Johannes Duns Scotus
- Dupuy, Franciscus vide Franciscus Dupuy
- Duranti, Guilelmus 213, 214
- Eadmerus Cantuariensis 72, 103/a
- Ebersdorfer, Thomas vide Thomas Ebersdorfer
- Erasmus (pseudo ?) 32
- Erasmus Roterodamus, Desiderius 215, 216, 217
- Ferrariis, Johannes Petrus de 218, 219
- Franciscus Dupuy 35
- Franciscus Hasselensis vide Hasselensis, Franciscus
- Fridericus Petrucius vide Petrucius de Senis
- Fulgentius Ruspensis 52
- Gambilionibus, Angelus de 221
- Gerardus de Solo-Cremonensis 58
- Gergely pápa vide Gregorius, papa
- Gerson, Johannes 222, 223
- Gessner, Conradus 224
- Grammarus de Casali, Petrus Andreas 190
- Gratianus 225
- Gregorius IX., papa 14, 266
- Gregorius Magnus 51, 104
- Guilelmus Alvernus 103/a, 104
- Guilelmus Britonus 45
- Guilelmus Peraldus 89, 104
- Guilelmus Redonensis 15, 43
- Guillermus Parisiensis 80
- Gyula pápa vide Julius, papa
- Haselbach, Thomas de vide Thomas Ebersdorfer
- Hasselensis, Franciscus 226
- Haymo Antissiodorensis 16, 59
- Heinricus de Odendorp 265
- Henricus Gorichem 227
- Henricus Heinbuche 17(?), 18, 19
- Henricus Totting de Oyta 20
- Hieronymus Clarius 228
- Hieronymus, Sanctus 265, 266
- Hildebertus Turonensis 75
- Hugo a Sancto Caro 22, 45, 48, 229
- Hugo a Sancto Victore 267
- Hugo de Prato Florido 92
- Hugo Ripelin de Argentina 47, 55, 75, 266
- Hugutius Pisanus 23
- Ince pápa vide Innocentius, papa
- Innocentius III. papa 53
- Jacobus de Voragine 24, 60, 61, 86
- Jacobus Philippus de Bergamo 182
- Jacobus Zocchis de Ferraria 25
- Johannes Andreae 51, 57, 142, 185
- Johannes Calderini 26, 27(?), 28, 64
- Johannes Chrysostomus 266
- Johannes de Anania 179
- Johannes de Immola 232
- Johannes de Kezsmark 29
- Johannes de Legn vide Legn, Johannes de
- Johannes de Sancto Georgio 233
- Johannes de Turrecremata vide Turrecremata
- Johannes Duns Scotus 211, 212
- Johannes Franciscus de Pavinis vide Pavinis, Johannes Franciscus de
- Johannes Milicius 50, 267
- Johannes Nider 74
- Johannes Pomeranus vide Pomeranus, Johannes
- Johannes Roznawiensis 265
- Julius II. papa 35

- Justinianus, Imperator 11, 100, 146,
147, 148, 221, 230, 231
- Juvenalis, Decimus Junius 30
- Keckermannus, Bartholomaeus 234
- Lanfrancus de Oriaco 218
- Laskai Osvát vide Osvaldus de Lasko
- Laurentius Victorinus vide Quintus
Fabius Laurentius Victorinus
- Legn, Johannes de 219
- Lucas de Bitonto 73
- Ludolphus de Saxonia 32
- Luther, Martin 235, 236, 237
- Marchesinus Johannes 33
- Marius Victorinus, Caius 65
- Martinus Polonus 26
- Matthaeus de Cracovia 50, 104
- Matthias de Legnica 68, 69, 70
- Melanchthon, Philippus 238
- Mugello, Dinus de 190
- Musculus, Wolfgang 210, 239
- Nicodemus 56
- Nicolaus Claraevallensis 69
- Nicolaus de Byard 49
- Nicolaus de Dinkelsbühl 37, 43, 51,
104
- Nicolaus de Tudeschis Panormitanus
41, 101, 218, 255, 256, 257, 258
- Nicolaus Denyse vide Denyse,
Nicolaus
- Nicolaus Gorranus 38, 39, 40
- Nicolaus(?) 58
- Oecolampadius, Johannes 240
- Orbán pápa vide Urbanus, papa
- Orbellis, Nicolaus de 168
- Osvaldus de Lasko 169
- Panormitanus, Nicolaus de Tudeschis
vide Nicolaus de Tudeschis
- Pavinis, Johannes Franciscus de 218,
219
- Pelbartus de Temesvar 241, 242
- Peraldus, Guilelmus vide Guilelmus
Peraldus
- Petrucius de Senis, Fridericus 179, 190
- Petrus Andreas Grammarus vide
Grammarus de Casali
- Petrus Cantor 55
- Petrus de Palude 62
- Petrus de Unzola 63
- Petrus Lombardus 37, 66, 97, 104,
109
- Petrus Meffret 52
- Philippus de Montecalerio 42
- Pomeranus, Johannes vide
Bugenhagen Johannes
- Porta, Santius de 244
- Quintus Fabius Laurentius Victorinus
65
- Raymundus de Penaforte 15, 43
- Renaldus de Novimago 190
- Rogierus Bacon 58
- Rolewinck, Wernerus 153, 172
- Roznawiensis, Johannes vide
Johannes Roznawiensis
- Rupertus Tuitiensis 246
- Sandeus, Felinus 247
- Sándor pápa vide Alexander, papa
- Santius de Porta vide Porta, Santius
de
- Sarcerius, Erasmus 248, 249, 250
- Seneca, Lucius Annaeus 75
- Sigismundus Senfftleben de
Podolinec 88
- Thomas Bakocz vide Bakócz Tamás
- Thomas Cantipratanus 42
- Thomas de Aquino 35, 70, 92, 93,
94, 95, 96, 116, 154, 189, 253,
254, 266, 271
- Thomas de Aquino (pseudo) 91

Thomas de Cantimprato 268	Urbanus Mellicensis 114
Thomas de Chabham 46	Urbanus, VI. papa 54
Thomas Ebendorfer de Haselbach 98, 99, 265	Vladislaus II., rex ungariae vide Ulászló II. magyar király
Tudeschis, Nicolaus de vide Nicolaus de Tudeschis	Wernerus Rolewinck vide Rolewinck, Wernerus
Turrecremata, Johannes de 185	Zabarella, Franciscus 188, 260, 260, 261, 262, 263
Ulászló II. magyar király 35	

Tulajdonosok névjegyzéke

Alantse, Leonard (Wien, Bécs) 163	Ecclesia omnium sanctorum in Budamer 10
Ambrosius (Valendorff, Szepesola- szi) 94, 104	Christophorus, plebanus de Leibitz (Leibic) 265
Augustinus (Meynhardsdorff, Mén- hárd) 103	Crewschin, Petrus (Lócse) 99
Augustinus de Bartpha (felkai plébá- nos) 96	Crystophorus de Zemerchen (Lócse) 241
Balassi Máté és Mihály (Lócse) 145, 182	Czipszer, Nicolaus 105
Bartholomaeus de Monte Georgi (ple- banus in Villa Latina) 268, 270	G. de Fossa 75
Bartholomeus (Lócse) 83	Georgius praedicator sclavorum 167
Bautler, Servacius (lócsei plébános) 9	Gerchardus, magister 11
Benedictus de Leubitz (Leibic) 162	Hemington filius magistri Gerchardi 11
Benedictus de Sancta Cruce (szepes- bélai plébános) 191	Henckel, Johannes (Lócse, Kassa, Nagyvárad) 28, 29, 35, 92, 118, 125, 126, 127, 128, 129, 130, 131, 132, 133, 134, 135, 146, 147, 148, 149, 158, 163, 173, 175, 179, 180, 185, 189, 190, 195, 196, 204, 205, 211, 211, 212, 213, 214, 218, 219, 221, 222, 223, 225, 227, 228, 230, 231, 255, 256, 257, 258, 260, 270
Benedictus Johannes de Wratislavia (kassai plébános) 2, 41, 101	Herbord, Peter (szepesiglói káplán) 1405 R II 72 1
Benedictus, Georgius 186	Hermolaus, praedicator in Leubicz (Leibic) 264
Bertoldsdorf plébános 98	
Bleisz, Valentin 24	
Bogner, Nicolaus (Lócse) 99	
Brotman, Johannes 110	
Budamér (Budimír)	

- Hüter, Martin (Lócse) 44
- Hylbrandus Laurentius de Wogendrossel (Merény) 144
- Johannes de Hymesd (Lócse) 32
- Johannes de Welfram 55
- Johannes Erwyn (olysói plébános) 64
- Johannes, plebanus Gilnitzensis 265
- Johannes, plebanus in Leibitz (Leibitz) 267
- Johannes, rector 94
- Johannis de Kezsmargt (Ménhárd) 266
- Kassa (Kaschau, Košice)
- Fratrum Cassoviae 151
- Ordo sancti Dominici 105
- Klein, Clement 217
- Kutkowiczius, Georgius (Szepesváralja) 31, 42
- Lewdeschith, Georgius (szepességi kanonok) 92, 185
- Lócse (Leutschau, Levoča)
- Altare sanctorum Nicolai et Katharine 51, 57, 68, 77, 82, 107, 114, 161
- Capella Sancti Georgii 18, 23, 32, 38, 47, 54, 82, 100, 103, 109
- Confraternitas XXIV plebanorum 1, 2, 3, 26, 27, 41, 43, 63, 96, 111, 113, 121, 150, 154, 156, 272
- Ecclesia (Parochia) Leutschoviensis 35, 126, 137, 150, 154, 156, 159, 169, 208, 234, 242
- Ecclesia hospitalis 24, 44, 50, 53, 93, 117, 136, 171, 172, 183, 241
- Ecclesia sanctae Elisabeth extra muros Lewtschouiae 89, 94, 98, 99, 104
- Ecclesia sancti Jacobi 22, 25, 45, 52, 62, 72, 75, 87, 97, 117, 120/a, 123, 124, 135, 153, 155, 162, 167, 170, 171, 177, 183, 200, 220, 229, 241
- Libraria in Lewtscha 22, 48, 216
- Martinus Epperiensis 168
- Molner, (Molitor, Moller) Georgius (Lócse) 76, 137, 140, 151, 164, 174, 176, 191, 196, 199, 201, 208, 215, 216, 224, 226, 235, 236, 237, 238, 239, 240, 243, 246, 248, 249, 250, 251
- Nothardus (Lócse) 47, 82
- Pechyensis, Damianus 14
- Pestius, Johannes 44
- Petrus de Opel 60, 86
- Petrus de Stolln (Stóla) 75
- Plebanus de Bertoldsdorf 98
- Pokhazi, Petrus 218
- Polirer, Casparus (Lócse) 62, 65, 80, 119, 119, 122, 126, 142, 143, 152, 157, 165, 166, 181, 269
- Polirer, Ladislaus (Lócse) 119, 269
- Polirer, Melchior (Lócse) 119, 269
- Reych, Johannes 78
- Rubner, Valentinus 98, 99
- Salamon, Johannes 226
- Scettn, Nicolaus 38
- Sebastianus 121, 167
- Senfftleben, Sigismundus (Podolin) 33, 88, 153
- Sommerfelt, Johannes 169, 179
- Stock, Johannes (Szepesváralja) 42
- Szepesigló (Spišská Nová Ves)
- Ecclesia Beatae Mariae Virginis in Villa Nova 15, 19
- Ecclesia Igloviensis 198, 269
- Szepesófalu (Spišská Stará Ves)

- Ecclesia Beatae Mariae Virginis in Antiqua Villa 94
 Szepesváralja (Spišské Podhradie)
 Ecclesia Capituli Scepusiensis (Szepesi Káptalan) 244
 Szolcsány, Martinus 244
 Thomas de Haselpach (Bertoldsdorf) 98
 Thomas de Sancti Georgij (Batizfalva) 164
 Thomas, baccalarius (Igló) 19, 64, 94
 Thurzó Zsigmond (Nagyvárad) 129, 130, 131, 132, 133, 179
 Ungel, Laurenczius 202, 203
 Valentinus de Bartpha 155, 177
 Waloch, Mathaeus (Leibic) 123, 150, 200
 Weydenaw, Thomas (Lócse) 15
 Yoseph 89
 Zilahy Stephan 226

Az írnokok (kódexmásolók) névmutatója

- Albertus Johannes de Brzeg (Lengyelország), XV. század 55
 Ambrosius Mock vide Mock, Ambrosius
 Benedictus de Bdynez, 1432–1433 43
 Blum de Othin, Stephanus (Szepes-
 edelény), 1431 51
 Borhardi, Johannes (Lócse), 1470 108
 Burger de Sommerfelt, Jacobus, 1453 42
 Caspar de Soldow (Szepes, Prága), 1383 20
 Caspar Lamprecht vide Lamprecht, Caspar
 Cegenfleisch, Johannes (Stóla), 1400 19
 Conrad Newkum de Windsheim, 1388 3
 Crisani de Iszla, Stanislaus (Krakkó), 1377 113
 Cristophorus Petschmessing vide Petschmessing, Cristophorus
 Georgius Haller vide Haller, Georgius
 Gerardi de Aranyas, Johannes, XV. század 265
 Haller, Georgius (Lengyelország), 1456 98
 Henckel, Johannes, XVI. század 28
 Jacobus Burger vide Burger, Jacobus
 Jambor Rozenawer, Johannes, XV. század 78
 Johannes Borhardi vide Borhardi, Johannes
 Johannes Cegenfleisch vide Cegenfleisch, Johannes
 Johannes de Lichtenwald, XV. század 54
 Johannes dictus Dalilo (Lócse), XV. század 104
 Johannes Gerardi vide Johannes Gerardi
 Johannes Jambor vide Jambor, Johannes
 Johannes Kos vide Kos, Johannes
 Johannes Lupi vide Lupi, Johannes

- Knol, Michael, 1473 26
 Kos de Suburbio, Johannes (Szepesváralja, Krakkó), 1432 51
 Lamprecht, Caspar (Késmárk), 1433 50
 Laurentius, notarius, 1380–1401 63
 Lupi de Aix, Johannes, 1433 25
 Mecznerius de Lubschicz, XV. század 56
 Michael de Erffordia, XIV–XV. század 13
 Michael Knol vide Knol, Michael
 Michael Vogelfrey vide Vogelfrey, Michael
 Michael Vogelfrey de Hoczenpolcz, XV. század 87, 95
 Mock, Ambrosius (Szepesolaszi), XV. század 9
 Nicolaus de Luczenkirgen, 1332 69
 Nicolaus de Schreybirdorff (Göbölfalva), 1434 110
 Nicolaus de Torda (Erdély), 1461 10
 Nicolaus Judicius de Theuczindorf (Poprád), 1386 39
 Paulus Benedicti (Szepes), 1357 31
 Petrus Crispus, XIV. század 73
 Petrus de Art, 1397 23
 Petrus de Opul (Opel), 1371–1397 60, 81
 Petrus Moravus de Thyczin, 1429 24
 Petrus notarius, XIV. század 40
 Petrus presbiterus, 1460 52
 Petschmessing, Cristophorus (Lócse, Krakkó), 1461 30
 Senfftleben, Sigismundus vide Sigismundus Senfftleben
 Sigismundus Senfftleben (Podolin, Lócse), 1513 88
 Stanislaus Crisani vide Crisani, Stanislaus
 Stephanus Blum vide Blum, Stephanus
 Vogilfrey de Hoczenplocz, XV. század 87

A nyomdahelyek és nyomdászok névmutatója

Antverpia (Antwerpen, Anvers)

Martini Nutii vidua, 1561 226, 226 coll. 1.

Christophorus Plantin, 1587 206

Argentina (Argentoratum, Strasbourg)

Balthasar Beck, 1543 235

Johannes Bruniger, 1510 208

Henricus Eggstein, 1470-1472 138

Martinus Flach, 1496 141, 183

Johannes Hervagius, 1527 198

Georgius Husner (Typographus Jordani), 1484 136

cca. 1500 137

1501 196 coll. 1.

1502 196

Johannes Knobloch, 1504 220 coll. 1.

1514 222, 223

Henricus Knoblochtzer, cca. 1483 142 coll. 1.

1484 160

Johannes Mentelin, 1473 135

Typ. „Vitas Patrum”, 1483 156, 177

1485 176

Typ. operis Henrici Ariminensis, XV. század 167

Georgius Husner, 1502 196

Augusta Vindelicorum (Augsburg)

Günther Zainer, 1472 159

Basilea (Basel)

Johannes Amerbach, cca. 1480 187

1486 171

1492 119

1497 144

1507 193

Aandreas Cratander, 1525 240

Johannes Frobenius, 1521 215, 216, 217

1530 207

Michael Furter, 1494 168, 168 coll. 1.

- Johannes Hervagius, 1545 239
 1548 210
- Nicolaus Kessler, 1487 164
 1488 174
- Henricus Petri, 1545 224
- Adamus Petrus, 1524 243
- Michael Wenssler, cca. 1474 161
 1482 150
 1485 186
- Thomas Wolphius, 1529 245
- Bononia (Bologna)
 Benedictus Hectoris, 1509 190 coll. 3.
- Colonia (Köln)
 Franz Birckman, 1527 246
 Henricus Quentell, 1479 125
- Esslingen
 Conradus Fyner, cca. 1475 154
- Francofortum (Frankfurt am Main)
 Petrus Brubachius, 1541 197 coll. 2.
 1545 197
- Christian Egenolphus, 1541 248, 249
 1542 250
 1552 238
- Hagenau
 Henricus Gran, 1499 169
 1501 241, 242
 1503 200, 201, 202
 1513 259
 1514 244
- Wolfgangus Lachner, 1504 220
- Johannes Rynman (ipm.), 1501 241, 242
 1503 200, 201, 203
 1514 244
- Hanovia (Hannover)
 Guilelmus Antonius, 1611 234
- Lipsia (Leipzig)
 Jakob Berwalt, 1552 251
 Rolf Günter, imp. 1552 251

Lugdunum (Leyden)

- Nicolaus de Benedictis, 1510 221
Johannes Cleyn, 1511 233
Johannes de Gradibus, 1511 260
Jacobus Sacon, 1502 120
Johannes Trechsler, 1496 189, 189 coll. 1.
Nicolaus de Bene, 1511 260

Mediolanum (Milano)

- Leonardus Pachel, 1501 218 coll. 1., 2., 3.; 219 coll. 1., 2.
1503 184 coll. 1.
1504 247
1507 218, 219
1509 213
Paganinus de Paganinis, 1496 219 coll. 3.
Johannes Angelus Scinzenzeller, 1502 184 coll. 2.
Ulricus Scinzenzeller, 1499 184 coll. 4.
s. t., 1504 184 coll. 3.

Mutina

- Antoninus Mischominus et Dominicus Rossociola, 1489 127

Norimberga (Nürnberg)

- Fridericus Creussner, 1477 185 coll. 1.
Antonius Koberger, 1474 181
1478 162
1479 152
1481 166
1481-1482 118
1482 139
1483 192
1484 121
1486 140, 145
1486-7 122
1488 120/a
1493 151
cca. 1493 173
1500 175
1503 203

Papia (Pavia)

- Antonius Carcanus, 1490 163
Franciscus de Nebiis, 1500 184
Jacobus Pampisdrapis, 1507 190 coll. 4.
Johannes Andreas Boscho, 1504 194

Parisium (Paris)

- Johannes Parvus, 1513 195

Piscia

- Sigismundus Rodt, 1490 188 coll. 2.

Reutlinga (Reutling)

- Johannes Otmar, 1483 153

Roma

- Georgius Lauer, 1479 190 coll. 2.

Spira (Speyer)

- Petrus Drach, cca. 1478 142 coll. 2.
1481 142
1483 157
1487-1488 123

Tigurum (Zürich)

- Christophorus Froschauer, 1522 199
1542 197 coll. 1.

Ulma (Ulm)

- Johannes Zainer, 1474 117, 170
1475 185
cca. 1480 155

Venetia (Venezia)

- Bernardinus Benalius, 1493 126
1499 190
Gregorius de Gregoriis, 1487 191
1507 158 coll. 1.
Nicolaus Jenson, 1478 178
Bonetus Locatellus, 1500 179
1506 254
Simon de Luere, 1502 263
1506 211, 212, 227
Guilermo Montiferrati, 1510 214
Jacobus Paganinus, 1492 188 coll. 2.
Paganinus de Paganinis, 1496 218 coll. 4.
Peregrinus de Pasqualibus, 1489 218 coll. 5.

- Philippus Pincius, 1491 188
     1492 180
     1502 232
     1505 190 coll. 1.
     1509 253
 Erhardus Ratdolt, 1484 182
 Franciscus Renner et Nicolaus de Francofurto, 1476 143, 165
 Bernardinus Stagninus, 1483 120
     1489 124
     1492 132, 130
     1493 139
     1494 146
     1507 158 coll. 1.
 Andreas Torresanus, 1492 128, 131, 134
     1493 129
     1502 261, 262, 263
     1506 211, 212, 227
 Baptista de Tortis, 1496 147, 148
     1499 149
     1501 230
     1502 209, 231, 256
     1504 204, 225, 228, 255, 257, 258
 Wittenberga (Wittenberg)
     Michael Lother, 1565 252
     Hans Lufft, 1530 237
         1543 236

Személy- és helynévmutató a bevezető tanulmányhoz

- Ágostháza (Bysrtrany)** 27
Alba Iulia *vide* Gyulafehérvár
Albertus Magnus 39
Ambrosius plébános 37
Andreas de Odorino 22
Anselmus Laonensis 29
Antonius Florentinus 33
Athén 10
Augsburg 23
Augustinus de Bartpha 31
Augustinus pap 34
Balassi Mátyás 42
Balassi Mihály 42
Bálint, Boris 12, 16
Bártfa 10
Bartoniek Emma 18
Batthyány Ignác 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 22, 40
Bauch Gusztáv 35, 38
Bázel (Basel) 23
Bécs *vide* Wien
Beke Antal 14, 15
Bela *vide* Szepesbéla
Benedictus de Lubice 32
Benedictus de Sancta Cruce 41
Bernardinus de Bustis 33
Bitay Árpád 11
Bleisz, Valentinus 35
Bologna 38
Boroszló *vide* Wrocław
Buda 39
Budapest 17, 39
Bukarest (București) 11, 14
Bystrany *vide* Ágostháza
Cluj Napoca *vide* Kolozsvár
Co. de Fossa 32
Csapodi Csaba 8, 17
Csapodiné Gárdonyi Klára 17
Csehország 22, 23, 42
Cseresnyés Antal 14
Csontos János 15, 37
Csütörtökhely (Spišsky Štvrtok) 27, 28
Deutschendorf *vide* Poprad
Donnerstmarkt *vide* Csütörtökhely
Duránd (Tvarožna) 28
Durisdorf *vide* Duránd
Eger 10
Eperjes (Prešov) 15
Erasmus Rotterdamus, Desiderius 38, 40, 41
Erdély 10, 11, 19
Esztergom 10
Ewlenbach *vide* Ágostháza
Felka (Velka) 28, 31
Fossa, Co. de 32
Franciaország 25
Frimmová, Eva 16
Frobenius, Johannes 40
Fugisrecht, Nicolaus 30
Georgenberg *vide* Szepesszombat
Georgius plebanus de Leubitz 29, 30
Gergely pápa 41
Gesner, Conrad 26
Gorranus, Nicolaus 34
Grosslomnic *vide* Nagylomnicz
Guido de Baysio 23
Güntherová, Alžbeta 16, 22
Gyöngyös 39
Gyulafehérvár (Alba Iulia) 7, 8, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 20, 26, 31, 37, 40, 43

Harichovce *vide* Pálmafalu
Henckel, Johann 9, 17, 23, 24, 26,
29, 32, 33, 35, 36, 38, 39, 40, 41
Herbord, Petrus 30
Hoffmann, Edith 32, 38
Horváth Ignác 18
Hrabušice *vide* Káposztafalu
Hradzsky, Jozef 9, 15, 27, 28, 29,
30, 32,
Huncovce *vide* Hunfalu
Hunfalu (Huncovce) 28
Hunsdorf *vide* Hunfalu
Huter, Martinus 35
Igló (Szepesigló, Spišská Nová Ves)
22, 27, 30, 37
Iliašovce *vide* Illéfalva
Illéfalva (Iliašovce) 27
Isidorus Hispalensis 23
Jacobus de Voragine 35
Jakó Klára 39
Jakó Zsigmond 8, 11, 13, 14, 38, 39
Johannes Benedictus 30, 33
Johannes de Hijmesd 34
Johannes káplán 30
Johannes Kesmargt 17, 22
József (Yoseph) 37
József, II. császár 11
Kalbsdorf *vide* Káposztafalu
Káposztafalu (Hrabušice) 27
Kárpát-medence 7, 8, 9, 22, 42
Kassa (Košice) 10, 19, 30, 38, 41
Katona Tünde 42
Késmárk (Keszmarok) 22
Klein, Clemens 40, 41
Klobusiczky Péter 10
Kolozsvár (Cluj Napoca) 39
Kotvan, Imrich 7, 8, 16, 30
Köln 23
Krakkó (Krakow) 23, 38, 39

Krenn plébános 12
Kulcsár Péter 8, 15, 19, 23
Kutkoviczius, Georg 42
Lamprecht, Caspar 22
Laonensis, Anselmus *vide* Anselmus
Latzkovits Miklós 42
Laurentius Hyldebrand de Wogen-
drössel 22
Leibic (Lubica) 28
Lengyelország 23, 42
Leubitz *vide* Leibic
Leutschau *vide* Lőcse
Leutschovia *vide* Lőcse
Levitscha *vide* Lőcse
Levoča *vide* Lőcse
Lewbitza *vide* Leibic
Lewdeschit, Georg 39, 40
Lomnica *vide* Nagylomnicz
Lőcse (Levoča) *passim*
Lubica *vide* Leibic
Luther, Martin 38, 41
Lyon 23
Lyra, Nicolaus de *vide* Nicolaus de
Lyra
Macúrek, Jozef 15
Malompatak (Mlynica) 28
Mária, Habsburg, magyar királynő
38
Martin *vide* Turócszentmárton
Mártonffy Antal 12
Márza, Eva *passim*
Márza, Iacob 7, 11
Melanchthon, Philipp 38, 41
Ménhárd (Vrbov) 28
Menhardsdorf *vide* Ménhárd
Mentelin, Johann 24
Mezey László 18
Migazzi, Anton Christoph 11, 18
Milánó 23

- Milynbach** *vide* Malompatak
Mišianik, Ján 16, 22
Mišik, Štefan 9, 29
Mlynica *vide* Malompatak
Mock, Ambrosius 22
Mohács 7
Molitoris, Georg *vide* Molner, Georg
Moller, Georg *vide* Molner, Georg
Molner, Georg 24, 25, 26, 36, 40, 41
Monte Sancti Georgij, Thomas de 41
Muthmer prépost 9, 29
Müllenbach *vide* Malompatak
Nagylomnicz (Velká Lomnica) 28
Nagyvárad (Oradea) 24, 38, 39, 40
Németország 23, 25, 26
Neudorf *vide* Szepesigló
Nicolaus Czipszer 34
Nicolaus de Lyra 32
Nicolaus de Scettn 34
Nicolaus Feestrip 30
Nothardus 34, 35
Nürnberg 23
Nwthardus *vide* Nothardus
Odorin *vide* Szepesedelény
Odoryn *vide* Szepesedelény
Oláh Miklós 38
Olaszország 23, 25
Padova 23, 38, 39
Pálmafalu (Harichovce) 27
Palmsdorf *vide* Pálmafalu
Petrus canonicus 34
Petrus de Stolln 32
Petschmessing, Cristoph 22
Pius, VI., pápa
Podolin (Podolinec) 22
Polirer, Caspar 17, 32, 36, 41
Poprad *vide* Poprád
Poprád (Poprad) 28
Prešov *vide* Eperjes
Révay János 13
Riessdorf *vide* Ruszkin
Rolewick, Wernerus 42
Róma 10, 23
Rozsnyó 32
Rubner család 37
Ruskinovce *vide* Ruszkin
Ruszkin (Ruskinovce) 28
Sabol, Eugen 16, 22, 24
Sanctus Georgius *vide* Szepesszombat
Sanctus Ladislaus *vide* Csütörtök-hely
Scepus *vide* Szepesség
Schwabsdorf *vide* Svabócz
Sebastianus plébános 32
Selecká, Eva *vide* Márza, Eva
Senfftleben, Sigismundus 22, 32
Sepesdorf *vide* Illésfalva
Şerban, Ioan 11
Sopko, Július 7, 8, 13, 16, 19, 22, 26, 34
Spišská Belá *vide* Szepesbéla
Spišská Nová Ves *vide* Szepesigló
Spišská Sobota *vide* Szepesszombat
Spišské Podhradie *vide* Szepesvárálja
Spišské Vlachy *vide* Szepesolaszi
Spišsky Štvrtok *vide* Csütörtök-hely
Stephanus de Palmorum 22
Strasbourg 24
Strázsa (Strážky) 41
Suburbium *vide* Szepesvárálja
Svabócz (Švábovce) 27
Švábovce *vide* Svabócz
Svájc 25
Szeged 7

- Szentiványi Róbert 8, 15, 19, 21, 22, 31, 35
- Szepesbéla (Spišská Belá) 28, 41
- Szepescsütörtök *vide* Csütörtökhely
- Szepesedelény (Odorin) 27
- Szepesigló *vide* Igló
- Szepesolaszi (Spišské Vlchy) 22, 28, 37
- Szepesség (Spišs) 9, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 21, 22, 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 31, 34, 37, 38, 39, 41, 42
- Szepesvárálja (Spišské Podhradie) 10, 22, 27
- Szepesszombat (Spišská Sobota) 28, 36
- Telgársky, Jozef 7
- Thomas bakkalaureátus 37
- Thurzó Zsigmond 39, 40
- Turócszentmárton (Martin) 17
- Tvarožna *vide* Duránd
- Valentin plébános 22
- Valerius Maximus 41
- Várálja *vide* Szepesvárálja
- Varjú Elemér 10, 15, 31
- Velbach *vide* Ágothháza
- Velence (Venezia) 23, 39
- Velka *vide* Felka
- Velka Lomnica *vide* Nagylomnicz
- Veszely Károly 11, 13
- Vikócz (Vlkovce) 27
- Vilguszdorf *vide* Vikócz
- Villa Baldmar *vide* Pálmafalu
- Villa Durandi *vide* Duránd
- Villa Kabus *vide* Káposztafalu
- Villa Latina *vide* Szepesolaszi
- Villa Menhardi *vide* Ménhárd
- Villa Nova *vide* Szepesigló
- Villa Poloni *vide* Hunfalu
- Villa Ruskyn *vide* Ruszkin
- Villa Sweni *vide* Svabócz
- Villa Theutonicalis *vide* Poprád
- Villa Tsaak *vide* Zsákócz
- Villa Ursy *vide* Illéfalva
- Vlkovce *vide* Vikócz
- Voragine, Jacobus de *vide* Jacobus de Voragine
- Völk *vide* Felka
- Vrbov *vide* Ménhárd
- Vylka *vide* Felka
- Wagner, Carolus 29
- Walendorf *vide* Szepesolaszi
- Waloch, Matthaeus 31, 33, 36
- Wien (Bécs) 11, 23, 32, 38
- Wroclaw (Boroszló) 33
- Zainer, Günther 23
- Žakovce *vide* Zsákócz
- Zsákócz (Žakovce) 28
- Zsigmond, Luxemburg, császár 28

Rövidítve idézett szakirodalom

- BÁLENT 1956.** BÁLENT, Boris: Katalóg levočskej stredovekej knižnice. (A középkori lőcsei könyvtár katalógusa.) Knižnica 2(1956) 73-82.
- BARTONIEK 1940.** BARTONIEK, Emma: Codices Latini Medii Aevi. Catalogus Bibliothecae Musei Nationalis Hungarici. Budapestini, 1940.
- BAUCH 1884.** BAUCH, Gustav: Johann Henckel der Hofprediger der Königin Maria von Ungarn. Ungarische Revue, 11(1884) 599-627.
- BEKE** BEKE, Antonius: Index manuscriptorum Bibliothecae Batthyanianae diocoesis Transylvaniensis. Károly Fehérvár, 1871.
- BENZING/CLAUS** BENZING, Josef: Lutherbibliographie. Verzeichnis der gedruckten Schriften Martin Luthers bus zu dessen Tod. Bearbeitet in Verbindung mit der Weimarer Ausgabe unter Mitarbeit von Helmut CLAUS. Baden-Baden, 1966, Heitz.
- BEZZEL** BEZZEL Irmgard: Erasmusdrucke des 16. Jahrhunderts in bayerischen Bibliotheken. Stuttgart, 1979. /Hiersemans bibliographische Handbücher 1./
- BIBL. Batthyaneum.** Biblioteca Batthyaneum din Alba Iulia. București, 1957.
- COPINGER** COPINGER, W. A.: Supplement to Hain's Repertorium bibliographicum I-II. London, 1895, 1902.
- CSERESNYÉS** CSERESNYÉS Antal: Conscriptio Bibliothecae Instituti Batthyaniani facta anno 1824. Kézirat.
- CSONTOSI 1880.** CSONTOSI János: Adalék a szepességi XV. századi könyvtárakhoz. Magyar Könyvszemle, 5(1880) 329-363.
- GÜNTHEROVÁ—MIŠIANIK 1961.** GÜNTHEROVÁ, Alžbeta — MIŠIANIK, Ján: Stredoveká knižná malba na Slovensku. (Középkori könyvfestészet Szlovákiában.) Bratislava, 1961.; új kiadása: Bratislava, 1977.
- GW** Gesamtkatalog der Wiegendrucke. Vol. I-X. Leipzig, 1925-1995.
- HAIN** HAIN, Ludovicus: Repertorium bibliographicum. I-IV. Stuttgart—Paris, 1826-1838.

- HOFFMANN 1929. HOFFMANN Edith: Régi magyar bibliofilek. Budapest, 1929. Facsimile: Az előszót és az új jegyzeteket írta, a kötetet szerk. WEHLI Tünde. Bp., 1992.
- HORVÁTH 1895. HORVÁTH Ignác: A Magyar Nemzeti Múzeum Könyvtárának ősnymtatványai 1465–1500. Budapest, 1895.
- HRADSKZY 1895. HRADSKZY József: A XXIV királyi plébános testvérülete és a reformáció a Szepességben. Miskolc, 1895.
- HRADSKZY 1901. HRADSKZY József: Initia progressus ac praesens status Capituli ad Sanctum Martinum de Monte Scepusio. Szepesváralja, 1901.
- IndAur Index Aureliensis. Catalogus librorum sedecimo saeculo impressorum. Tom. I–XI. Baden-Baden, 1965—Koerner.
- JAKÓ 1976. JAKÓ Zsigmond: Írás, könyv, értelmiség. Tanulmányok Erdély történelméhez. Bukarest, 1976.
- JAKÓ 1977. JAKÓ Zsigmond: Philobiblon transilvan. București, 1977.
- JAKÓ 1991. JAKÓ Zsigmond: Batthyány Ignác, a tudós és a tudományszervező. Erdélyi Múzeum LIII(1991). 76–99.; ugyanez: Magyar Könyvszemle, 107(1991) 353–375.; ugyanez: J. Zs.: Társadalom, egyház, művelődés. Szeged, 1997. 359–382.
- KOTVAN 1979. KOTVAN, Imrich: Inkunábuly na Slovensku. — Incunabula quae in bibliothecis Slovaciae asservantur. Martin, 1979.
- KOTVAN–FRIMMOVÁ 1996. KOTVAN, Imrich – FRIMMOVÁ, Eva: Inkunábuly zo slovenských knižnic v zahraničných inštitúciách. — Incunabula de bibliothecis Slovaciae quae in institutionibus regionum externarum asservantur. Martin, 1996.
- KULCSÁR 1965. KULCSÁR, Petrus: Catalogus incunabulorum Bibliothecae Batthyányanae. Szeged. 1965.
- MACŰREK 1926. MACŰREK, Jozef: Nové příspěvky k dějinám československým v archivech a knihonách sedmihradských. (Adalékok a csehszlovák történelem forrásaihoz az erdélyi levéltárakban és könyvtárakban.) Věstník Královské České Společnosti Nauk. (A Cseh Királyi Tudományos Társaság Közleményei.) 1926. 3–63.

- MEZEY 1961. MEZEY, Ladislaus: *Codices Latini Medii Aevi Bibliothecae Universitatis Budapestiensis*. Vol. I. Budapestini, 1961.
- MÍŠIK 1896. MÍŠIK, Štefan: Všelič zo Spiša (Mindenféle a Szepeségből). *Slovenské pohľady* 16(1896). 513-524.
- MULLER MULLER, Jean: *Bibliographie Strasbourgeoise*. Tome II. Baden-Baden, 1985, Koerner. /*Répertoire bibliographique des livres imprimés en France au seizième siècle*. 148. — *Bibliotheca Bibliographica Aureliana XC./*
- OSZK Az Országos Széchényi Könyvtár 16. századi nyomtatványainak katalógusa. Nem magyar nyelvű, külföldi kiadványok. — *Catalogus librorum sedecimo saeculo impressorum, qui in Bibliotheca Nationalis Hungariae Széchényiana asservantur*. Editiones non Hungarice et extra Hungariam impressae. Összeáll./composuerunt: SOLTÉSZ Erzsébet, VELENCZEI Katalin, W. SALGÓ Ágnes. Vol. 1-3. Bp., 1990.
- REICHLING REICHLING, Dietericus: *Appendices ad Hainii-Copingeri Repertorium Bibliographicum*. I-VI. Monachii, 1905-1914.
- RMK I-III. SZABÓ Károly-HELLEBRANT Árpád: *Régi Magyar Könyvtár*. III/1-2. Bp., 1896.
- SABOL 1953. SABOL, Eugen: *Z dejín kódexov a miniatúr na Slovensku*. (A szlovákiai kódexek és miniatúrák történetéből.) *Knižnica* 5(1953) 69-94.
- SELECKÁ 1974. SELECKÁ, Eva: *Stredoveká levočká knižnica*. (Középkori Lőcsei Könyvtár.) Martin, 1974.
- SOPKO 1978. SOPKO, Július: *Najstaršie košické rukopisné knihy*. (A legrégeb kassai kéziratok könyvek.) *Kniha '75*. Martin, 1978. 80-81.
- SOPKO 1982. SOPKO, Július: *Stredoveké latinské kódexy slovenskej proveniencie v Madarsku a v Rumunsku*. — *Codices Latini Medii Aevi qui olim in bibliothecis Slovaciae asservabantur et nunc in Hungaria et Romania asservantur*. Martin, 1982. /*Stredoveké kódexy slovenskej proveniencie II*. — *Codices Medii Aevi qui in bibliothecis Slovaciae asservantur ac olim asservabantur*. II./

- SZENTIVÁNYI** 1958. **SZENTIVÁNYI, Robertus:** *Catalogus concinnus librorum manuscriptorum Bibliothecae Batthyányanae.* Szeged, 1958.
- VARJÚ** 1899. 1900. **VARJÚ Elemér:** *A gyulafehérvári Batthyány könyvtár.* *Magyar Könyvszemle, Új folyam* 7(1899) 134-175., 209-243., 329-345.; *Új folyam* 8(1900) 17-55., 131-169., 228-249., 337-361.; *Új folyam* 9(1901) 24-52., 256-279. 1991.
- VD 16** *Verzeichnis der im deutschen Sprachbereich erschienenen Drucke des XVI. Jahrhunderts. – VD 16 – Hrsg.: von der Bayerischen Staatsbibliothek in München in Verbindung mit der Herzog August Bibliothek in Wolfenbüttel. (Red.): Irmgard Bezzel. Bd. 1- . Stuttgart, 1983- .*
- VESZELY** 1861. **VESZELY Károly:** *Batthyány Ignác és az általa Károly-Fejérvárt alapított Intézet. Kolozsvár, 1861. /Gyulafehérvári Füzetek. I./*

Rövidítések jegyzéke

- cca. circa, körül
 f., fol. folio, lap
 illumin. illuminált
 L Liber – sorszám a nyomtatványok Elenchus librorum-ában
 LM Liber Manuscriptus – sorszám a kéziratok Elenchus librorum-ában
 N a könyvgerinc lőcsei címkéjén feltüntetett szám
 s. a. sine anno
 s. t. sine typographo
 s. l. sine loco
 ŠOAL Štátni okresný archiv Levoča (Állami Levéltár járási fiókja, Lőcse)
 sz. század, saeculum

Zusammenfassung

**Eva Selecká Márza: Leutschauer Mittelalterliche Bücherei.
Szeged, 1997, Scriptum /Aufsätze zur Lesegeschichte VII./**

I. Ignác Graf Batthyany erwirbt die Leutschauer Mittelalterliche Bücherei

Die Errichtung und Entwicklung der Büchersammlungen in der Zips ist betreffs der Geschichte der Buchkultur des Karpatenbeckens von großer Bedeutung. Über die Sammlung von liturgischen Büchern sind wir schon aus dem Testament des Propstes Muthmer vom Jahre 1273 berichtet. Zuerst entstanden kleinere Büchereien im Besitz von weltlichen Sammlern und Pfarren. Anfang des 16. Jahrhunderts, in der zweiten Periode der Geschichte der Leutschauer Büchersammlung, gelangten die Privatbesitze und Pfarrbüchereien, vermutlich auf Initiative des Leutschauer Humanisten Johann Henckel, in eine öffentliche Sammlung, die man heute als die *Leutschauer Mittelalterliche Bücherei* bezeichnet. Die Bücherei, deren Bestand auch im Laufe des 16. Jahrhunderts vermehrt wurde, war in einem für diesen Zweck eingerichteten Raum der St. Jakob Kirche aufgestellt. In der dritten Entwicklungsphase (1613–1780) wurde die Bücherei am selben Ort aufbewahrt und schon nicht vermehrt. Uns stehen keine Dokumente oder Archivquellen über die Benützung der Bücher zur Verfügung, unsere Arbeit kann deshalb nur auf Exlibris, Possessoreintragungen und Marginalien der Bücher Zipser Provenienz basieren.

Die vierte (letzte) Phase ist durch die Tätigkeit des berühmten Bibliophilen, des späteren katholischen Bischofs Siebenbürgens, des Grafen Ignác Batthyany wesentlich bestimmt. Er hat nämlich dem Leutschauer Rat das Angebot gemacht, die in der St. Jakob Kirche aufgestellten Bücherei zu kaufen.

Ignác Graf Batthyany (1741-1798) wird von der ungarischen, rumänischen und slowakischen Geschichtsschreibung als der Gründer der nach ihm benannten kulturellen Institution gewürdigt. Nach seiner Ernennung zum Bischof Siebenbürgens (1780) war er bemüht, eine wissenschaftliche Gesellschaft zu gründen, deren Mitglieder die Förderung und Forschung der Kultur zum wissenschaftlichen Ziele hätten. Seine schon früher erworbenen Buchbestände hat er in der Kirche des laut Verordnung Josef II. aufgehobenen Trinitarierordens aufstellen lassen. Diese Batthyaneum - Bibliothek wurde auch nach seinem Tode an Büchern vermehrt. Um 1824 zählte der Bestand 18.200 Bände, später 58.500 Titel, ein beträchtlicher Teil der Vermehrung stammt aber aus verschiedenen Schenkungen aus dem 18. Jahrhundert. Das Batthyaneum ist heute die Filiale der Nationalbibliothek in Bukarest (früher Staatliche Zentralbibliothek). Der Bestand enthält 1.268 Kodizes, die wertvollsten sind der *Codex Aureus* und der *Codex Burgundus*, bzw. das *Missale Posoniense*. Auch die 568 Wiegendrucke sind von äußerst großer kulturellen Bedeutung. Die Mehrzahl der Bücher (63.600 Druckwerke) stammt aus dem 16.-19. Jahrhundert. Auch ein Archiv wurde in dem Gebäude aufgestellt, das zwar den Briefwechsel betreffs der Leutschauer Mittelalterlichen Bibliothek nicht enthält, bewahrt aber eine Abschrift des Katalogs der Leutschauer Bibliothek, die vor dem Befördern der Bücher von Leutschau (Lócse, Levoča) nach Karlsburg (Gyulafehérvár, Alba Iulia) niedergeschrieben wurde. Eine weitere Abschrift des Katalogs wurde im Staatsarchiv Leutschau erhalten. Laut Abschriften in Karlsburg und Leutschau wurden aus dem Bestand der St. Jakob Kirche 412 Werke verkauft. Der vollständige Bestand der Leutschauer Büchersammlung ist nicht mehr zu rekonstruieren, die Forschung kann nur mit dem Einband, dem Leutschauer Vermerk am Rücken der Einbände, bzw. mit den Possessoreintragungen rechnen. Die Verhandlungen über den Verkauf der Bücherei begannen im August 1790. Aus Mangel an Quellen wissen wir wenig über diese Verhandlungen, soviel ist aber allerdings sicher, daß 1797 die Bücher schon in Karlsburg waren. Ignac Graf Batthyany sollte den gewünschten Preis nicht bezahlt haben, der Leutschauer Rat hat nämlich 1798 Beschwerden eingelegt. Der Graf ist im

Juli 1798 gestorben, in seinem Testament gibt er keine Nachricht über seine Schulden. Die Stadt beklagte sich 1800 bei dem Ungarischen Statthalterrat, der die gerichtliche Eintreibung der Schulden vorschlug.

Die Kataloge des Batthyaneums und die Literatur über die Bücher Zipser Provenienz

Den Forschern steht heute ein alphabetischer Zettelkatalog in dem Batthyaneum zur Verfügung. Der älteste Katalog, der in seinem originalen Buchformat erhalten ist, wurde 1824 von Antal Cseresnyés zusammengestellt. 1871 veröffentlichte Antal Beke das Verzeichnis der Handschriften der Bücherei. Mitte des 19. Jahrhunderts untersuchte und identifizierte János Csontos jene 48 Bücher, die aus der Zips stammten. Der beste Kenner der Sammlung, Elemér Varjú, verfasste die Geschichte des Batthyaneums und veröffentlichte ein nicht vollständiges Verzeichnis über den Bestand. Der vollständigste Katalog, in dem die Provenienz und auch die handschriftlichen Eintragungen zu lesen sind, wurde von Róbert Szentiványi verfasst: *Catalogus concinnus librorum manuscriptorum Bibliothecae Batthyanae (Szeged, 1958)*. Péter Kulcsár stellte einen Sonderkatalog der Wiegendrucke samt Provenienz zusammen (Szeged, 1965). Auch mehrere slowakische und böhmische Forscher beschäftigten sich mit der aus der Slowakei nach Karlsburg verlegten Bibliothek, wie z.B. Jozef Hradzsky, Jozef Macúrek, Eugen Sabol, Boris Bálent, Alžbeta Güntherova, Ján Mišianik u.a.

Kodizes Zipser Provenienz in der Slowakei, in den Bibliotheken von Budapest und in dem Batthyaneum

In mehreren Bibliotheken von verschiedenen Staaten sind Bücher aus dem mittelalterlichen Zipser Bestand vorzufinden. Es kann aber nicht immer eindeutig festgestellt werden, daß die einzelnen Bücher aus der von Johann Henckel gegründeten Büchersammlung stammten.

In der heutigen Slowakei wurde bis jetzt nur ein einziger Wiegendruck gefunden, der eine solche Eintragung enthält, die für die Bücher der St. Jakob Kirche charakteristisch ist.

In Budapest, in der Nationalbibliothek Széchenyi und in der UB, sind 5 Kodizes und 3 Wiegendrucke aufbewahrt. In dem Gesamtbestand des Batthyaneums kann man nicht alle Bände aus Leutschau (wegen des fehlenden Exlibris etc) identifizieren. Die Bestände verschiedener Provenienz wurden nämlich nicht als geschlossene Einheiten aufgestellt.

Wir hatten den Versuch, in dem Batthyaneum vorwiegend die Kodizes und Wiegendrucke aufzuarbeiten. Die Ergebnisse der Forschungsarbeit sind bemerkenswert. Am Rücken der Einbände der Bücher aus Leutschau findet man eine größere Etikette mit der laufenden Nummer und dem Kurztitel, immer von derselben Hand, vermutlich aus dem 18. Jahrhundert. Mit Hilfe dieses formalen Merkmales und der Form des Einbandes ist es uns gelungen, auch solche Kodizes und Inkunabeln zu identifizieren, die laut Szentiványi und Kulcsár nicht aus der Zips stammten.

Handschriften

Die Handschriften aus der Zips bilden den achten Teil der Handschriftensammlung des Batthyaneums. Während der Forschungsarbeit konnten wir insgesamt 116 Handschriften identifizieren, also um 53 mehr, als der Katalog von Szentiványi angibt. Diejenigen, die auch in dem Leutschauer Originalkatalog *Elenchus librorum* vorzufinden sind, wurden diesmal mit den Buchstaben LM (ex manuscriptis) und L (Druckwerke und Wiegendrucke) bezeichnet. Die Kodizes wurden in unserem Katalog mit gekürzten Titeln aufgenommen. Die *scriptores*, besonders diejenigen, die in dem Karpatenbecken oder in Böhmen tätig waren, sind immer erwähnt. Die Kodizes aus Leutschau wurden dominant in dem 14.-15. Jahrhundert verfasst.

Wiegedrucke

Der einzige, nicht vollständige Inkunabelkatalog, der die Basis der ersten Phase unserer Arbeit bildete, wurde von Péter Kulcsár verfasst. Diesmal wurden 91 Bände, d. h. 75 Titel identifiziert. Betreffs der Herkunft kann festgestellt werden, daß die dominierende Rolle die deutschen (Nürnberg, Augsburg, Köln) und italienischen (Venedig, Rom, Mailand) Verleger hatten.

Alte Drucke

Aus der Gründungszeit der Leutschauer Bibliothek können in dem Bestand des Batthyaneums 68 Bände identifiziert werden. Die ältesten Druckwerke dieser Gruppe wurden von Johann Henckel der Bibliothek geschenkt, die rasche Vermehrung an Büchern ist ebenfalls ihm zu verdanken. Ab Ende des 16. Jahrhunderts sind keine Neuerwerbungen mehr zu finden. Außer der anhand Etiketten und Einbände Zipser Art identifizierten Werke konnten wir diesmal mit der Hilfe des *Elenchus librorum* noch 40 weitere alte Drucke registrieren. Die meisten sind lateinisch geschrieben, es gibt nur vier deutschsprachige Werke evangelischer Prägung in dem Bestand der alten Drucke.

II. Die Leutschauer und Zipser Büchersammlungen des Mittelalters

Die Stadt Leutschau, deren Geschichte in dem frühen 13. Jahrhundert beginnt, hatte immer eine privilegierte Lage in der Zips. Nach dem Bündnis von den 24 Zipser Städten wurde 1248 auch die Bruderschaft der 24 Zipser Pfarren gegründet (*Fraternitas Plebanorum XXIV Civitatum Regalium Terrae Scepusiensis*), die bis 1674 existierte.

Die Bibliothek des Fraternitas Plebanorum XXIV Civitatum Regalium Terrae Scepusiensis

Durch die ältere Fachliteratur wurde der Buchbesitz der Brüderschaft der 24 Zipser Pfarren als die größte Sammlung der Zeit gewürdigt. Man kann annehmen, daß diese (vielleicht virtuelle) Bibliothek die Grundlage der von Johann Henckel gegründeten Leutschauer Mittelalterlichen Bibliothek bildete. Aus Mangel an archivalischen Dokumenten sind die Possessorvermerke und andere Eintragungen die wertvollsten Quellen der Forschung. Die erste Erwähnung der Bibliothek findet man in dem schon genannten Testament des Propstes Muthmer vom Jahre 1273. Nach dem Jahre 1405 gibt es keine Nachrichten mehr.

Aus der Bibliothek der Fraternitas gelangten 11 Kodizes und 4 Wiegendrucke in die Sammlung des Batthyaneums. Außer der bekannten und stereotypisch wiederholten Eintragung sind in sechs Bänden noch die Namen von drei Possessoren zu lesen, die dann ihre Bücher der Bibliothek der Fraternitas schenkten. Sie waren *Johannes Benedictus* aus Breslau (Nr. 2 und 41.), *Augustinus de Bartpha* (Nr. 96.) und *Mathaeus Waloch* (Nr. 123., 150., 200.).

Die Bibliothek der Leutschauer St. Jakob Kirche

Die *Ecclesia sancti Jacobi in Levotscha* verfügte über den größten Buchbesitz in der Zips. 26 Bücher (9 Kodizes, 13 Inkunabeln, 4 alte Drucke) wurden bis jetzt als Bücher dieser Bibliothek identifiziert. Über das Entstehungsjahr der Bibliothek haben wir keine Informationen. Das Erscheinungsjahr von neun Werken (zwischen 1509 und 1518) ist uns bekannt, die Provenienz kann im günstigen Fall anhand der Possessorvermerke rekonstruiert werden (*Petrus de Stolln, Co. de Fossa*: Nr. 75., *Caspar Polirer*: Nr. 62., *Sigismundus Sefftleben*: Nr. 33., 88., 153., *Benedictus de Lubice*: Nr. 162., *Sebastianus plebanus*: Nr. 167., und die schon erwähnten *Johannes Benedictus* aus Breslau: Nr. 25., *Mathaeus Waloch*: Nr. 132).

Die Bibliothek der Leutschauer St. Georg Kapelle

Die St. Georg Kapelle war eine Kapelle der Leutschauer St. Jakob Kirche. Über dem Kirchenschiff wurde ein Bibliotheksraum eingerichtet, wo auch der Bestand der Leutschauer Mittelalterlichen Bücherei bis zum Ende des 18. Jahrhunderts stand. Der Vermerk lautete folgendermaßen: *Liber capellae sancti Georgij*. Man kann aber noch einen Vermerk in den Büchern finden: *pro capella in Levotscha*. Weil uns aber aus der Zeit keine andere Bibliothek in Leutschau bekannt ist, werden die Bücher mit diesen Vermerken als Bestandteile der Bibliothek der St. Georg Kapelle dargestellt. In 10 Büchern des Baththaneums sind diese Doppelvermerke zu finden, der älteste ist aus dem Jahre 1439.

Die Bücher des Altars St. Nikolaus und St. Katharina

Die Eintragung *Iste liber pertinet ad altare sanctorum Nicolai et Katherine in hospitalis* weist darauf hin, daß es sich um die Kapelle des Leutschauer Krankenhauses handelt. Den Vermerk *in hospitalis* findet man aber auch in solchen Büchern, die keine Beziehung zu den genannten Altaren hatten. Vermutlich handelt es sich also trotzdem um zwei verschiedene Bibliotheken. Es gibt 8 solche Bücher, in denen St. Nikolaus und St. Katharina eingetragen sind.

Die Bücher der Spitalkapelle

Die St. Jakob Kirche hatte eine Kapelle (*Sancta capella leprosororum*), die für die Leprakranken separiert wurde. Sie wurde als Heilanlage des Krankenhauses von den wohlhabenden Bürgern von Leutschau (unter denen auch von Johann Henckel) unterstützt. Der Buchbesitz des Krankenhauses (Vermerk: *Liber ecclesiae hospitalis*) wurde später in den Bestand der St. Jakob Kirche aufgenommen. 11

Bücher konnten anhand des Vermerks identifiziert werden: 5 Kodizes, 5 Wiegenruscke und ein altes Druckwerk.

Die Bibliothek der Leutschauer Pfarre

Mit dem Vermerk *Ecclesia Leutschoviensis* oder *Parochia Leutschoviensis* sind 11 Bände des Batthyaneums versehen: Ein Kodex, 7 Inkunabeln und 3 alte Druckwerke. Die Eintragungen sind leider nicht datiert. Vermutlich bildeten diese 11 Bücher die Grundlage der von Johann Henckel gegründeten Leutschauer Mittelalterlichen Bücherei.

Die Leutschauer Bibliothek

Die *Bibliotheca* oder *Libraria* in Leutschau ist in drei Bänden zu lesen (Nr. 22., 48. und 216.). Der Vermerk *Bibliotheca* wird auch im Falle der Bibliothek der St. Jakob Kirche, der St. Georg Kapelle sowie der Leutschauer Pfarre verwendet. So ist es also schwer zu entscheiden, ob diese *Libraria* eine selbständige Bibliothek war, oder die genannten drei Bücher in einer größeren Sammlung aufgestellt wurden.

Die Bibliothek der außerhalb der Stadtmauer stehenden St. Elisabeth Kirche

Die St. Elisabeth Kirche stand bis zum Jahre 1532. Ihr Eigentum ist noch Anfang des 16. Jahrhunderts verlorengegangen. Aus ihrem Buchbesitz sind uns heute 5 Kodizes aus dem Bestand des Batthyaneums bekannt.

Die Buchbesitzer in der Zips

Die meisten Bücher gelangten von Privatbesitzern in die kirchlichen Büchereien und dann in die vereinigte Büchersammlung der St. Jakob Kirche. Unter den Bibliophilen soll der Humanist *Johann Henckel* (1481-1539) an der ersten Stelle erwähnt werden. Er studierte in Krakkau, ab 1507 in Wien, drei Jahre lang in Padua und Bologna, wurde dann zum Doktor des Kanonrechts promoviert. Er stand in Briefwechsel mit Erasmus von Rotterdam, Philipp Melanchthon und Martin Luther. Aus seiner Bibliothek konnte die Forschung 93 Werke identifizieren, die heute in dem Batthyaneum, in den Sammlungen von Klausenburg und Budapest, bzw. in Gyöngyös (Ungarn) zu finden sind. In dem Batthyaneum sind 53 Werke aufbewahrt, die aus der Leutschauer Mittelalterlichen Bücherei stammten und mit dem Possessorvermerk von Johann Henckel aus den Jahren 1496 und 1519 versehen wurden (4 Kodizes, 25 Inkunabeln und 24 Druckwerke aus dem frühen 16. Jahrhundert). Er hat seine Bücher aus zwei Quellen vermehrt: Einerseits aus Schenkungen von seinen Gönnern (Georg Lewdeschit und Zsigmond Thurzó), andererseits aus eigenen Erwerbungen. Den Kauf (manchmal nur den Preis) hat er in den Büchern kurz notiert. Die Form seiner Possessoreintragungen zeigt eine bewußte Sammlertätigkeit auf: Sie wurden auf das erste Blatt eingetragen, seine Unterschrift finden wir auf der letzten Druckseite. Nach dem Stand der heutigen Forschung kann festgestellt werden, daß die Einsammlung der Bücher aus verschiedenen Kirchen, Pfarren und Privatbesitzern von ihm selbst organisiert wurde. Er hat mehr als 400 Bände in die Bibliothek der Leutschaer St. Jakob Kirche gebracht. Damit ist es ihm gelungen, die erste öffentliche Bibliothek in Leutschau zu errichten. Nach seinem Tode wurde die Bibliothek nicht mehr vermehrt. Eine der letzten Erwerbungen ist das Werk mit den Paulus-Kommentaren des Erasmus von Rotterdam aus dem Jahre 1521 (Nr. 216). Eine spätere Eintragung gibt die Leutschauer Bibliothek an (*Ex Bibliotheca Leutschoviensi*). Wenn auch nicht mehr vermehrt, die Bibliothek wurde vermutlich auch im frühen 17. Jahrhundert benützt.

XA 58113

Über den zweitgrößten Buchbesitz der Zips verfügte *Georg Molner*. Er wurde in Leutschau geboren, studierte in Ausland und war in der Zips tätig, zwischen 1528 und 1544 der Senior der Bruderschaft der 24 Zipser Pfarren. 27 Bände aus seinem Buchbesitz sind heute in dem Batthyaneum zu finden: Ein Kodex, 7 Inkunabeln und 19 Druckwerke aus dem 16. Jahrhundert. Sein Vermerk ist relativ kurz: *Georgii Molneri sum.*

Auch der Leutschauer Priester *Caspar Polier* hatte eine ziemlich große Privatbibliothek. Aus seinem Buchbesitz sind uns heute 10 Bände bekannt.

An der Vermehrung der Bibliothek der Leutschauer St. Jakob Kirche waren alle Buchsammler beteiligt. Diesmal ist es uns gelungen, aus den heute vorhandenen 263 Bänden der Leutschauer Bibliothek 116 Bände identifizieren zu können. Aufgrund der Forschungsergebnisse kann man auf ein reges Interesse für die Bücher in Leutschau im Mittelalter schließen.

Übersetzt von Péter Ötvös

József Attila Tudományegyetem
Magyar Irodalmi Társaság
Könyvtára
6722 Szeged, Egyetem u. 2-6